

СРПСКА

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ ● БРОЈ 104 ● 15. АВГУСТ 1994. ● ЦЕНА 2 ДИНАРА

КАПИТУЛАЦИЈА

ИТАЛИЈА 2.200 ITL, ФРАНЦУСКА 6.30 FRF, ШВАЈЦАРСКА 4.8 CHF, АУСТРИЈА 30 ATS, СР НЕМАЧКА 5.60 DEM, ШВЕДСКА 25 SEK, БЕЛГИЈА 40 BEF, ХОЛАНДИЈА 4 HFL, ГРЧКА 500 GRD, НОРВЕШКА 25 NOK, ДАНСКА 25 DKK

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ / ИЗДАЊЕ
СЛОБОДНИХ НОВИНАРА
ДИРЕКТОР: Даница
Драшковић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК: Богољуб Пејић

УРЕДНИЦИ:
Стово Батаћ, Илија
Давидовић, Љиљана
Јерговиновић — Булиновић.

СТАЛНИ САРАДНИЦИ:

Милошко Вучетић,
Сандра Петрушић,
Благица
Стојменовић, Александар
Чотрић, Александар
Цветковић, Војкан Ристић,
Никола Бурзан, Владан
Василијевић, Ђорђе
Вукоје (фото), Милица
Лучић Чавић, Златко
Чубовић,
Љиљана Шоп, Нада
Мијатовић, Ружица
Рашитовић-Јовић, Бранка
Попановић,
Сандра Снеке
(Лондон), Мира
Трајковић (Париз),
Бранка Митровић, Донка
Михаиловић,

ГРАФИЧКИ УРЕДНИК:
Радо Марковић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Нада Бошковић, Драгица
Бутарски

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:
Бранкова 13-15, I улаз, VI
спрат, 11000 Београд
ТЕЛЕФОН: 011/620-891,
628-242 (секретаријат),
625-937 (редакција)
ТЕЛЕФАКС: 624-598
ЖИРО РАЧУН:
40801-603-4-27562
Стари Град
РУКОПИСИ И ФОТОГРАФИЈЕ СЕ
НЕ ВРАЋАЈУ

ШТАМПА: ДП „Борба“,
Косовски 26, Београд

Мишљењем Секретаријата за
информације Републике
Србије бр. 413-01 221/91-01
од 15. фебруара 1991.
одређена је стопа пореза од
3%

ИЗЛОГ РАТ У БОСНИ

КАПИТУЛАЦИЈА СРБИЈЕ

Конечно, земан дође. Срби у Босни присиљени су на повлачење — територијално, државно и политичко. Срби из Хрватске одбили су уједињење са Србима из Босне. Између СРЈ и Македоније границе су готово непостојеће. Све је спремно за будуће, велике, преговоре и договоре.

Где си био — нигде. Шта си радио — ништа. Да није мртвих, ошакћених, расељених и осиромашених, пробудили бисмо се у истој кући, истој постељи, изашли на исту улицу и купили исте новине. Нова Југославија је ту — само је треба препознати. И разумети. Али, ко ће имати права да викне: „Нека вис Педро?“

СТР. 4—22

ДР ВОЈИСЛАВ ВУКЧЕВИЋ:

ВЛАК ЋЕ ПРОЋИ КРОЗ КНИН

СТР. 23—29

ПОРТРЕТИ

ДР ЖИВОРАД МИНОВИЋ

СТР. 46—49

НАСЛОВНА СТРАНА
ЂОРЂО ВУКОЈЕ

О Н

Човек који је демонском снагом порушио за собом све мостове наде опстанка народа коме припада, изненада, инстинктом самодршца, преплашен над својим делом, постаје градитељ живота, остављајући огољене нерве обезличеним поданицима. Тај зналац чаролије власти и опчинитељ гусларских Срба, сејач илузија да и у смрти има живота, коперниканског дара о муци као срећи, чији се отров доживљава као мелем, опет је на ударним страницама светске штампе без препознатљивог атрибута балканског касапина и ратног злочинца. Камелеонском вештином постаје човек мира, тај феноменални губитник постаје, дакле, апсолутни победник свих својих пораза.

Имати таквог политичког противника уз потпору његове пропаганде и полиције, сваки опозициони пројекат, одмах још у својој чаури бива осујећен и обесмишљен. Отуд и привид о стерилности опонената власти и рајинском менталитету народа, који се после сваке ујдруме режима осећа превареним и ту превару доживљава као издају страначких вођа. Тако поновљени стереотипи разграђују опозициони блок и учвршћују харизму последњем комунистичком лидеру у Европи, коме изгледа и свет почиње да признаје социјалистичко пресвлачење.

Вероватно је то и најупућнија реплика за разумевање његовог ремек-дела да само у једној години успешно најури градитеље своје фараонске пирамиде, као једног Ђосифа, Шешелја, Караџића, Крајишника и остале, без икаквих последица за стабилност личног рејтинга. И нема тог референдума и тих избора које он неће добити док год постоје струјомери и плаћене фаланге његове војнички устројене партије. И нема те посланичке шуше која би примедбисала какву он то политику води а да сутра опет седне у клупу било којег парламента. Ту су шампиони посланици Српског покрета обнове који, чим прозборе за скупштинском говорницом умисле да се зову Вук Драшковић.

То њему не би промакло. Спавај и успавај се Србију, као врхунски политички кредо, најуспешније је испробао баш на Српском покрету обнове. Вукове националне покретачке идеје најпре је исмејао као лудачке, дајући им снагу мржње и хаоса а после их грлио као своје. Трик би можда и успео да није уместо оперативног микрохируршког конца узео онај опанчарски, да њиме ушива све ране Србије. Када је сепса узела маха он је и даље витлао омиљеним слоганом да се Србија сагињати неће, уз обећање угодного хиљадугодишњег живота под санкцијама. Ободело ткиво болесног народа, болесног Вође, заударало је светом, зато су народ и Вођа стављени у карантин.

У трагичном вртлогу догађаја, Вук је, имаће тачно две године, понео црни флор улицама Београда и гласно, као јавк, изговорио реч МИР, не видевши пречији народни интерес. Родољупци и окамењени стражари српског патриотизма, као преликани из Домановићевих прича, опет су ухватили на делу Вука како длаку мења, само зато што је желео да у душу нашег народа улије једну велику енергију света и љубави, да смрт претпостави животу и гробове замени колевкама. И сами подстакнути на рат и насиље, одмах су се јавила „браћа“ из Босне да добровољно „осрбе“ Вука и његове присталице а реч „мир“ била је званично протерана из политичке лексике и семантички означена као „провокатор“, „издајник“ или у блажој варијанти „луд“, „лудак“.

Решавање српског питања, које је иначе легитимно питање, на такав начин, путем рата, довело је до дубоког и драматичног раскола у самом српском народу. Притешњен претњама међународне заједнице, коју више не назива међународном завереничком организацијом, и петорицом шефова најмоћнијих земаља, које такође више не зове светским моћницима, он претрчава на јачу страну а према својим дојучерашњим штићеницима које је сам гурнуо у рат, настула бахато, насилнички, без милости, опет под изговором неких виших, у суштини непостојећих интереса.

Сада када се примиче тренутак биланса, Стефан Грубач, последњи Вучелићев прекодрински трубач, доказује „узалудно шлепање“ Српског покрета обнове уз снаге мира. Замислите ту ратнохушкачку гњиду која је гебелсовском упорношћу позивала туђу децу да бране његово огњиште у Крајини, тобож за обнову старе средњовековне српске државе, оглашава се посредством струјомера да србијанцима каже како је то била обична Шешелјева и Караџићева тлапња, уз сумњиву асистенцију СГО-а, који као голуб превртач жели да се заодене у миротворачко перје.

Без обзира на Грубачеве тлапње и варљиву нит, тамо где трпеливост није сасвим истанчана да би почела да пуца, Српски покрет обнове је добио своју прву фазу битке — борбу за мир. Предстоји, једнако тешка, друга фаза, борба за демократизацију Србије.

ПИШЕ: Богољуб ПЕЈЧИЋ

и то је

Фрула

Пише: Миланко ВУЧЕТИЋ

ФРУЛА СВИРА, А ГУСЛЕ ПУЦАЈУ

1.

Прекодрински Срби нису, изгледа, прочитали, или нису разумели, пречански крик Вељка Петровића да је Србија „земља подлих сунцокрета“, а нису, вероватно, читали, или нису разумели, ни песму „Србија“ великог Милоша Црњанског, пуну болних пречанских разочарања матицом.

Уроњени у косовски мит, који смо ми Србијанци одавно свели на песмарицу за пригодне културно—забавне програме, они су, тражећи у косовском миту неприкосновене националне истине и најпоузданије националне путоказе и верујући да су то националне истине и национални путокази и нама Србијанцима, још једном потонули.

Њих је напајао кондир Косовке девојке, нас је освајала Хасанагиницина лепота; њих је уздизала Обилићева сабља „од учкура до грла бијела“, нас су гризле Кобилићеве сумње; њих је челичио Југ Богдан, нас је оплемењивао Бановић Страхиња; њих је носио Шарац, нас је уморило надлетање два врапа гаврана.

Гусле и косовски мит имали су у Србији значај и вредност у време турског ропства, као пропагандно средство, као нека врста ондашње телевизије, а када је Србија оставила турско ропство иза себе, препуштајући га, заједно с косовским митом, науци, књигама и дошљацима, дохватила је фрулу.

Данас просечан Србијанац, набасавши у крштеним речима на „архаични музички инструмент с пет слова“, чешће уписује „гајде“ него „гусле“, што се просечном прекодринском Србину сигурно не може десити.

Нас, једноставно, у дубљим, сложенијим и слојевитијим стварима, о којима ми Србијанци нерадо говоримо, а које прекодрински Срби не разумеју, не деле само река, политичари и ратови; наше поделе су, нарочито у великим

кризама и ломовима, када се и прекодрински Срби и Србијанци нађу у заједничким мукама, знатно непремостивије и фаталније.

Фрула је, просто, свирала, а гусле су, увек, пушка.

Делити се, наравно, не смемо, јер би то била и грехота, и срамота, па и нека врста шовино—партикуларизма, али се, ма колико нам се чинило лаким, ни спајати не можемо.

Прекодрински Срби виде у матици, као и Вељко Петровић док Србију није боље упознао, само лепоту сунцокрета, занемарујући да се сунцокрет, „подли сунцокрет“, како вели разочарани Вељко Петровић, да би живео, послушно окреће за сунцем.

Сви народи траже и налазе у свом културном наслеђу, уз остало, и националне одреднице, а у нашем културном наслеђу из овог века, које је најрелевантније за улазак у следећи, једино је у поезији Оскара Давича, супротно, иначе, његовим животним и политичким ставовима, Србија, као „буна међу народима“, косовска и блиска паљанским нереалним националним сновима и надама.

2.

Извлачећи се из крвавог ратног глиба у Босни и Херцеговини, чији су узроци антицивизацијско и антиисторијско схватање нације, а чије ће једине позитивне последице бити, ваљда, сахрањивање болесне идеје о свим Србима у једној држави и монструозне теорије крви и тла, Србија се, у последњи час, али с много дубоких ожигача и без икакве наде да ће они зарастати у догледно време, враћа себи.

У огољеном национал—шовинизму паљанских заробљеника кобних утопија ни једног тренутка није било ни трунке аутентичног националног интереса, јер се национални интерес, просто, не може ни исказивати, ни бранити, ни

остваривати национал—шовинистичким помамама и дивљањима.

Трагично је, наравно, што је Београд дуго, политички, економски и војно, подржавао Пале и гурао српски народ у Босни и Херцеговини у ратну авантуру, али је чак и закаснило трежњење Београда, уз оштро дистанцирање од Пала, извесно олакшање у свеопштој трагедији.

Иза вишегодишње национал—шовинистичке политике Слободана Милошевића, због које се распала југословенска федерација и због које су и букнули ратни пожари, није, треба рећи, стајао неко његово чврсто и искрено национал—шовинистичко уверење или одређење.

Он је, једноставно, да би опстао на власти, заливао низ мутљак српског шовинизма, чији су савремени извори деценијске стрепње, наде и беседе Добрице Ћосића, фатални „Меморандум“ Српске академије наука и уметности, дезоријентисаност Цркве и салонско и трибинашко јама—кама дисиденство београдских интелектуалних кругова.

С оптужбама, које су пратиле његов успон после Осме седнице, да је чврсторукаш и стаљиниста, Слободану Милошевићу је, у збацивању те хипотеке, остало, једино, да поткупљује јавност разним псеудодемократским и псеудолибералним „реhabилитацијама“ дојучерашњих „противника режима“ и да улази у савезе с њима, а како су дојучерашњи „противници режима“ били, уз часне изузетке, националисти и шовинисти, забринуту искључиво за српски народ у дијаспорама и незаинтересовани за темеље вредности демократије, за грађанско друштво и укључивање у развијени западни свет, ствари су неизбежно кренуле куда су кренуле.

Сађење тикава с ђаволом увек се завршава на исти начин.

Ни иза данашњег заокрета Слободана Милошевића не стоје, на жалост, чврста и искрена антинационалистичка и антишовинистичка уверења, јер је он, минулих година, можда и

невољно, али, због онога што је радио и због оних на које се ослањао неизбежно, индуковао многе национал—шовинистичке психолошке и политичке матрице и илузије.

Пресвлачење су, овога пута, наложили снажни међународни притисци, могућност пленидбе новца с тајних приватних и страначких рачуна, драматичан пад производње, угроженост програма привредне и монетарне реформе и, изнад свега, страх да ће се идеолошки модел паљанских авантуриста, у коме нема места за социјалисте и социјализам, прелити и на србијанске просторе.

О вртлозима трагичног историјског раздобља Србије је, дакле, реч, о вртлозима у којима су и најнеочекиванији обрти само нужни оквир и мера трагичности, али је, свакако, када је Слободан Милошевић у питању, реч и о једној од најтрагичнијих историјских личности.

У извлачењу из ратног глиба у Босни и Херцеговини, које би било неупоредиво теже и ризичније, а можда и неизводљиво, да га није подстакао управо Слободан Милошевић, у извлачењу из крвавог глиба побрких времена, пулсира, ипак, упркос свему, упркос нужном опрезу, упркос дубоким ожилцима, нека нова, боља, мирнија, просперитетнија и на здравији део прошлости ослоњена будућност.

3.

Тачно је да је прихватање мировног плана међународне заједнице српска калитулација за зеленим столом; тачно је да се тим мировним планом поништавају српска војна освајања; тачно је да применом тог мировног плана не—стаје тзв. Република Српска као држава, мада она то никада није ни била; тачно је да мировни план обезбеђује да Босна и Херцеговина оста—

не целовита у постојећим границама; тачно је да су мировним планом српском народу додељени најсиромашнији босанско—херцеговачки врлети.

Међутим...

Они који су вршили мрачна етничка чишћења и оснивали концентрационе логоре, они који су говорили да је заједнички живот више народа немогућ, они који су гушили и разарали градове, они који су покрштавали муслиманско становништво, они који су минирали историјске споменике и бомбардовали библиотеке, проглашавајући све то одбраном огњишта и борбом за слободу, ни не заслужују ништа боље.

Тужно је, свакако, што је тако, али, у име очувања тековина савремене цивилизације, и још више у име спречавања да се нешто слично понови у истом или тежем облику, сваки другачији исход био би цивилизацијски неутемељен и неправедан.

Међународна заједница је, могло би се чак рећи, и превише толерантна, па и галантна, према инспираторима и реализаторима једног од најпрљавијих и по међународну стабилност најопаснијих пројеката у овом веку.

Болесно је, зато, а у најмању руку је наивно, инсистирање паљанских господара зла да свет, фрустриран и огорчен оним што су радили и урадили, а што је, пре свега због етничких чишћења и логора, на самом рубу нацизма, уважава и њихове услове и захтеве.

4.

Чупање из ратне каљуге, започето нагло и бурно сукобом Београда и Пала, а поверено, као и гурање у рат, државној телевизији, не обећава, бар по ономе како се сукоб Београда

и Пала медијски прати, да ћемо се лако и брзо из те опасне каљуге ишчупати.

Шовинизмом загађена јавност, индоктринирана годинама најцрњом идеологијом, не може се, наиме, деконтаминирати пропагандном камапањом типичном за стаљинизам.

Сводећи сукоб Београда и Пала на сукоб два руководства, на сукоб Слободана Милошевића и Радована Караџића — мада је ту, ваљда, реч о две политике и два погледа на свет — државна телевизија само одмаже Београду и Слободану Милошевићу, а ни Палама и Радовану Караџићу не задаје заслужене суштинске ударе.

Народу се не објашњава да је уједињење „свих српских земаља“ немогуће и да од Велике Србије нема ништа, што је једини прави и далекосежни смисао порука Слободана Милошевића паљанским авантуристама; народ се и даље перфидно обмањује да ће до уједињавања „свих српских земаља“ доћи и да ће се створити Велика Србија, и то чим Радован Караџић падне.

Изостају, такође, и објашњења да су етничка чишћења злочин против човечности, да су етнички принципи и теорија крви и тла увек само уводи у масакре недужног становништва, да се државе не праве по катастарским књигама, да је косовски мит културно наслеђе, а не политички, национални и државотворни образац...

Драма кроз коју ови простори пролазе редукује се, тако, уз поплаву изјава „радника, сељака и поштене интелигенције“ као јединих тумача сукоба Београда и Пала, на ексцес и на фракцијске неспоразуме, и тиме јој се одузимају тежина, дубина и нужна продуктивност.

Људи се стаљинистички понижавају, па у камере говоре оно што још јуче нису смели ни да помисле, остављајући будућности трагове понижености читавог народа.

У тој беди предњаче, дабоме, они с југа, „од Лесковца“, који би Слободана Милошевића уздизали у небо и када би им се посрао у тањир и који би, у тој ситуацији, тврдили да он спрема најбољу храну, али и остали, укључујући и Београђане, пристају на улоге бедника.

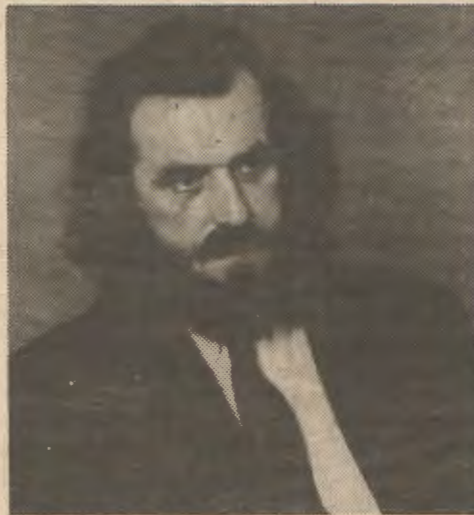
У силеџијском протаклуку који куља с државног телевизијског екрана поводом разлаза Београда и Пала, недостаје, све у свему, још једино, после сваке вербалне осуде Срба из Босне и Херцеговине, песма „Ја се опраштам Цигани са вама“, па да се силеџијство и протаклук, али и професионални, интелектуални и морални темељи оних који праве програме на државној телевизији, до краја заокруже.

Из ратне каљуге и из шовинистичког блата, из перфорираног слепог црева цивилизације, овако се, сигурно, овако како ради државна телевизија, чепркајући по површини и скривајући шта су, и узрочно и последично, стварне димензије сукоба Београда и Пала, нећемо, заиста, ни лако, ни брзо ишчупати.

ХУШКАЊЕ НА МИР

Сад кад су Срби лево од Дрине изгинули, расељени и обрукани, ви затварате границе и уводите против њих санкције. При томе сте не само бахати, него и лицемерни. Тврдите да ћете тој изиграној спротињн и муци нашој убудуће слати само храну, одећу и лекове. Па шта сте им раније ЈОШ слали, јер се већ две године кунете пред светом да у босанском рату не учествујете и да га ничим не помажете?

...Ућутите. Наставите ли да хушкате за мир, Србија ће да заволн рат.

Пише: Вук ДРАШКОВИЋ

На исти начин на који су, годинама, и све до јуче, хушкали за рат, исти људи сада хушкају за мир.

Председник, његова телевизија, његова СПС; његови председници општина, директори, академици, глумци, дипломате и официри понављају хорски: мир је највећи национални интерес и не укину ли се међународне санкције Србија и Црна Гора ће ускоро бити на коленима.

До пре неколико дана, ти исти су говорили да су миротворци национални издајници и стра-

ни плаћеници, да је рат једини језик достојан Небеске Србије, да нам завиди цео свет и да под санкцијама можемо живети хиљаду година.

Ратни поклич да се Србија брани у Книну и на Палама, преобраћен је у став да се Книн и Пале бране у Србији и да нико изван матичне државе Срба не може матицу узимати за свог таоца.

На Радована Караџића баца се анатема због срамних етничких чишћења и разарања Сарајева, а председник Црне Горе шири своје

миротворачке руке пред посланицима и пита да ли има икога ко се не стиђи Вуковара!

Господо, покажите бар мало мере, покајања и стида.

Не тражим надокнаду због тога што крадете моје реченице од пре четири, три или две године и што веома прецизно понављате читаве странице из Програма Српског Покрета Обнове.

Кажем само да не можете побећи од себе и ако се чешљате туђим чешљем испред туђег огледала.

Чији су тенкови и авиони рушили Вуковар? Чијим топовима је гранатирано Сарајево? Ко је вршио смотру војске кад је кретала на Дубровник? Ко је лансирао лозинку да су Срби народ који не уме да ради, али уме да се туче?

Ко је на стуб срама прикивао СПО кад смо позивали омладину Србије и Црне Горе да не иде у ваш бесмислени, пијани и антисрпски рат?

Да ли ви, заиста, мислите да су људи идиоти који данас забораве све што је било јуче?

Ваш мир је силеџијски и неурачунљив, баш као што је такав и ваш изгубљени рат који бисте, на галаму и преко ноћи, да прогласите за победу.

Ако је то победа, морате поднети рачун, подвући црту и ставити своје потписе. Па нека народ пресуди.

Питајте оних 600.000 Срба у Хрватској, којих више нема у Хрватској, да ли су срећни или несрећни, победници или поражени?

Питајте то исто избегле Србе из БиХ, као и оних 400.000 Срба који побегоше од вас из Србије.

Више од 100.000 мртвих Срба не могу да учествују у нашим ТВ-анкетама, али могу говорити њихове мајке, и браћа, и пријатељи у инвалидским колицима. Зађите у ровове и питајте

војнике да ли су победници, од чега живе, шта једу.

Пребројите, господо, вечне црне барјаке на кућама покошених јединица по Српској Крајини, широм целе БиХ, а и широм Србије и Црне Горе.

Шта то Срби, пре рата, нису имали, а овим вашим ратом и овом нашом ратном победом су добили?

Овде сте нас унесрећили, пред светом оскрамотили.

Наравно да је по Србе у БиХ погубна политика Пала. Али ви сте очеви те политике. Нису Пале на странпутицу гурнуле Београд и Подгорицу, него је било обрнуто.

Сада бисте да оперете руке и себе представите као Караџићеве жртве и таоце.

Не, господо, ви сте, не само од Караџића, него од свих Срба с ону страну Дрине направили ваше таоце који су, од првог дана, брали вашу крваву њиву и нечасно бачени низ воду кад су искоришћени.

Прошао им рок употребе. Као Шешељу.

Неће моћи баш тако.

Недопустиво и неопростиво проиграли сте се са Јасеновцима и Јадовницама и за тај злочин следује проклетство.

Знали сте добро да нема српске куће од Зворника до Госпића која није памтила ужас усташког геноцида и која се није, и у сну, трзала на помисао да нож може да се понови. Ви сте распиривали тај страх и подстицали хистеричну слепу освету, која никад није била својствена Србима. Вратили сте тај наивни и несрећни свет пола века уназад и гурнули га на

кланицу. Поново су севнуле каме и јекнули маљови, али овог пута, на жалост, и у српским рукама. Потомство мученика из Јасеновца и Јадовног починило је зла која су, до овог рата, вашег рата, била туђа срамота, а од овог рата и наша. Успели сте оно најстрашније: да преорете границу између жртве и целата.

Сад кад су Срби лево од Дрине изгинули, расељени и обрукани, ви затварате границу и уводите против њих санкције.

При томе сте не само бахати, него и лицемерни. Тврдите да ћете тој изиграној сиротињи и муци нашој убудуће слати само храну, одећу и лекове. Па, шта сте им раније још слали, јер се, већ две године, кунете пред светом да у босанском рату не учествујете и да га ничим не помажете?

Кажите: како су то међународне санкције против Србије дубоко неправедне, док су санкције Србије против босанских Срба и те како праведне?

Поднесите рачун. Морате. Данас или сутра, али морате.

Нека каже Караџић по чијем је налогу, марта 1991. године, претио да ће са милион љутих Срба прећи Дрину и обрачунати се са побуњеном омладином Србије.

Нека Милан Бабић јавно понови да је, такође свакодневно, присиљаван из Београда, са највишег места, да напада Српски Покрет Обнове.

Зашто ћути Горан Хаџић? Па и он је неку своју војску нудио Милошевићу и претио смрћу свима у Србији који нису били за рат.

Вратимо уже на почетак и видећемо да ништа није замршено. Јасно се зна ко је био та-

лац и коме. Ко је био топуз, а ко рука која је њим управљала.

Поставимо свакога тамо где му је место и видећемо да је Велика Србија била само мамац и крвава лажа за наивне.

Творци овог ужасног рата никада нису хтели Велику Србију. Да су хтели такву Србију не би је градили ратом и разбијајући овако страшно, пијано и лудо Југославију.

Они су само куповали време да, уз помоћ рата и својих у пакао бачених и унапред жртвованих таласа преко Дрине, онемогуће демократски препород Србије.

И успели су. Бар тако мисле. Црвени опет чврсто јашу, окренути у јул четрдесет и прве, кад су куршуме у Србе прогласили за устанак против фашизма, и удружени у ЈУЛ деведесет и четврте, кад су крај Дрине поставили граничне жебеве, побацали шлемове, окитили се маслиновим границама и загаламили: МИР, МИР, МИР!

Господо, у туђој сте кући. Тамо где пише МИР, ви не станујете. Ваш је рат и ваш је пораз.

Ућутите. Наставите ли да хушкате за мир, Србија ће да заволи рат.

Идите. Бар једном учините нешто корисно за Отаџбину. Ослободите је од себе.

Ми знамо куда ћемо и како ћемо сјединити разједињено и подићи порушено. Све је то записано у Програму СПО.

Дрина је ваша граница, а не наша.

„СРПСКА РЕЧ“ НА ЛИЦУ МЕСТА

МЕТАЛНИ ЈЕЖЕВИ ЗА БРАЋУ

„Ето, док је постојала она бивша Југославија, западна граница је била на Караванкама, петсто километара одавде“, каже **Мићо Смић** док на граничном прелазу преко Дрине, код Шепка, чека да му југословенски царинници прегледају гелек аутомобила.

„Сада је граница на Дрини, ту где је и била до 1918. године. То вам је најочигледнији резултат Милошевићеве политике. Да ми је неко пре две године рекао да ће ме свакога дана на овом мосту легитимисати полицајци и претресати царинници, рекао бих му да је луд!“

Шепачки мост се налази неколико километара од Лознице. И с једне и друге стране налазе се полицајци који путницима траже личне карте или пасоше. Поред пута, са србијанске стране, налази се контејнер у коме царинници обављају потребне формалности. Одмах поред њега подигнуто је и право митраљеско гнездо, начињено од цакова са песком. Коловоз сужавају рампе и метални „јежеви“.

На прелазу нема гужве. Сваких неколико минута наиђе неки аутомобил или аутобус. Камioane са робом не видимо.

На граници много љутње и неизвесности. Пукују људи Бога и Милошевића. Подједнако. „Ми мислимо да је ово само привремено“, каже млади србијански полицајац. „Неколико дана је важила блокада, вратили су Биљану Плавшић, па је после опет било све по старом“...

Пише: **Александар ЧОТРИЋ**

„Ево, ОВОЛИКО је фалило да дође до рата са РС!“

„Било их је“, каже нам царинник. „Оформили су и дугачку колону. Чекали су један дан, а онда су се вратили. Закључили су да ми одлуку Савезне владе мислимо озбиљно да спроводимо“.

„Јуче су вратили камион са лековима“, укључује се у разговор један тридесетогодишњак, очигледно са оне стране Дрине, и наставља:

„То је срамота шта се ради српском народу у Републици Српској. Режим у Београду нам је увео горе санкције него што је свет увео нама. Ми ћемо ипак издржати јер српског војника нико никада није победио.“

„НАС СЕ ПЛАШИ И АМЕРИКА“

Прелазимо мост. Полицајци Републике Српске имају исте униформе и ознаке као и њихове колеге у Србији. Додуше, много су неуреднији и нељубазнији. С десне стране пута стоји табла на којој пише: „Република Српска“, а мало иза ње на јарболу виси српска застава.

У оближњој кафани један мештанин нам прича да Муслимани не могу да прелазе границу.

„Њих скидају са аутобуса. Уопште није важно ко је у питању: дете, старац, жена... Само ако има муслиманско име или презиме — нема му проласка“.

У селима поред Дрине више нема Муслимана. Још у лето 1992. године остављено им је пола сата да спакују ствари у један кофер и да уђу у аутобусе који су их превезли до Лознице. Ту су у спортском центру „Лагатор“ провели месец дана, а онда су депортовани преко југословенско-мађарске границе.

„Ови наши Муслимани су још и добро прошли“, прича нам тај човек у пола гласа. „Али они зворнички су много настрадали. Неколико хиљада их је побијено. Дрина је данима носила лешеве. На брани хидроелектране их је било толико да је постојала опасност да турбине буду потпуно онеспособљене“.

За суседним столом врло гласно разговарају двојица војника у шареним униформама. Поред њих су аутоматске пушке.

„Пре ћемо ми ући у Београд него у Сарајево. Ако Милошевић мисли овако да настави, ми ћемо га сменити. Караџић или Шешељ требају да буду председници свих српских земаља. Милошевић је комуниста и ако га не сру-

ши српски народ у Србији, има ко хоће!", каже један од њих.

Други му се придружује:

"Нас се плаши и Америка. Код Горажда смо оборили шест њихових авиона, а не један као што се прича."

Плаћамо рачун за пиће. У Републици Српској користе се две монете — југословенски динар и немачка марка. Цене су као и у Србији.

ПРОТЕРАНИ МУСЛИМАНИ

Настављамо путем ка Бијељини. Стајемо једном стоперу. Каже нам да се зове **Недељко Лукић**. Уверава нас да су Срби и Муслимани пре овог рата живели сложено. „Зло је дошло са овим националним странкама. Почело је наоружавање и једних и других. Нама су ноћу подељене аутоматске пушке, док су се они за оружје сналазили како су знали и умели. Сад, тешко

вољачке гарде, Равногорска, **Генерала Драже Михаиловића**, Првог крајишког корпуса... Радње су добро снабдевене и већина их је у приватном власништву. У градском музеју су изложени ратни трофеји: заплењене шаховнице и зелене муслиманске заставе. На киосцима могу да се купе све београдске новине, укључујући и „Српску реч“. Продавац нам каже да обично прода педесетак примерака.

Приликом повратка, на граничном прелазу наилазимо на полицајце Републике Српске који су расположенији за разговор од њихових колега из претходне смене.

„Што се нас тиче, може да пређе све. Ми нећемо забрањивати нашим људима да превозе робу у Србију. То је мишљење и наших колега с оне стране реке, али они морају да поштују одлуку јер ће остати без посла," каже млади полицајац који нема више од двадесет година.

„Ми мислимо да је ово само привремено. Тако је било и после одбијања Венс-Овеновог плана. Неколико дана је важила блокада, вра-

ратишта превозе се на лечење и операције у Медицински центар у Лозници.

НАРОД НИЈЕ КРИВ

„Доста ми је више рата", каже резигнирано борац **Раденко Јокић**. „Борио сам се и у Лици, као припадник Српске гарде. Када је овде код нас почео рат, неки локални команданти су ми рекли:

Ми смо чули да сте ви гардисти веома храбри борци. Да би нам то доказао треба да закољеш ону осморицу заробљених Муслимана" Ето, такви лудаци су нама командовали.

У Војсци је било много криминалаца и убица из Србије који су овде дошли да се иживљавају и да пљачкају. Један војник је око врата носио огрлицу направљену од одрезаних ушију. Један добровољац из Лајковца је сам убио педесет Муслимана предвиђених за размену. Аркан је опљачкао зворничку банку, а од Муслимана из Јање је добио откуп од милион марака."

Јокић каже да војници ратују за двадесет динара док се политичари и неки официри богате и да већ сада располажу са по неколико милиона марака.

„Караџић, Крајишник и Кољевић су већи део рата провели у Србији, а тамо су склонили и своје породице. Сиротиња раја увек најбебе. Овај народ је и до сада тешко живео, а после српске блокаде тек има да награбуси.

Ма добро је говорио **Вук Драшковић**. Само, овде не смеш јавно рећи да си члан Српског покрета обнове. Као некад Дражу, тако сада и Вука проглашавају за издајника. Али полако, отварају се људима очи. Многи су, када с њима причаш у четири ока, за прихватање плана, али не смеју јавно то да кажу," признаје Јокић.

На српској страни три аутомобила лозничке регистрације чекају да пређу преко моста.

Буро Пајић, возач „мерцедеса", запослен је у Немачкој, а сад иде у посету тазбини. Коментарише најновија збивања на релацији Београд — Пале:

„Слажем се да је план требало прихватити. Али ова блокада је глупост и срамота. Српски народ се не може тако делити. Човек који је донео такву одлуку остаће упамћен као велики злочинац"

А на наше питање: „Ко је за то крив", добијамо одговор:

„Народ није крив. Криве су вође. У првом реду Слободан Милошевић!"

Биљана, жена које нема: Плавшићка већ други пут страда на уласку у Србију где је лепо збринута. На слици је видимо са Владимиром Жириновским, за кога је један високи државни функционер Русије рекао: „Видимо га кад год нам затребају паре“.

да ће овде икада бити мира. Муслимани ће се борити да се врате. Ја се сећам и Другог светског рата. Решио сам зато да се дефинитивно преселим у Србију, јер нико не зна када ће престати рат“.

Пролазимо кроз варошицу Јању која је, у ствари, предграђе Бијељине. Пре рата у Јањи је живело осам хиљада људи, углавном Муслимана. Данас је у Јањи остало тек неколико стотина Муслимана. Остали су протерани. Све џамије, а било их је три, су срушене до темеља. На месту њих сада су травњаци. Оно преосталих Муслимана тако рећи и не излази из кућа. На њиховим прозорима спуштене су ролетне.

У Бијељини, је до пре две године, живело подједнако Срба и Муслимана. Сада се ретко који Муслиман може срести на улици. И бијељинске џамије су миниране. На главном градском тргу прошле године је постављен споменик **Краљу Петру Карађорђевићу**. Улице су преименоване и сада се зову: Српске добро-

тили су **Биљану Плавшић**, па је после опет било све по старом“, уверен је полицајац кога његове колеге зову **Рамбо**.

„План нећемо прихватити јер ће онда балије избити на Дрину, а како су у конфедерацији са Хрватском, ето **Туђмана** и на вашој граници. Овај рат треба водити до краја. Кад побијемо све Турке, тек онда ћемо преговарати са њима“, покушава да буде духовит **Рамбо**.

Са босанске стране у Дрини се купа неколико десетина људи, углавном младих. На једном од стубова моста још увек стоји натпис: „Живио друг Тито“. Низводно, неколико пеца-роша загазило у воду и забацује удицу према матици. Линија фронта је од Дрине удаљена петнаест километара ваздушном линијом. Повремено се чују артиљеријске детонације. То српски војници гађају муслиманско утврђење Теочак. То село од почетка рата одолева свим нападима. Рањени српски борци са тог дела

КАПИТУЛАЦИЈА — РЕЧ КОЈУ НИКО НЕ СМЕ ДА ИЗГОВОРИ

А ЖИВОТ ТЕЧЕ ДАЉЕ...

Јер после кампање коју је отворио г. Лилић тезом о покушају босанских Срба да нас претворе у таоце а финализирао већ помешаним г. Антић својим, сада већ знаменитим, уводником у „Политици“, ситуација је изгубила на напетости. Лопта као да је била спуштена. Скоро цела друга половина јула је протекла у некаквом немуштом политизирању. Постало је јасно да босански Срби неће да потпишу мировну капитулацију али и да контакт група баш „не умире од жеље“ да предузме некаку акцију. Чинило се да ће се све одиграти као и приликом пропасти ранијих покушаја склапања мировних споразума и да ће колективни преговарачи опет ојачати своју и муслиманску позицију, а да ће се, реда ради, мало очврснути санкције око Југославије или барем наредити онима који их спроводе да то озбиљније чине. Затим би уследио нови циклус рата, овог пута вероватно уз америчко једнострано скидање ембарга на наоружавање муслимана. Ја сам лично, рецимо, оцењивао, да ће тек следећа, зимска, фаза преговора почети да доноси озбиљне одлуке. Уосталом, јесен је на прагу и мало је вероватно да се муслимани могу наоружати упутити у неку озбиљнију офанзиву пре зиме. Чак је деловало да су и Милошевићева маневрисања и успавана тврдоглавост босанских Срба управо усмерени на добијање у времену и одлагање по Србе опасних одлука у Америци за септембар. Тада је већ касно да се почне операција прекидања коридора, јер војни стручњаци оцењују да је за њу потребно бар два месеца развлачења српских снага по северном фронту између ширих појасева које држе око коридора.

Одједном, уследила је Милошевићева изјава која је, као гром из ведре неба, вратила сву заборављену комунистичку прошлост. Зашто?

Изгледа да објашњење лежи у понашању босанских Срба после састанка одржаног 18. и 19. јула. Овај састанак је био нека врста „самита“ на коме су учествовали и цео југословенски и босанско-српски војни и политички врх. На њему је утврђена позиција коју је требало да заузме Скупштина Републике Српске, а за коју се процењивало да ће цела контакт група, осим Американаца, бити спремна да прихвати као какво-такво „да“ мировном ултиматуму.

Овакав став, а Руси су пружили и своја уверавања, требало је да отвори још једну али сасвим техничку фазу преговора око реализације споразума у којој би се, можда, добила и нека територијална побољшања али, и то је најважније, јавне гаранције државних права српског епитета Босни. Оцењивало се да је то највише што се може постићи и, иако су босански Срби гунђали и цвилели, тако је одлучено.

Сам састанак, је иначе, чак и са стране босанско-српског војног врха одисао песимизмом. Прича се да је сам генерал Младић говорио о замору људи који ратују, о димензијама

Прича се да је сам генерал Младић говорио о замору људи који ратују, о димензијама војништа које не може да покрије људством кога више нема или је побегло, несташици чак муниције и борбених средстава за које се веровало, бар овде, да их има неограничено

Писмо: Милан БОЈИЋ

војништа које не може да покрије људством кога више нема или је побегло, о несташици чак муниције и борбених средстава за која се веровало, бар овде, да их има неограничено. Политичари из Србије су ствар запаприли својим суморним проценама стања у коме је југословенска привреда, а сви међународни сигнали су говорили да се Американци не могу обуздати дуже од септембра. Укратко, све је подсећало на састанак у Потсдаму, на двору немачког цара Вилхелма Другог и последњег, одржан октобра 1918, на коме је, према сведочењу самог генерал-фелдмаршала Лудендорфа, „о рату речено све, једино је у ваздуху остала да виси реч капитулација коју се нико није усудио да изговори“.

ПРАВИЛА МИРОТВОРАЧКИХ СТРАСТИ

Одлука је допета тешка срца али њу нема смисла анализирати и расправљати. И властима и рационалној опозицији у Србији је јасно да је „ствар догорела до ноката“ и да ваља „смиралу за појас заденути“. Бар у овом веку, после ћемо да видимо.

Лако је, дакле, замислити какав је бес обузео Милошевића када је сазнао да се у чувеном Тохолевом коверту налази нешто сасвим друго. Вероватно се сетио свих оних превара и подвала које су му Караџић и Младић приредили било приликом давања обећања да ће прекинути неку од десетина војних акција које су тврдоглаво и инајцијски водили у најосетљивијим тренуцима преговора или доношења међународних одлука, било приликом обавезивања да ће потписати ово или оно.

Слично се, изгледа, десило и овог пута и Милошевићева страст, на који се надовезао његов природни властодржачки страх од аутономног центра политичке моћи који се појавио на Палама, дошли су по своје. Иако се већ кроз идеолошко профилисање у коме је Караџићева дружина заузела изразито антикомунистичку, кроз последње Крајишникове изјаве чак и прочетничку, позицију, будући сукоб могао назрети, сада је он напросто избио. Ватра је ударили у лице и на Милошевића је дошао ред да потегне кофу.

Потегло ју је на типично свој начин активирајући кампању какву, бар ја, не памтим ни из Браварева времена. Мислим да је нешто слично носила у себи кампања против такозваних „либерала“, почетком седамдесетих, али је она имала призив некое продуженог необољшевичког термидора, а и трајала дуго и била некако развученија и подмуклија.

Политичка кампања, ако је придив „политичка“ уопште адекватан, јер околико лицемерје и провала миротворачких страсти новокомпонованих миротвораца према којима су Весна Пешић и Наташа Кандић исто што и цица-маца на навијање у односу на рањену левицу која брани младунче, превазилази сва очекивања.

Кампање, међутим, у оваквим ауторитарним порецима, осим што забављају пучанство и изазивају моралну индигнацију имају и своју политичку позадину. Ова, наравно, а како то увек у историјски преокретним ситуацијама бива, има двојак циљ. Један је да оконча непосредну историјску ситуацију, односно рат а други да удари темеље поретка у миру.

УПОТРЕБА СРПСКОГ НАЦИОНАЛИЗМА

Само окончавање рата у Босни, у ствари, и није тако важан циљ. Основни Милошевићев циљ је, у ствари, дистанцирање од тог рата. Колико убедљиво у очима света то дистанцирање буде, толико ће свет бити спреман да размотри ублажавања санкција. Колико се за сада разабера он успешно иде ка том циљу јер су чак и Американци повукли захтев да границу Србије и Босне чувају трупе НАТО пакта и ствар свели на захтев да је надгледају посматрачи што ће, после оклевања и тактизирања, власт у Београ-

ду вероватно и прихватiti, вероватно у аранжману који ће бити одгођен, компликован и тешко распознајљив за српску политичку јавност.

Но чак и да се рат продужи, то не мора бити опасно по србијански владајући естаблишмент. Наиме, извесно продукавање рата у Босни, Милошевићу може и користити. Јер, невољно пристајање Пала на мировни ултиматум би, у каснијој фази реализације, могло довести до одбијања да се предају поједине територије а Милошевић би у Београду био гарант и невољни саучесник тог бескрајног отезања. Ту би му Караџићева дружина дошла само као камен о ногама. У варијанти која се сада развија, Пале су главна и једина мета НАТО пакта, и нешто ваздушних удара и разарања Караџићеве инфраструктуре би Милошевићевог противника и те како ослабило и онеспособило као аутономни центар политичке моћи.

На овом месту се већ назиру и контуре другог циља ове кампање а то је ударање темеља будућег политичког поретка у земљи. Имајући овакво искуство какво има са босанским Србима вероватно је да је Милошевић већ одавно, можда још код Венс-Овеновог плана, одустао и од саме помисли о уједињењу српских земаља. Напротив, пре би се рекло да он ту замисао покушава да осујети. Употреба српског национализма, као политичког средства, коју је он патентирао још 1987. почела је њему самом да се обија о главу. Он се сам, као патријарх посткомунистичке елите, у том послу свакако

не може надметати са необузданом Црквом нити пак са трибунима попут Шешеља, Караџића, Плавшићке... Поврх свега, а на примеру Палског вођства се та ствар најбоље види, то средство увек прети да и само постане циљ и угрози посткомунистичку елиту.

Реално политички говорећи он је српски национализам узео у најам попут неке најамничке војске и сада је време да најамник отпусти. Најамници су, као најамници, често склони побунама и имају, као римске легије у метастатичним фазама Империје, жељу да саме извикују своје војсковође за императоре. Зато је у припреми за обрачун са српским национализмом, политичка ликвидација српско-босанског вођства, предуслов а не циљ. Тек са маргинализованом или, још боље, уклоњеном Караџићевом братијом Милошевић ће бити сигуран да његов естаблишмент није више угрожен. Зато му, уосталом, чак и мале које нуди контакт-група а које дају лоше и небрањиве границе Караџићевој прото држави, итекако одговарају јер ће Караџића, ако уопште политички преживи, терати да се бави својим проблемима, а не проблемима са ове стране Дрине.

СУКОБ ТУЊИМ ОРУЖЈЕМ

Неуспех Караџића и свођење његове елите на групу острашћених брдских разбојника може Милошевићу, односно владајућим социјалистима, послужити и као средство за будуће

компромитовање српског национализма. Јер што време више одмиче тај рат и ти Срби у том рату постају симбол Српства. Чitava српска национална идеја може у главама Србијанаца постојати Караџића бити компромитована за неколико следећих деценија.

Караџић је, наравно, мање-више, свестан амбиса у који га води непопустљивост сопствених господара рата и дистанцирање матице. Једини начин да то спречи је увлачење матице у рат. Овдашња помоћ од Шешеља је недовољна јер су Шешељеви покушаји да подрије институције завршили као вашарски инциденти. Такође, такозвани „парод“ је више него свестан да ваља да чува своју кожу, па се митинзи „подршке босанским Србима“ у којима учествују чак и Ђинђићев демократи, попут овог у Лозници, претварају у прави дебакл јер се у једном пограничном граду, животно везаном за Босну, на скупу појави највише стотинак доконих грађана.

Зато је у ноћи са четвртка на петак и изведена наоко бесмислена акција отимања оружја из складишта у којима га чува УНПРОФОР. Наиме, Караџићу је критично важно да се у кратком року расцеп разреши. Било како. Ако се Американци одлуче на интензивније операције у Босни и на оштрије мере према Југославији док их још држи опште антисрпско расположење то њега Југославији али и Југославију њему баца у наручје. Ако, пак, сукоб потраје дуже и Милошевић успе да се дистанцира од њега, свет, а нарочито Американци, ће полако почети да разабарају да постоје две врсте Срба од којих ће они, попут Черчила 1943. лако одабрати он „своје“.

Већ референдум босанских Срба заказан за крај месеца може бити полигон за опробавање снага. Пошто се унапред рачуна да ће босански Срби огромном већином одбити мировни ултиматум, Милошевића ништа не кошта да загрize у ову игру. Бастијини отпремници, ма како били ометани, притисак економском блокадом и хиљаде незадовољних ратном пљачком Караџићеве дружине могу дати ако не већину, а оно приличан проценат оних који су „за“ и тиме отворити унутрашњи сукоб као припрему за неку босанску „Жуту греду“.

Укратко, београдско-палски сукоб се обавља туђим оружјем и у њему је фактор времена одлучујући. Добије ли Милошевић овог пута поштеду, а пре зиме се у Босни не развију интензивније ратне операције, биће завршена мала српска националистичка одисеја у националну прошлост и страсти. Можемо очекивати обрачун са „српским национализмом“ и обнову неке „посткомунистичке идеологије без комунизма“. Не деси ли се то, није мала ни шанса да ћемо ускоро бити у рововима настављајући завет предака да ујединимо све српске земље, ма шта тај израз значио у овом тренутку. Делим мишљење Редмана да су шансе на Милошевићеву страну. Не делим његово мишљење, међутим, да ће сукоб бити брзо разрешен, не зато што Милошевић нема снаге за то већ зато што му је он користан за нову „диференцијацију“ и нову Осму седницу, овог пута са обрнутим предзнаком.

НЕ ВЈЕРУЈУ ДОК НЕ ВИДЕ НАТО

„Да је у Србији било толико политичара — миротвораца, на почетку рата погинуло би, можда, 200 умјесто 200.000 људи у БиХ. Овако ја не могу никоме посебно да вјерујем. Поготово вашем господину предсједнику Милошевићу који је највећи кривац за избијање рата и свега оног што нам се догодило. И, сад он хоће да добије Нобелову награду за мир. Немој да ме опет прави будалом... и као он хоће сада да казни Караџића кога је сам одгајио и од њега створио оно што је он данас, а свијет добро зна какав је. Док се тачно не види шта ће у пракси да значи прекид свих односа Србије и самозване Републике Српске ја не бих ништа закључивао. Ништа.“ Ово је само дио политичког монолога Асима Хадровића из Сарајева који до сада никада није хтио да говори за радио, ТВ или новине зато што не вјерује никоме. Не вјерује ни сада и уопште се, како каже, не радује неком већем међусрпском расколу јер би то могло довести до општег хаоса на просторима које контролишу српске оружане формације у БиХ, а то значи „стварање стотине неконтролисаних група, одметника, пљачкаша од којих се босанске шуме неће моћи да очисте наредних двадесет година“. Тако размишља овај угледни грађанин који је рат провео бјежећи из једног у други дио Босне да би се на крају скрасио у Холандији.

„Милошевић сада ни сам не зна шта ће са собом и својом политиком. Ко иоле здравије размишља свјестан је да је идеја о великој Србији, како је то на почетку било замишљено, заувјек пропала.

Много се лакше и једноставније види истина кад се човек мало одмакне из тог пакла. Сад тек видим да свијет не би дозволио да се уједине Србија и дијелови Хрватске и Босне које контролишу српске оружане формације, јер би то доживљено као анексија, а на анексију се може одговорити силом. И сами видите да је НАТО спреман да употребљава оружје. У овом случају нашао би оправдање. Милошевић је, међутим, исувише лукав политичар да би на тако нешто насјео и одрећи ће се Караџића као употребљеног палидраца. Одрећи ће се и Срба у Босни ако они буди угрожавали његов трон. Но, није моје да као Бошњак просуђујем о вашем предсједнику. Нека о томе говоре Срби“.

Зашто увијек употребљавате израз „ваш предсједник“?

„Ви сте Милошевића изабрали и нека ради од вас шта хоће — то није мој проблем да је хтио да заустави Караџића у његовом рушилачком походу прије двије и по године, могао је то само једном наредбом — да забрани прелаз тенкова и другог тешког наоружања преко Дрине. Без артиљерије он би био мањи од маковог зрна... Пљачкаши су се вратили у Србију јер немају више шта да отимају, дјеца богатнијих људи су склоњена на сигурно, остало је нешто сиротиње и лудих официра да се боре и сами свјесни да не могу одржати територије које су освојили“, каже Асим Хадровић, обичан али угледан грађанин Сарајева.

Ваш је, него чији је! Ви сте га изабрали и нека ради од вас шта хоће — то није мој проблем. Да је хтио да заустави Караџића у његовом рушилачком походу прије двије и по године могао је то само једном наредбом — да забрани прелаз тенкова и другог тешког наоружања преко Дрине. Без артиљерије он би био мањи од маковог зрна. Војска му се разбјежала на свим фронтима гдје год је постојала могућност да дође до борбе прса у прса. Сад му је војска у расулу. Немају људи више мотива да се боре. Пљачкаши су се вратили у Србију јер немају више шта да отимају, дјеца богатнијих људи су склоњена на сигурно, остало је нешто сиротиње и лудих официра да се боре и

сами свјесни да не могу одржати територије које су освојили“.

Ја сам Вам рекао да овај разговор водимо за „Српску реч“

Уопште ме не интересује да ли је овај разговор за „Српску реч“ или „Муслимански глас“. Мени је свеједно. Бојим се да је касно да се уопште разговара о трагедији која нас је задешила захваљујући вашем предсједнику који је створио Туђмана у Хрватској и још неке Туђмане у БиХ. То је једини човек коме желим да му Бог никада не опрости.“

Телефонски разговор са Асимом Хадровићем за кога ми је један колега рекао да је политички веома образован, реалистичан и да спада међу обичне, али угледне грађане Сарајева. Овакво размишљање могло би се окарактерисати као типично.

УЗ КОГА ЈЕ ПЕРИШИЋ

Босанско-херцеговачки званичници нису се залијетали у изјавама. Рекло би се да нема еуфорије због прекида односа Београда и Пала и све је у знаку ишчекивања шта ће се догодити. Премијер босанско-херцеговачке владе др Харис Силајџић не крије задовољство што је до тога дошло, али увијек подвлачи да од свега тога неће бити ништа уколико се на граници БиХ и Србије не поставе посматрачи УН који би требало да контролишу да ли ће тенкови и друго тешко наоружање да прелази Дрину.

У сарајевским политичким круговима изражава се сумња да ће та граница бити у потпуности контролисана с обзиром да у Србији постоје значајне снаге које подржавају Караџића и покушаће да му на све могуће начине дотуре оружје. Питање које се најчешће поставља у главном граду БиХ гласи: „Колико официра у Војсци Југославије подржава Караџића“?

При томе се посебно спомиње први човек те армије, генерал Момчило Перишић, чији је учинак на почетку рата у уништавању Мостара добро познат и у Сарајеву нико не вјерује да он није на страни власти са Пала. Осим тога, у Војсци Југославије налази се велики број српских официра из БиХ тако да све то ствара тешко рјешиву енигму. Другим ријечима; поставља се питање колико Милошевић у овом тренутку има контролу над војском у сопственој републици. А, добро се зна да је његова била и прва и последња кад је о армији ријеч.

Те врсте недоумице доводе у сумњу ефикасност Милошевићовог потеза и отуда толико опреза у процјени његовог најновијег корака. Чињеница је да босански Муслимани српском председнику ништа не вјерују. Чак да је ухапсио Карацића не би му, опет, вјеровали због свих искустава која су доживјели прије и, нарочито, за вријеме рата.

Сарајевски медији много више извјештавају о ситуацији на бројним фронтима него ли о „српско-српском расколу“. Говори се о успјесима Армије БиХ код Брчког и, посебно, у Западној Босни. Информације су филоване појединачним објашњењима, али ти успјеси се не вежу ни најмање за раскид односа Пала и Београда него за „фактичку снагу Армије“ која је временом успјела да се консолидује бар у неким дијеловима БиХ.

АБДИЋ НА БРИСАНОМ ПРОСТОРУ

Посебно пада у очи судбина председника Аутономне области „Западна Босна“ Фикрета Абдића који је својевремено под спонзорством српског председника потписао мировни споразум са Карацићем, а раније и са представницима босанских Хрвата.

Провјерене су информације да је у последњим биткама са припадницима Петог корпуса Армије БиХ изгубио велики број људи и значајан дио територија. Ријеч је у првом реду о Петиграду и Старом Граду. До изласка овог броја Абдићеве јединице би могле да се предају ако је судити по изворима информација не само из Сарајева него и из Загреба.

Наиме, није никаква тајна да су Абдићу пружили свесрдну подршку Карацић, Милошевић, Туђман и још неке веома значајне личности, гурнуле га у борбу са Армијом БиХ да би га на крају оставили на брисаном простору са веома малим изгледима да опстане и у суженом дијелу Велике Кладуше. Јер, његове јединице без помоћи у оружју посебно из Хрватске не могу да издрже више од седам дана. Против Абдића је подигнута и званична оптужница за велеиздају и уклито не успије да се склони код својих пословних партнера у Ријеци или у неком другом граду ван БиХ црно му се пише.

Мора се признати да је он одиграо доста прљаву улогу без обзира на првобитне добре намјере да склапа мир са свима како би сачувао људство. Очигледно у игри су биле и многе друге рачунице. Представници УН су потврдили да се само у једном дану Петом корпусу Армије БиХ предало преко 500 Абдићевих присталица док извори у Загребу говоре о хиљаду људи. То је исувише велики губитак за његове ионако релативно малобројне јединице.

У сваком случају Абдић је, изузимајући Великокладушане, проглашен националним издајником и неће му бити опроста.

ТУЃМАНОВА ПРИЖЕЉКИВАЊА

У садашњем прекиду односа Београда и Пала покушава да ушито хрватски председник Туђман. Његова помало увијена порука да би Милошевић требало да прекине односе и са Србима из Крајине могла се очекивати. Чини се, међутим, да је он са таквом сугестијом пожурио јер није сагледао какве ће ефекте „Београдски ембарго“ имати на Србе у БиХ. Судећи по њиховим реакцијама, на основу једне радио анкете, они не хају много за писмо српске владе, ултиматум и изјаву председника Србије. Карактеристичне су ријечи једног од анкетираних:

них: „Он није наш председник“. Ако се томе дода да се у писму владе Републике Србије каже да „у српском народу постоји само један непосредно од народа изабрани председник са пуним легитимним мандатом“ добија се пун смисао поруке.

Порука је врло јасна и за њу ће се Туђман чврсто хватити негирајући у првом реду легитимност садашњег председника у Републици Српској Крајини Милану Мартићу.

Поједини политички кругови у Сарајеву сматрају да се на овај начин покушава индиректна дезинтеграција Југославије, односно да се отпочне са тим процесом који може трајати годинама. За такве претпоставке узима се неколико елемената. У првом реду у БиХ створена је муслиманско-бошњачко-хрватска федерација која, ипак, не функционише ни 20 одсто, али постоји. Та федерација ће ући у конфедерални однос са Хрватском.

Исто тако, Република Српска има право да ступи у конфедерални однос са Србијом као и РС Крајина. Пошто предстоји сусрет Милошевића и Туђмана и поступна нормализација односа Београда и Загреба није немогуће, из чисто практичних разлога, да и ове двије републике — државе ступе у неку врсту званичних лабавијих односа. У том случају Словенија би морала да се прикључи неком од тих „царстава“ због нерашчишћених граничних рачуна са Хрватском, а пријети јој и очигледна опасност од Италије.

Уједно, Македонији би одговарао било какав савез с обзиром на блокаду од стране Грчке и немогућности транспорта роба.

Све то може да звучи као „политичко филозофирање“, али при томе треба имати у виду да су заокрети на просторима бивше Југославије постали донекле дио свакидашњице и да су они могући не само кад су у питању трагични догађаји.

Најјачи аргумент у таквим размишљањима јесте чињеница да се БиХ не може подијелити по националним шавовима без обзира на садашње ратне и линије раздвајања. Немогуће је

ријешити било који гранични спор између Хрватске и Словеније, па и Македоније и Србије.

Требало је да прође више од три године да се полако почне да схвата да су све досадашње приче, обојене фашистичком идеологијом, да су подјеле неминовне по географском, политичком и духовном принципу ипак нествариве или само привремене. Отријежење те врсте је почело, само то мало ко јавно признаје.

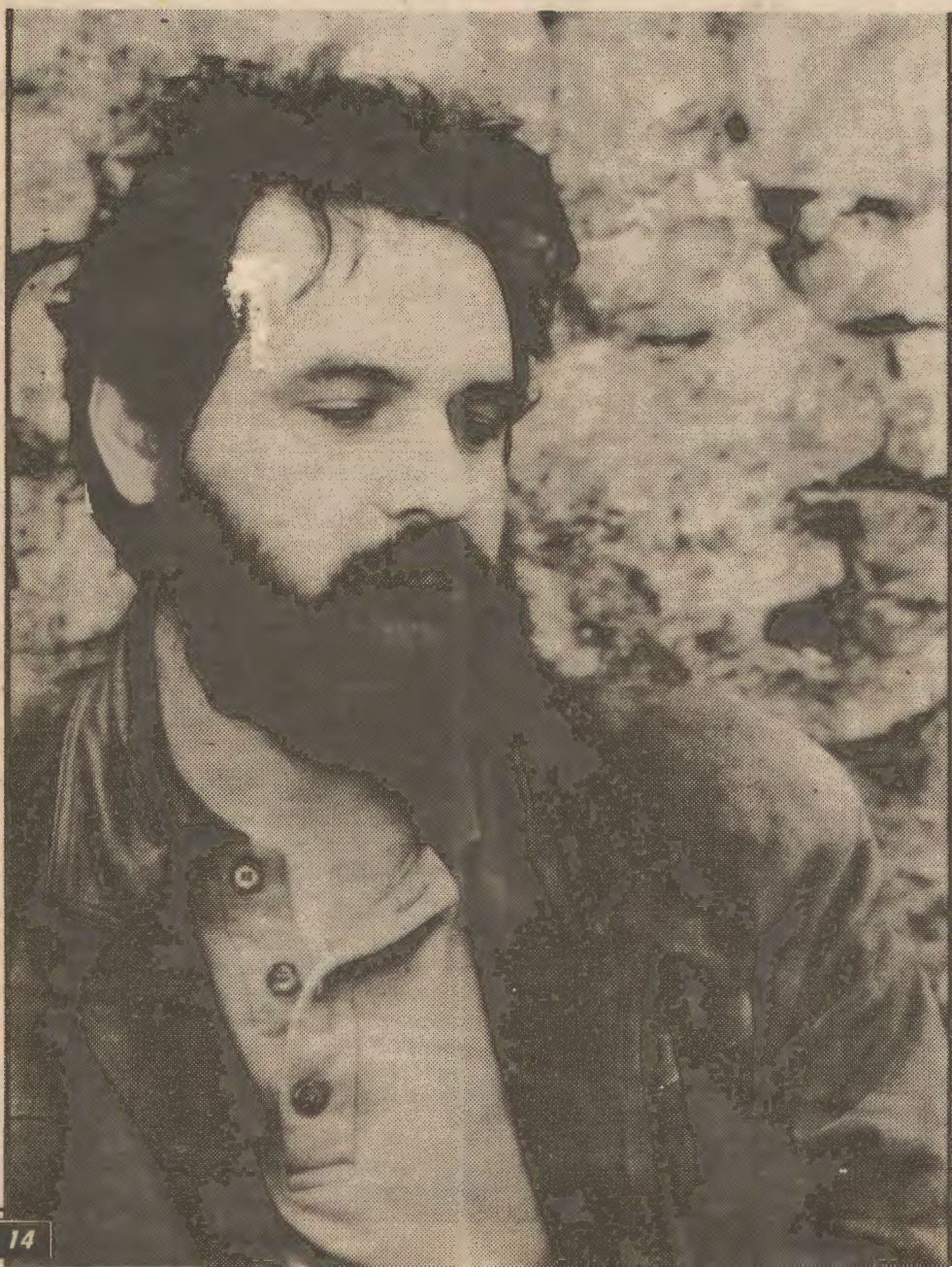
Чак је, чини се, највећи заговорник потпуног раздвајања, Карацић постао свјестан дакле да је та теорија довела. Постао је свјестан да би њему као психијатру био неопходан темелјити психијатријски преглед последице његовог проглашења за ратног злочинца у добром дијелу свијета и садашње потпуне изолације од стране „мајке Србије“. Све га то полако сабија у мишју рупу и као што најновији догађаји показују, мировне снаге УН, односно НАТО-а, неће више дозвољавати било какво поигравање са њиховим нервима, а он је то до сада чинио у свакој прилици.

О томе најречитије говори бомбардовање неких српских положаја око Сарајева због насилног узимања једног тенка, два транспортера и једног противавионоског топа из депoa УН-ПРОФОР-а на падинама Игмана. Овога пута није помогло никакво објашњење да су та оруђа била некада у власништву српских оружаних формација и да су ту смештена последице демилитаризације Сарајева. Дакле, нема више „позајмљивања“ и отимања оружја кад год се некоме прохтије.

У сваком случају, ако и не предстоји престанак рата, предстоји бар изобиљавање неких његових актера који су се исувише поигравали нервима међународне заједнице и животима не само својих противника него и сопственог народа.

ДРАГОМИР ГРУБАЧ, ЈЕДАН ОД ОСНИВАЧА СДС, ЕЛЕКТРОИНЖЕЊЕР ИЗ ТРЕБИЊА, СТРУЧЊАК ЗА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ

ВОЗ ЈЕ КРЕНУО ИЗ БЕОГРАДА

„Све су ово Они измислили. Ово је њихов план, ово су Њихове победе, Њихови порази... Ово је наша несрећа. Они су освојили само докле су се договорили, Они су се повукли само докле су се договорили, Они су дали што су обећали, Они су добили што им је обећано — Они су све договорили“...

Разговарала: Благница М. СТОЈАНОВИЋ

Како коментаришете одбијање Скупштине Републике Српске да потпише понуђени мировни план?

Плаћамо цијену људске удобности зарад које полако, али сигурно, нестајемо као сви они који нијесу ни требали постојати, а ако се одмах не опсетимо — пред нама је свијетла прошлост. Ми смо тек сада схватили како се и зашто води сваки рат и зашто ће проћи наредних 50 година до сљедећег, док не стигну други наивни који ће вјеровати у оно у шта смо се ми увјерили да не постоји.

Да ли је одбијање српске стране да потпише мировни план дефинитиван пораз српске политике у овом рату?

Прави одговор, без обзира на сав наш труд, зна само Један. Запечаћена коверта са одбијеним предлогом мировног плана била је само тајна за оне којих се највише тиче. Резултат — посљедица одбијања познат је само Њима, тј. људима који су на мала врата увели велику мафију да би нам опет најбољи погинули, а најгори се обогатили. Шта ми има да мислимо да ли је ово пораз Њихове политике у рату који су Они уз помоћ нас водили! Наше је да се бо-

римо, чекамо и вјерујемо да барем Они, ако не ми, знају зашто све ово. Ми смо постали људи ушкопљеног мозга, теледирговани Срби, који нису научени да мисле — него на смишљено, и као тавки јесмо ли више Срби, и јесте ли ово наш пораз?

Све су ово Они измислили. Ово је њихов план, ово су Њихове побједе, ово су Њихови порази, ово су Њихови директори, ово су њихови командири, Њихови Предсједници, ово је Њихова пљачка, ово је Њихова издаја, ово је Њихова продаја — ово је **Наша несрећа!**

Они су освојили само докле су се договорили, Они су изгубили докле су се договорили, Они су дали шта су обећали, Они су добили што им је обећано — Они су се све договорили. Све су ово Они испланирали. Сад ће лопови истраживати и откривати оне који краду, а крашће они који не слушају, јер они који слушају не краду него се „скалазе“! Они су били, Они су остали, Они су крали, Они су водили, они су лагали. Они су издали. Они су Они, а ми смо само гинули.

Они ће ускоро бити и Ови (Хрвати и Муслимани), наднационални, само да остану — да се ништа не мијена. Они су давно требали отићи па свега овога не би ни било. Нека се са овим диче и поносе, а ово им нико и ником заборавити неће.

Нација је у свему овоме била потрошно средство, после чије се употребе само повуче вода.

Још су нам једном подвалили!

Ко су за Вас „Они“?

Они су Они и Они. Они ваши из Београда и Они наши које су ваши поставили.

МОРА ОПЕТ МИЛИОН ПОГИНУТИ

Како коментаришете увођење санкција СР Југославије према Републици Спрској? Да ли је дошло до стварног разлаза г. Милошевића и г. Караџића?

И кад су биле отворене, за нас су коверте биле затворене — без обзира на одговор. Било нам је важније да сазнам шта ће Они нама отписати и прописати. Увели су нам санкције, праве. Суравије него што их је свет увео према њима, јер су и телекомуникације блокирали. Ускоро ће почети да се затварају и „неки екстремни Срби за које се показало да су починили ратне злочине“. Да ли Свијет треба на то да нас једне? Да ли је то ипак све тако како изгледа?

Ако лудом човјеку дате сјекиру, ви претпостављате шта ће он са њом да уради. Па да ли је он крив или онај ко му је то дао? Је ли он само средство, као и сјекира, за једнократну употребу, свјесна живота „паметних моћника“?

Те људе треба лијечити, а ове „паметне“ хапсити.

Ови који су нас лагали све ове године, који су нам гурали сјекиру у руке, сада нам прописују санкције и траже од нас да једни другима све опростимо. Идите, па ћемо вам све опростити! Ал' овако, опростите нам, што сте нас лагали, пљачкали и крали, убијали, мучили и опростите што сами нисмо у јаме скакали!

Ова машина која нас све заједно меље-меље ситно и паметно.

Колико предложена територијална подела иде на штету Срба и да ли су територије основни разлог за непотписивање?

Свака земља је велика ако је величина — величина сораза људи који живе, ширина —

ширина њихове душе, а висина — висина славе а не тамна помрчима људских изрода.

Добро се замислите колики смо! И једни и други!

Шта мислите о сукобу између Милошевића и Караџића?

Један је Друг другога Друга частио кофром народног дуга, а, заузврат, други Друг свом Другу народ свој дао у дуг!

Ако нас је у сваком рату погинуло милион, мора и сада, да се не би унука застидели, кад се већ с тим поносимо!

Све ово ме подсећа на воз који је кренуо из Београда, у који су укрцали све Србе источно од Србије, јер их западних не смије бити, а у току вожње из воза искочили возовођа и кондуктер, и ви се сад у Србији свађате зашто су они искочили и не размишљате како да зауставите воз, и не питате се ко је написао путни налог!

У последње време много се прича о евентуалном сукобу између Срба с оне и с ове стране Дрине. Има ли, по Вама, основа за такве приче?

Ја не видим, оно што се представља обичном свету, да такав сукоб постоји, јер су Пале експозитора Београда, а истурена одјељена су у Требињу, Бијелини и Бањалуци. У БиХ сви имају своје представнике свм народа о којем они одлучују.

До таквог сукоба можда и може доћи ако је потребно, по сценарију да и онако слуђени народ још више слуде за своје интересе.

То, да ли је могуће да заратимо ми са ове стране Дрине са вама са оне стране Дрине, мислим да то може да прича само онај ко је са разумом заратио. Ми смо сви са једне стране и кад би се ми на вас каменом бацили-ко да би на се насрнули! Ако наставимо да се расправљамо ко је више дасака унео на брод којим сви заједно пловимо, и ако крене свако да узима даску која њему припада, тај брод ће постати подморница са којим сви одлазимо на дно европског океана.

ВАСКРСАВАЊЕ ЧЕТНИКА И ПАРТИЗАНА

Како је могуће да Херцеговце, међу којима има много образованих људи, предводи у овом рату и преговара за њихов рачун, један Камнионџија?

Ми у Херцеговини имамо владу коју су нам поставили, Скупштину коју су нам поставили, председника кога су нам поставили, јер смо ми по њима луд народ (можда и јесмо) и морамо имати туторе. Са нама и о нама раде све без нас. Ови су Њихови службеници, а ово мало нас што се супротстављамо „мозговима“ — ми смо „издајници“.

Слабо се примећују људи који се опиру актуелној политици Пала? Да ли је могуће да су сви одреда корумпирани за ове четири године тако да су изгубили право на некакаву побуну?

Никада, ни у једној земљи, ни у једно вријеме нису сви били корумпирани, јер онда то не би имало смисла. Корумпирани су они који стварају привид да о нечем одлучују. Народ се користи само када на неког треба свалити одговорност и када га треба искористити за нешто, референдуми и сл.

Ми смо земља у којој сваких 50 година, по нечијем налогу, људи проговоре, паметни зашуте, а фукара се обогати.

Они су оформили институцију „издајника“ и ту припада свако ко различито мисли од водеће гарнитуре „патриота“. Само они нису никада и никог издали, јер издаје само онај ко има вје-

ру, што они никад нијесу имали.

Нормално је што нам их они намећу, што тако остварују свој утицај, али није нормално што ми на то пристајемо и не треба замјерати њима него нама. Они су тачно толико јаки колико смо ми слаби.

Пре извесног времена изјава г. Крајишника да су четници генерала Михаиловића водили праведан народноослободилачки рат усталасала је јавност. Да ли је тиме желео да понстуети Војску Републике Српске са четницима генерала Михаиловића?

Да, нека господа и другови са Пала пробају да васкрсну и четнике и партизана, понстуетећују се са њима, као да су то тобоже они. Партизани су, колико ја знам, убијали за главицу лука, а четници никада нису пљачкали свој народ, те Они нису ни једно ни друго. Они су само српска мафија, лопови који пљачкају свој народ, пререструктурирајући из наших у своје цепове.

Таквим причама о четницима и партизанима слућују ионако слуђен народ водећи га у још већу провалију.

Не зна ко је дао право онима који припадају прошлости да одлучују о нашој будућности. Са њима је часније изгубити, него са њима добит! И ако смо битку изгубили — добићемо рат, ал' не у крви него у идеји.

Ја гласам за подјеле међу Србима, једном за свагда, на поштене и непоштене, задојене и незадојене, сите свега и рата гладне, свевидеће и невидеће, моћне и немоћне, неимућне и имућне.

Да ли је такве поделе реално правити у време рата?

Ово није никада био рат него ратне игре које су камуфлажа нечем много већем. Рецимо, пререструктурирање привреде (пљачка stoleћа) и много другог што ће нам се ускоро само рећи. То све Њих не кошта ништа, а добро се зарављује. Све што кошта — плаћамо Ми. Они се забављају, јер Ми ништа не схватамо.

Дечаки бацају камење на жабе из забаве, а жабе најозбиљније умиру.

Дечки су ми познати, а и ове друге препознајемо.

Узроке знамо, последице осјећамо, решења су на видику!

ЈАСНО МИ ЈЕ — КАСНО МИ ЈЕ

Која решења су Вам на видику?

Ево неких од могућих:

— Похалсити коловође (ми, војска или било ко ко је остао поштен).

— Од ОУН затражити заштиту Срба од Срба несрба.

— Ћутати, пузити, трпети и живјети као што живи све што није човјек.

— Мушки се сагнути и сачекати 550 година да они сами оду, ако ми останемо до тад — и не дати се.

— Рећи да их мрзимо (у себи, не наглас — може неко чути!).

— Укућанима саветовати да шуте и да се не изјашњавају, јер знамо ми нас.

— Аплаудирати ко год дође, јер нама је свакако свеједно.

— Кад нам све покраду — јешћемо корјење, издржљив смо ми народ.

— Никада они нас не могу толико колико ми можемо издржати.

— Ако нико не учини оно прво предложено — онда смо све ово и заслужили.

Како функционише организациона мрежа српске мафије на херцеговачком терену?

Овде је паролa „Пролетери свих земаља — уједините се!“ замијењена паролoм „Профитери свих српских земаља — уједините се!“.

Стварају тобоже приватни бизнис преко кога службе, у првом реду Служба државне безбједности, поотављају своје истурене пунктове и тако котролишу ситуацију, узгред увлачећи локалне моћнике у корупцију и „бизнис“, „обнову“, „преструктурирање пивреде“ — свдећи их лако на споредан колосек.

Ја нисам био за оно што је пре било (друштвена својина и сл.), а нисам ни за ово, јер је ово други падеж од оног, и кад бих могао бирати — оно је боље него ово, јер је тамо било некаквог закона а овдје не постоји никакв. Овдје је на власти лоповска мафија која је унизила наш народ!

Бојим се да ће нама ускоро забранити и да мислимо! Јер ако мислимо — схватићемо, ако схватимо — радићемо, а ако радимо — они су надрљали!

Слеђен од стида посматрам: Боже, јесу ли ово одиста наши?!

У нашој је средини највеће јунаштво чувати друштвену својину од себе сама.

Ми нисмо, господо, случајно доведени до сиромаштва. Људи који злоупотребише психологију, добро знају да се сиромашти стида сиромаштва као да је он за то крив. Стидећи се — губи понос, без поноса — њега презиру, презрен — одаје се тузи, туга га води у очај, очај му мути разум и тако га вреба пропаст. И тада се појављују врховници који му нуде излаз из безизлаза у који су га ти исти довели.

Овако како нас они воде, ближа нам је 48' од 98' и онај ко није научио историју — осуђен је да је понавља. Ова власт је успела што није ни једна претходна и треба јој одати признање: против нас су комунистичка Русија, капиталистичка Америка, фашистичка Њемачка, несврстана Куба, сврстан Иран...

Шта смо могли друго и очекивати од људи који су нас водили него ово што смо добили. Водили су како су способни. Боље нису умјели или им се боље није ни исплатило. у крви и несрећи су дошли, једино тако желе и да оду.

Је л' нас доведе, докле смо данас (а знамо где смо!) довела памет и храброст неких људи или продаја и издаја најодговорнијих којима је прече стицање богатства од судбине властитог народа?!

Кумровачки ђаци који нас сулудо воде 50 година сада нас убеђују да тај систем не ваља и да они, као доживотни вођи, морају реструктурирати привреду (све присвојити, опљачкати, однијети вани, уништити по налогу), да би неко други (исти ти) јефтино купио! Када све покраду (тј. „купе“) они ће бити признати бизнисмени, а ми ћемо остати сиромашна, глупа, раја која тамо, ко зна ради чега „примитивно ратује“ са себи сличнима.

Када се све ово заврши, њихово ће бити богатство и раскош, а наше несрећа и одговорност!

Србин схвати тек кад лети у јаму, а онда каже: „Јасно ми је — касно ми је!“

И Ви, „издајници“ ћете им дозволити да се тако извуку?!

Па, неће моћи тако! На крају свега овога ће бити почетак. И зашто треба да оду сви који су нас досад овако водили? Зато што су облотрби, зубочупи, костостегли, ништаљуди, празноглави, лажноријечи, млатиглави, празномозги, јаволоми, незнабошци, голутуци, лажнооци, братотуци, надотурци, јебиглави, лажноцари, краљубици, круномрзи, зидомољци, парољуби, мрзољуди, гуликоже, подметношци, птице-убојице, мичибраћа и зла срећа, кућосјецци, тужно-

људи, злоупотреби, вјешољуби, нејакљудскигек, дупеглави, празноглави, изметљуди, маломуди, пунолуди, људикуди, укускривци, артипари, волоједи, јунцопаи, гладнодуше, никад-сити, никад-достии, слугољуби, рукољуби, савикичме, пробисвјети, свашточини, простигроби, млатимозге!!!

Господо, да ли сам вас убедио?!

Ми „издајници“ се боримо не да преуземо власт већ да власт успоставимо, јер је најгора боља но никаква. Али, прво треба опстати, да би некад нешто постали.

ОСЛОБОДИЋЕМО РИЈЕЧ — УХАПСИЋЕМО БАНДУ

Имали сте сусрете са представницима опозиционих странака из Србије. Да ли су Вам нудили конкретну организациону помоћ?

Обишао сам све и разговарао са скоро свима који нешто значе у политици и вратио сам се у Херцеговину тужан и пун тихе стрепње, јер ми се чини да они који знају више осјећају мање, јер памет и осјећања путују различитим колосјецима.

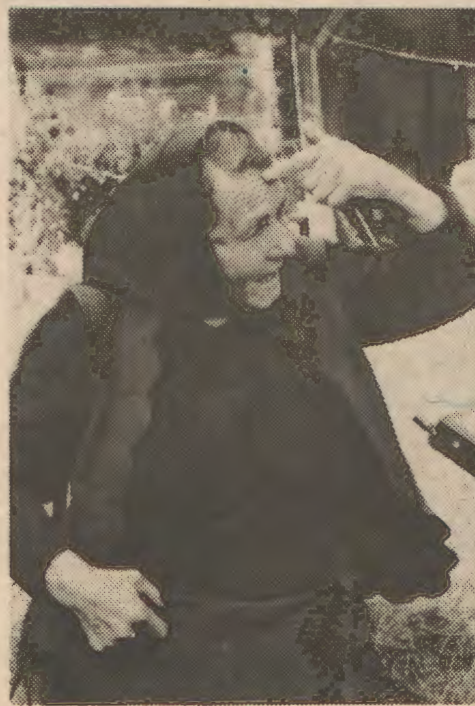
Све је ово само суноврат памети, бездан безосјећаја у коме царују лажни пророци који наричу шта је било а не шта ће бити и како из овога и када. Да нас вријеме не прегази, ако није већ.

Да ли сте задовољни ставом интелектуалаца у току овог рата, тј. како Ви рекосте, ратних игара?

Наравно, не, јер смију ли да шуте они који схватају, ималу ли право да дар који им је Бог дао задрже само за себе?! Знам да је паметно шутати, али, да ли је поштено и — шта још има у овој земљи поштено? Унесрећени људи у ово несретно вријеме на овом несрећном мјесту, очекују барем неку разумну ријеч, ако не ништа боље.

У овим ратним играма интелектуалци су, част изузецима, умјесто силом аргумената равтали аргументима силе.

МИЦА СОФРОНИЈЕВИЋ:

Несретници запарложених вијуга и изгубљена ума изабрали су за нас истински гут лажног постојања у ништавилу безнађа, које полако али засигурно, прекрива, одводећи их у заслужени заборав свих који ће после њих постојати. То су били наши „интелектуалци“.

Али, имао сам прилику да упознам и једног Вука Драшковића и уверио сам се да не личи на неког Луцифера каквим су га приказали на прољетном скупу српских „интелектуалаца“. То је човек који има широку душу једног доете, али човек са урођеном маном да увјек говори истину. А на то овај народ, кога лажу 550 година, није навикао. Политичар треба да разликује истину коју треба рећи од истине коју треба прешутети, и тако да се обраћа људима који су научени да вјерују само оно што желе и воле да чују, мислећи да је само то истина. А Вукове ријечи нису упућене свима, него само онима који разумију, да не чине што су наумили.

Вријеме таквих људи тек долази и све док такви људи као што су г. Драшковић и г. Бећковић, има их још на сву срећу, пишу и говоре, српско племе нестане неће.

Онај ко искрено и страсно љуби истину, слободу и отаџбину, слободан је и неустрашив као Бог, а гладан и презрен као пас!

Наравно, постоје и људи попут Владимира Среброва који су одмах устали против нељуди. Интелектуалац, Србин, одиста прави, најлепши део живота проводи у затвору који држе Срби. Али, ваљда ћемо ускоро такве просторе ослободити за разбојнике и профитере! Ослободићемо ријеч-ухапсићемо банду!

Имају ли основа приче о почињеном етничком чишћењу над муслиманским живљем на простору Херцеговине која је под контролом Војске Републике Српске?

Па, мени је ту једино драго што нисмо у још већу крв ту загазили, а колико смо ми у све то упућени и колико смо се питали — то најбоље знају Они, горе. Ми смо само били средство...

НИШТА ИМ НЕ ВЕРУЈЕМ!

„Ја мислим да Милошевић сада не зна ни где је ни шта је. Мислим да ће он и даље Караџића да подржава и да они ово само фолирају, док нам не скину санкције. А видиш, Босанци неће да пристану! Шта ће даље бити ја ни сама не знам. Милошевић се и не појављује, он је то само изнео а ови његови баратају. Могу они да причају шта 'оће, ја им ништа не верујем. Ја уопште не знам какав је то човек, тај Милошевић. Видим шта ради његова жена. А она као да му није жена. Нити се презива као он нити он са њом негде излази међу људе. Она води неку другу партију и заједно раде са Србијом шта хоће.“

Караџић нема куд. Не може више како му Милошевић нареди, јер ће његови Босанци да га скину. Сада када су се завадили, мислим да ће рећи једни за друге шта су све радили.

Видиш, причају по предузећима да је Милошевић добро урадио што је мир потписао. Али шта вреди кад Босанци неће — за који су враг гинули, бре!“

КО ЈЕ РЕКАО ВЕЛИКА СРБИЈА?!

Игра жмурке ближи се крају. После низа јалових, чак и подсмеха вредних покушаја, светска заједница је — уз ангажовање највећих сила — изгледа, приморала Слободана Милошевића да из свог богатог опуса политичке епике, готово преко ноћи избаци циклус о Босни и Херцеговини. Мада је реч о једном од најтрагичнијих „сочиненија“ нове српске политике, праћеном чак и уз звуке гусала и појење самог Радована Караџића, испало је на крају да је ту нешто много шкрипало и да се све некако, пре времена, омакло у мит, уместо да постане стварност.

Жестока грдња, коју је председник Републике у два наврата упутио својим до јуче радо виђеним гостима у Београду, подсетиће неодољиво наше старије савременике на негдашњу Резолуцију Информбирова. Наравно, друго је време, другачије су прилике, али интонација којом се „сведоци и једино позвани“ обраћа „издајницима и криминалцима“ упечатљиво сведочи да се дух комунистичке директиве овде још није вратио у своју историјску боцу. Додуше, уместо међународног пролетаријата говори се о српском народу, уместо радника помињу се грађани, али то не мења много на ствари. Недостаје још само да се позову „здраве снаге“ да се обрачунају са отпадницима, па да копија буде малтене истоветна оригиналу.

ПОЛИТИЧКО ПОРОДИЛИШТЕ С. М.

Али, постоји и нешто важније од наметљивих историјских паралела којима ће се бавити и забављати записничари ове трагичне епохе. Сваком нормалном човеку жеља за миром мора бити милија од жудње за ратом. Било би отужно то и доказивати. Али, када нам се деси да у овоме ембарго-казамату управо владајући социјалисти на челу са председником Милошевићем избаце већементну мировну декларацију, онда је то више од недостатка укуса, налик је светогрђу. Читави томови могли би да се испишу (надајмо се и да хоће!) о насртљиво ратничкој пропаганди у коју је било упрегнуто све што у Србији режиму припада и што му је блиско. Полиција, војска, новинарски плаћеници, медији, академици, књижевници, партијски и државни функционери СПС, директори фирми, банака — сви без гласа против и беспоговорно, позивали су на крвави обрачун и добрим делом га и организовали и спроводили. И Караџић, и Хаџић, и Мартић, па и сав њихов околиш, рођени су у политичком породилишту Слободана Милошевића. Они су чак и више од тога

Пред првом стварном претњом међународне заједнице да ће санкције проширити и на српски режим, социјалисти су осули паљбу по Палама и хорски запеваи „Мир, брате, мир“

Пише: Мухило КОВАЧ

— његова деца. Шта ради њихов отац под притиском незадовољног комшилука? Једноставно се одриче оних на које је и било највише жалопојки због несташлука у босанском дворишту. Одриче их се јавно и предаје их у руке светским васпитачима. У обичним приликама, обични људи постављају и банално питање: како их је то отац васпитавао, зашто их на време није зауставио, где је његова одговорност за настану штету?

За невољу, вековна српска ауторитарна пракса не трпи таква питања. Није се навикло. Моћан политичко-пропагандни апарат београд-

ског режима и овога пута ће све представити као генијалан потез правог човека у правом тренутку, који напаћене и неправедно кажњене Србе вешто изводи из историјског теснаца у који су, Боже мој, упали неком вишом силом! Тако ће бити и тако већ јесте, судећи по новом домаћем задатку који на екранима исписује и изговара РТВ Бастиља.

САНКЦИЈЕ ЗАСМЕТАЛЕ

Салве аплауза које ових дана доживљава Милошевић од дојучерашњих „непријатеља“ српског народа, нека иду на образ самој очараној и заведеној публици. Тја, људи су практични и једино им је важно да неко већ једном отаља тај заморни балкански посао. У том прагматизму светски политичари не виде даље од граница, заштићених зона, коридора, хуманитарне помоћи, мировних планова и пустих потписа на њима. Једноставно не разумеју да се у сукобу Караџића и Милошевића не ради само о питањима рата и мира и количине територија, већ о идеолошкој непомирљивости два српска поретка. Једног на Палама, традиционално ројалистичког, четничког и оног београдског, оданог пројекту балканског, реформисаног комунизма. Отуда, само овде може бити јасно да би једном од двојице закрвљене браће били одбројани дани, чак и да су Срби на Палама громогласно и без оклевања узвикнули ДА плану Контакт групе из Женева.

Дирљиви позив на спас српског народа, потекло ових дана од Милошевића и његове верне идеолошке пратње, има још једно — по извођаче — неугодно наличје. Зашто тек сада када је било толико пропуштених прилика да се и држава и народ заиста спасу бруке и срамоте, посвемашњег јада и беде? Па, господари Србије су мање-више окончали пљачку коју су под окриљем рата започели и санкције сада почињу да сметају чак и њима. Бизнис тражи простор, отворене границе! Ако се свему дода и први пут изречена претња међународне заједнице да ће фактички забранити и путештвија представника режима по свету, враг је однео шалу. Толику цену ипак нису спремни да плате. Ко је уопште икада рекао Велика Србија, Живо Караџић, Ми Умемо Да Се Бијемо, Сви Срби у Једној Држави, Миротворци-Издајници...?

МОНЕТА ЗА ПОТКУСУР

Када је изгледа јасније него икада раније да Србију дели мали корак од завршне и можда најстрашније фазе седмогодишње агоније. Њен основи и самозвани принцепс, иако би се за њега пре могло рећи да је обичан принципал, пошто се отприлике тако најчешће понаша (значи, не првак у добром значењу те речи већ власник, шеф и то у лошем смислу) као да хрли обрасцима понашања из давне и ближе прошлости који су скупо стајали многе велике народе.

Најпре је у својим сумрачним расположењима налазио задовољства палећи и рушећи туђе. Чинио је то позивајући се на национални интерес једног народа који га ипак, без обзира на све своје мане, велике и мале, није заслуживао, нити га заслужује, као предводника. Поготову што постаје из дана у дан јасније да је тај принципал или принципал, како се одлучи да се на њега гледа, подвалом узео то место спретно подваливши бољима од себе. Осмилио се толико да више и не крије колику су фарсу представљали сви његови референдуми, избори и свакојаки други облици изражавања грађанске подршке званичној политици. Заситивши се на слади у паљењу и рушењу туђег, изненада је показао велику и опаку радозналост да почне да пали и руши и — условно речено — сопствено. (Ограда мора да постоји, јер он и његови следбеници никада нису заиста припадали средини чијом су се сматрали. Били су јој и остали заклето противници и злодуси.)

Поново ће оправдање за безумље, ако га уопште има, бити интерес српског народа. Шта је онда то? Која су мерила по којима и жртвовање другог и свога служи истом циљу и истом интересу?

РЕАЛНИ ДОМЕТИ ПРЕОБРАЖАЈА

Заменити мач којим се бесомучно витлало три године и иза кога је остало небројано жртава и материјалних губитака, не баш сасвим свежом палмовом гранчицом, за учеснике у политици који имају и умећа и подлости, није тешко. Напротив, и раније и најновије искуство недвосмислено показује да се то чини веома вешто, чак спектакуларно и увек са огромном добити на страни онога ко не преза од таквих игара поготову ако му оне још леже као битно карактерно обележје. Али, сем самог жонглера ко може од његове вештине да очекује нешто добро? По свему судећи нико. А што се тиче додатног зла, оно је намењено искључиво другом, ни најмањом мером ономе који га својим смислом за неочекиване обрте ствара.

Овде се ваља подсетити Цицеронових опаски: „Што се тиче оних неправди које се врше намерно да се неком нашкоди, оне често потичу из страха, када се онај ко другоме зло смећа боји да ће њему, ако то не уради, нека штета бити нанета. Али ипак се неправда чини нај-

И поново исти сценарио нове трагедије. Мир се нуди једнаким поступком као и пре тога злочин разарања и убијања. Нуди га човек који ни у најмањој мери није променио своје навике набоље. Напротив, његово зло постаје још више неконтролисано, необузданије. Као и када је започинчао рат сада је, на своју руку, повукао далекосежне потезе.

Писац: Владан А. ВАСИЉЕВИЋ

више зато да би се постигло оно за чим се жуди; код преступа ове врсте нарочито се истиче похлепа за туђом имовином.“ Председнику Србије и његовој Партији подједнако је туђе и оно што је заиста у власти другог и с чим располажу грађани у земљи коју они на њену несрећу „воде“. Поготову што се имовином о којој говори Цицерон овде и данас може, без опасности да се погрешно, сматрати много тога: од живота и материјалних добара, до слободе, једнаких права за све грађане итд.

Проблем посебно настаје када треба утврдити реалне домете преображаја. Остају ли они само формални или имају и неких стварних вредности, дуготрајнијих? Да ли је тај мир о коме се одједанпут толико говори и који потреба Републику Србију, значи Југославију, и Републику Српску у Босни и Херцеговини заиста представља оно што је тим срединама, па и Балкану, Европи и у неком смислу и целом свету потребно као незамењиви предуслов живота? Више околности упућује на одречан одговор.

План по коме је залочет рат на југословенском простору 1991. године, са свим обележјима нападачког рата, после преношења у Босну и Херцеговину, дело је председника Србије који је у председнику Хрватске имао доброг сарадника. Разрадио је тај план и приступио његовом остваривању, удовољавајући својим претераним прохтевима за влашту, чинећи грубе повреде Устава. Заобишао је Скупштину Србије, није јој ни једног часа полагао рачуне и тражио мишљење од ње, иако је био дужан да то учини (члан 73 и 183 Устава Републике Србије у којима су прецизирани права и дужности Скупштине и председника).

Још гора је ситуација са грађанима пред којима је изричито одговоран по одредбама члана 88 Устава. Њих је, једноставно, уз помоћ својих медија обмањивао и вукао за нос. Стварао је утисак да су они без остатка сагласни са његовом тзв. политиком мада нису имали појма шта сањају док спавају, а шта им се догађа када су будни. Освестили су се тек 30. јула 1994. године, сазнавши прекасно да су их злоупотребили неодговорни политиканти на власти да би уништили земљу и њих довели не на ивицу понора него их гурнули у понор из кога би, везаних руку, евентуално потражили далеки и сасвим неизвесни излаз. У бунилу буђења после тешког сна наћи ће се и они које је он у дијаспори навео да се лате оружја и ратују зарад његових болесних амбиција, неоспорна је и чињеница да није било потребно много труда да они буду наведени на непосредно извршавање злочина. Били су и остали довољно самољубиви, сујетни, похлепни на власт, мали духом и велики моралном посрнулошћу, већ добро обучени под кровом САНУ, да на први миг похрле за стравичном играчком којом их је Мефисто обдарио. Председници, потпредседници измишљених држава, влада тих држава, силни команданти њихових војски, регуларних и башибозука, саживели су се са својим улогама као реалним, управо уз неограничену помоћ и подршку главног и јединог господара рата на обе обале Дрине. У том положају није им било тешко да у свему опонашају своје налогодавце, док су они за њих то и били, а после тога равноправне партнере у „државничким пословима“. Корупција, манир подземља, отимачина, огромна профитирања на рачун изгинућа хиљада и хиљада недужних људи: православаца, претоворили су их уз помоћ Цркве, у залудеље дарове најмрачнијег жртвеника, католика, муслимана, који су уобичајено фанатички у својој вери задржали више свести него што се и могло очекивати. (Једноставно речено, хаос изазван очигледно с предумишљањем, условио је јединствене образац понашања на свим странама код оба политикантска слоја: позиције и опозиције. Демократска странка, Нова демократија, делови Демократске странке Србије наћи ће се у еколошком окружењу које подједнако свима одговара по степеном моралног и политикантског загађења са заједничким имени-

тељем: злочинством невидљивих размера из кога је настало најдрастичније социјално раслојавање на овим просторима, које је „неопозиво налагала заштита српског националног интереса“. Каква иронија, какав цинизам? Колико покољења грађана у Србији, ако и када се дозове себи, ће осећати опорост срама што је насело подвалама „велике српске демократије“ моделиране од председника Србије и прихваћене и неговане од претежног дела некаке демократске опозиције код које је и „Д“ у речи демократија невиђена хипокризија.

ПОЛИТИКАНТИ У ТОГАМА ДРЖАВНИКА

И поново исти сценарио трагедије. Мир се нуди једнаким поступком као и пре тога злочин разарања и убијања. Нуди га човек који ни у најмањој мери није променио своје навике набоље. Напротив, његово зло постаје још више неконтролисано, необузданије. Као и када је започињао рат, сада је на своју руку, заобила-

талом и једини позвани да то учине. Овако, уз штедру помоћ крилника из демократске опозиције, председник Србије, доводи те стварне и поштене заговорнике мира у апсурдну ситуацију: да би сачували чистоту идеје за коју су се залагали, морају да се повлаче, да ћуте. Врхунац неморала и најнижих страсти које су социјалисти небројано пута показали и опет показују.

Политиканти у тогама високих државних часника на другој обали Дрине нису ништа друго него криминалци. Без остатка. Међутим, криминалци у још већој мери и са несразмерно већом добити од рата су они који их оптужују са ове стране Дрине уличарским језиком и јефтиним поступком времена Јосипа Броза, који је очигледно неприкосновени узор владајуће гарнитуре у данашњој Србији, подразумевајући под том гарнитуром и СПС, и ДС, и Нову демократију, па и ДСС. Док се то изричито не утврди и не предузму без одлагања мере да се казне сви криминалци на свим тзв. српским просторима, Србија ће ради мира који јој жи-

злокобно наговештавајући истоветност сопственог краја и краја ове државе и њених грађана.

Ако се не нађе снаге и воље, ово друго је нарочито проблематично, да вајна Скупштина Републике Србије у наредних неколико дана, у ванредном заседању, подробно размотри сва становишта грозничавог мировног плана председника Републике Србије и одреди његову стварну вредност и са становишта сређивања унутрашњих и међународних прилика, Србија ће за уништавајуће дуг временски период бити заточеник не међународне заједнице, већ њеног сопственог вишеслојног социјалног талого. Ово се може рећи и теже и строже. Будућност јој је лагано, мучно, болно умирање у чељусти-ма СПС која је већ давно постала моћна организација у свету подземља и насиља. При том, не треба је и не сме се она поистовећивати са латинскоамеричким мафија друштвима. Она је образац једног новог мафија друштва о коме ће и свет морати ускоро да поведе веома озбиљно рачуна.

Уосталом, да ли је икада у историји забележено да потпис на мировни уговор ставља водећи поборник ратних разарања? Он мора да одступи. На његово место, у непријатној улози онога ко признаје пораз, јављају се људи великих моралних опредељења, способни да буду достојанствени и у тријумфу и у посрнућу, туђем и сопственом. У СПС их нема, ниједног. Значи и СПС мора да одступи. Уништила је све што се дало уништити. Треба да буде захвална људима које је блатила ако они хоће да се жртвују за њене промашаје. Тек тада ће и српски национални интерес престати да буде монета за поткусур најпрљавијој политици на некадашњем југословенском простору, према којој су политике ЈРЗ, ЈНС и сличне биле и остале кристално чисте и изузетно вредне.

Треба се сетити Дантонових звона. Она сада звоне Србији. Дантон их је зарад узвишене и честите потребе пробуђене Француске чуо, жртвовао се за то. Да ли ће их неко чути у Србији? Наравно, председник Србије неће. То је само по себи доказ да је Србија земља глувих људи који онда и заслужују да буду жртвовани. Избора нема. Озбиљан, одговорно прихваћен мир, са којим може да рачуна и заблудела, у неодговорност моћне бирократије такође огрезла међународна заједница, јесте мир о коме ће одлучивати, који ће понудити неко други, нико од данас најангажованијих политиканата на српској политичкој сецени, са ове и са оне стране Дрине. Између тог мира и строге, брзе казне за све злочинце који су доводе довели и некадашњу Југославију, и Балкан, и Европу, и свет, стоји тврдоглаво постојан знак једнакости.

Злочинци не могу да буду поштени, ваљани људи без обзира шта чине у име заиста или притворно пробуђене савести. Тек када искусе заслужену казну за злочин може се говорити о њиховом евентуалном испуњењу. Овде данас, као ни јуче и са великом неизвесношћу за сутра, нико још није кажњен за огромне злочине који су већ означили читаву једну епоху у историји човечанства. Па како онда веровати Данајцима чак и када поклоне доносе?

зећи законе земље, на основу којих искључиво мора да ради према члану 93 Устава Србије, повукао далекосежне потезе, опозивајући самог себе. Треба се итекао прибојавати човека који се игра са самим собом и својим достојанством, чак и ако их је имао у занемарљивој мери, да би задовољио најниже страсти владања које води у катастрофу можда и читав један тек настао свет после рушења парадигме блоксовске подељености: Берлинског зида. Озбиљно, застрашујуће озбиљно опомиње чињеница да је он ставио у томе на жртвеник све дојучерашње саучеснике у злочину, излазећи тако из њега, бар на први поглед, као чистунац. Својим почетним потезом, изјава од 30. јула 1994. године, упорно понављаним кроз уста пигмеја типа Лилић, Томић, Булатовић, Марјановић, Јовић — о осталом социјалном талогу не вреди много ни говорити — безобзирно је неимар рата насрнуо на дигнитет осведочених, морално веома чврстих миротвораца који би далеко боље од њега извршили мисију мира. Они су уос-

вот значи бити опет заведена у рат, за који нико више неће моћи да каже да она у њему не учествује, јер он ће постати њена трагична стварност.

СТВАРНА ВРЕДНОСТ МИРА

Несхватљиво је шта онда чекају превртљивци и смутљивци свих политикантских боја овде и данас. Зашто не покрену поступак за развлашћивање највећег завереника против Србије који у себи и свом понашању носи завере и Истока и Запада, и католичанства и преживе-лог православља, и Ватикана и Немачке, и САД и Русије, све на основу његовог личног оцењивања и процењивања сваког и свега што представља само наговештену или реалну опасност његовој параноичној жељи да буде једини, јединствен, најумнији, најнеприкосновенији у својој беди свог духовног и моралног стања,

ЈЕДНО ПУТОВАЊЕ У САРАЈЕВО (2): МУЛТИЕТНИЧКА ПРИЧА

СРПСКИ СТРАХ И БОСАНСКА НАДА

У Сарајеву Срба има много више него Хрвата, али док о Хрватима брину од државе до цркве, о Србима нико не брине. Владика Владислав вратиће се кад овај град буде безбедан, каже Српска православна црква. За то време, они који не морају да брину о санкцијама труде се да живот њихових грађана точе што нормалније.

Пише: Александар ЧОТРИЋ

Боро Бјелобрк је потпредседник Социјал-демократске партије БиХ (бивши Савез комуниста) и председник посланичке групе те странке у Скупштини Босне и Херцеговине. Каже нам да тренутно замењује председника партије Нијеза Дураковића који се налази на лечењу у Љубљани. Бјелобрк верује да ће кад-тад у Босни победити грађанска опција за коју се он залаже.

„Потребно је развијати дух босанско-херцеговачког патриотизма. Доста нам је патернализма и из Београда из Загреба. Срби у БиХ су своји на своје и ми сами знамо шта нам ваља чинити“, прича Бјелобрк, дубоко уверен у исправност својих убеђења.

На кључно питање, по њему, „може ли се живети заједно у БиХ и како даље“, Бјелобрк има спреман одговор:

„Заједнички живот је могућ. Одговор на то питање крије се у људима. Обичан човек је за то. Ја сам, на пример, у овом рату два пута био рањен. Иако сам Србин, три четвртине пријатеља који су ме посећивали били су Муслимани.“

Испред старе православне цркве на Баш-чаршији: отац Крстан Бијељац, Александар Чотрић и отац Аванум Росић

Потпредседник СДП-а има оригинално мишљење о тврдњама да се у БиХ ствара исламска република:

„Прича о исламској држави рођена је у Београду. За њу се залажу Радован Караџић и Слободан Милошевић, а не Алија Изетбеговић“.

О великим трагичарима босанског рата — урбаним Србима, Бјелобрк говори:

„Срби у Сарајеву су изложени двострукој ватри. Са брда нас гранатирају наши сународници, а у самом граду изложени смо сумњичењима у наш б-х патриотизам. И данас сарајевски Срби имају много проблема. Дешавају се избацивања из станова, одвођење у непознатом правцу, смењивања са руководећих положаја“.

Велико незадовољство Срба у Сарајеву односом Српске православне цркве према њима, Бјелобрк изражава речима:

„Врх Српске православне цркве је издао сто хиљада Срба, колико их је било у граду на почетку рата. Владика добробосански и седморица свештеника су побегли главом без обзира чим се мало запучало. Склонили су се у брда где благосиљају ратнике. То није у духу хришћанства, нити је у традицији Српске православне цркве.“

Стару српску цркву Светог Архангела Михаила на Башчаршији посетили смо на Петровдан 12. јула. Испред цркве нас дочекује једини српски свештеник у граду. То је отац **Авакум Росић** који је у мају 1992. године дошао у Сарајево на десет дана, а остао је више од две године.

„Овде сам дошао да будем неколико дана, док у Патријаршији не одреде свештеника који ће служити у Сарајеву. Чим сам стигао, град је блокиран и није се више могло ни у њега, ни из њега. Не жалим због тога. Упознао сам дивне људе којима сам помагао колико год сам могао, а и они мени, такође“, говори свештеник Росић.

Њему у обављању свештеничких дужности помаже отац **Крстан Бијељак** који је већ неколико година у пензији. Отац Крстан је добродрежни старац, хитрих покрета и живих очију. Он говори гласно, прецизно се изражава и заиста је право задовољство слушати га.

Обавештава нас да је на Петровданској литургији у Старој цркви било седамдесет верника, а да је у цркви Светог Преображења било више од 350 људи.

„Црква Светог Преображења“ се налазила на ватреној линији. Током борби претрпела је тешка оштећења. Ту околност су искористили и криминалци, па су је опљачкали.

Кад ће доћи владика?

Када су престали сукоби, парохијани и свештеници су покренули иницијативу да црква буде обновљена. Представници Српског грађанског вијећа отишли су код председника босанске Владе **Хариса Силајџића** који је без речи пристао да обезбеди новац потребан за обнову богомоље. Када смо му предочили предрачун, добили смо осамнаест хиљада марака и радови су могли да отпочну. На реконструкцији цркве рађено је десетак дана. Отклоњена су сва оштећења и црква је заблистала у предатном сјају. У обнови су учествовали и Хрвати и Муслимани. Сви су радили бесплатно, па су чак рекли да ће нам помагати и убудуће.

На Велики четвртак сви радови су били завршени, тако да је на Васкрс одржана служба бојња на којој је присуствовао велики број вер-

ника, премијер **Силајџић**, градоначелник **Красељакчић**, неколико министара и представника Уједињених нација, испричао нам је отац Крстан.

И отац Авакум и отац Крстан желе да демантују гласине које су ширене по Београду — да су, наводно, покрадене црквене драгоцености и да је то урадио глумац **Јосип Пејаковић**.

„Господин Пејаковић је председник Градске комисије за заштиту културних добара. Он је дошао код нас и понудио нам да реликвије склони у специјалне сефове. Ми смо пристали и тако су многи вредни предмети сачувани. Сада је све враћено на своје место. Због тога смо господину Пејаковићу врло захвални. Молимо вас да о овом обавестите људе у Србији?“, поручио је свештеник Авакум Росић.

Стара српска православна црква у Сарајеву је један од најстаријих културних споменика у том граду. Изграђена је на темељима старе хришћанске базилике. Према легенди постојала је још у тринаестом веку. Свештеници су нам показали богату збирку икона које красе њену унутрашњост. Били смо у прилици да видимо и рукописне књиге из 14. и 15. века, као и старе мајсторске кујунџијске радове.

„Црква је, на жалост, погођена са неколико граната“, прича нам отац Авакум.

„Кров прокишњава, а на унутрашњим зидовима видљиви су трагови од гелера. Једна мина је долетела у недељу ујутру, у време када је требало да се служи литургија. На сву срећу, у то доба никога није било у цркви. Иначе, сигурно би било погинулих и рањених.“

На Сарајево се више не пуца онако интензивно, па питамо свештенике, када ће се владика вратити?

„Владика ће доћи када ситуација буде безбедна. Тако је и нама одговорено из Патријаршије.“

Ни за време усташке страховладе српске владике нису напуштале свој народ. Епископи **Јован** и **Владислав** остаће упамћени у историји српског народа српске цркве као једини духовни пастири који су своје стадо оставили на милост и немилост разјареним зверима

ИНТЕЛЕКТУАЛНИ „КРУГ 99“

Независни интелектуалци Сарајева окупљени су у Кругу 99. То је неформална организација основана у фебруару ове године, а броји педесетак интелектуалаца. Нови чланови се примају на основу препоруке садашњих и циљ им је да Круг има 99 чланова.

Председник Круга **Сулејман Грозданић**, професор на Филозофском факултету, каже да се интелектуалци окупљају понедељком у седам увече у једном загушљивом подруму. „То место смо одабрали јер је било безбедно, а нешто боље још увек нисмо пронашли. Свакога четвртка одржавамо Трибине у Камерном театру са почетком у пет до дванаест. Највише разговарамо о могућностима заједничког живота у мултиетничким и мултикултурним срединама.“

Генерални секретар Круга **Адил Куленовић** сматра да њихова организација има два основна циља: борбу против нацизма и борбу за заједнички живот. Сарајево је издржало пробу заједничког живота. Примера ради, и у овим ратним годинама у граду је склопљено 15 одсто национално мешовитих бракова.“

Управник Државне болнице др **Хајдаровић**, члан круга, не крије своју србу:

„Из Београда се на БиХ сручило велико зло. Догодио се геноцид невиђених размера. Били смо сведоци уништавања на начин какав није забележен у историји човечанства. Убијено је две стотине хиљада људи, од тога педесет хиљада деце. У Сарајеву је на сваког становника пало по 12 граната. Сваки седми становник је рањен, а десет хиљада људи је погинуло. Дванаест припадника моје породице Срби су заклали у Вишеграду. Они су били мирни људи, нису припадали ни једној странци.“

У граду је уништено 70 одсто културно-историјских и сакралних споменика. Болницу, чији сам ја управник, зову „швајцарски сир“ јер је погођена са 500 граната. Срушени су и Универзитетска библиотека, Градска вијећница, Оријентални институт...

Прича се о масакру у улици Васе Мискића и масовној погибији на пијаци Маркале. У Београду кажу: то су Муслимани сами себи приредили. А ја вас, молим лепо, питам: Ко је онда убио оних десет хиљада Сарајлија? Да ли су и они жртве подметнутих мина? Наравно да ја, нити ико у Сарајеву, не верујемо да су та страдања режирана. Седморо деце је погинуло на трешњи од тенковске гранате. Дванаест младих погинуло су играјући фудбал између солитера. Петоро деце погинуло је док су се клизали по леду. То се, шта више, догодило у непосредној близини УНПРОФОР-а. О томе се не прича, нити из Београда долазе икакве осуде тих злочина. Част узвезима!

Огорчен сам на Србију јер је три пута гласала за Слободана Милошевића који је главни кривац за наше патње!“

Академик **Реџић** је председник Академијског одбора за историјске науке. Има осамдесет година и прича да је по пет сати стајао у реду за хлеб и воду. Данас се храни на кухињи Црвеног крста.

ДОБРО ОРГАНИЗОВАНИ ХРВАТИ

У просторијама СКД „Просвјета“ затим разговарамо са **Твртко**м **Невјестићем**, директором „Униса“ и председником Хрватског координационог одбора за Сарајево.

„ХКО окупља две странке — Хрватску демократску заједницу и Хрватску сељачку странку, војну организацију Хрватско вијеће одбране које броји 3400 припадника. У Сарајеву постоји бригада „Краљ Твртко“ у чијем саставу има и Муслимана и Срба.“

У саставу ХКО-а је и Хрватско културно друштво „Напредак“ које делује на територији целе Босне и Херцеговине. „Напредак“ има 55 филијала и укупно броји 15 хиљада чланова од чега су у Сарајеву око пет хиљада,“ каже Невјестић.

О доброј организованости Хрвата у Сарајеву говоре и следећи подаци:

Сви приватни предузетници, Хрвати, чланови су Хрватске господарске зборнице која окупља 680 привредника. Они представљају значајну економску основу за финансирање хрватских обданишта, музичких школа, медицинских школа, итд.

„Ми узгајамо и Католичку цркву која нам изузетно много помаже, нарочито преко своје хуманитарне организације „Каритас“. Што се тиче информисања Хрвата у Сарајеву, поседујемо радио станицу „Херцег-Босна“ која свој програм емитује сваког дана од 15 до 24 часа. Припремамо покретање дневног листа који ће се звати „Хрватски дневник“ и једне петнаестодневне ревије под називом „Стећак“, саопштава нам господин Невјестић.“

Ратна духовитост: на сарајевском аеродрому једина веза са светом су авиони „Мејби (можда) ерлајнз“

Пошто је он и привредник, интересује нас каква је економска ситуација у Сарајеву и БиХ.

„Национални доходак је осам пута мањи од предратног. Сада износи око 350 америчких долара. Од предратних милион запослених, данас у Републици (муслиманско-хрватској федерацији) ради тек сто, до сто педесет хиљада људи,“ добијамо одговор.

И Невјестић и остали привредници сумњичаво врте главом када се поведе реч о економском опоравку.

„Тешко је обновити градску привреду када се читав индустријски комплекс налази на територијама које контролише Караџић. Ти објекти су били лоцирани изван града. Многе фабрике су демонтиране и пренете у Србију,“ сматрају они.

МУСЛИМАНИ — МНОГО ОПРЕЗНИЈИ

У сусрету са представницима Вијећа конгреса босанскомуслиманских интелектуалаца сазнали смо да је то неполитичка и нестраначка организација која окупља муслиманску интелигенцију. Чланови Вијећа сматрају да су два битна интереса босанских Муслимана:

биолошки опстанак Муслимана на овим просторима и очување целовите државе Републике Босне и Херцеговине у њеним међународно-правно признатим границама.

Од проф. др **Омера Ибрахимагића** чули смо причу о оцу и сину, Тихомиру и Игору Павловићу.

„Отац је“, каже Ибрахимагић „заробљен као припадник Младићеве војске и затворен је у Тарчину. Његов син је врхунски специјалац у јединици Драгана Викића која је у саставу Армије БиХ. Син је отишао до затвора и издејствовао ослобађање оца, тако да су сада заједно у Сарајеву.“

Др **Халид Чаушевић** причао је о логорима у којима су били заточени Муслимани. Према његовим речима, у логорима су била заточена и деца испод седам година.

„У тим логорима смрти убијане су и трудне жене, и старци између 65 и 90 година“, каже Чаушевић.

Са делегацијом владајуће Странке демократске акције разговарали смо у хотелу „Холидеј Ин“. У њему се пре избијања рата налазило седиште Српске демократске странке која је у Сарајеву проглашена за терористичку и зато је забрањена. Хотел је оштећен погоцима пројектила и снајперских хитаца. Многе вредне ствари су покрадене, али хотел ради. У њему одседају бројни представници међународних организација.

Вођа делегације је **Ејуп Ганић**, члан Председништва БиХ и потпредседник муслиманско-хрватске федерације. Ганић је рођен у Санџаку, а Машински факултет је завршио у Београду. Сопштило нам је да се СДА залаже за очување БиХ у њеним границама и за равноправност свих грађана.

„Наш циљ је стварање децентрализоване БиХ. Желимо да се нашој федерацији прикључе и Срби. Ми смо са Хрватима склопили брак из рачуна. Од тога имамо користи и ми и они, а имаће је и Срби. Да нема такве државе, требало би је измислити!“

Др **Абдулах Коњиџија**, председник једног од Већа у Скупштини БиХ и професор на Медицинском факултету каже да је против плана Контакт групе:

„По том предлогу осам општина у источној Босни у којима су Муслимани представљали већину треба да припадну Србима. У тим подрињским општинама Муслимани су у већини од 60 до 80 одсто. Да се ја питам, одбио бих такав план.“

На сву срећу коњиџија се не пита.

Коњиџија покушава да нас увери да нигде на територијама које Муслимани контролишу није учињен злочин према Србима.

„СДА је за то заслужна,“ додаје.

Представници СДА су нам принали да се они нису спремали за рат, за разлику од Српске демократске странке.

„У неким становима сарајевских Срба који су напустили град проналазили смо права складишта оружја и карте на којима је преко цамија био уртан крст: Караџић је мислио да ће лако изаћи на крај са нама, па нам је поручивао: „Ми ћемо победити јер ви нисте организовани и нисте неки борци!“

Ми смо у овом рату постали много опрезнији. Научили смо да се морамо ослонити на тло, иако нас наша вера никада није лоцирала“, рекли су нам људи из врха СДА.

На крају нашег двочасовног разговора поручили су:

„Молимо вас, помозите српском грађанском вијећу и Муслиманима у Санџаку!“

А да ли су чињени, или нису, злочини према Србима проверили смо код самих Срба и сазнали следеће:

„Више од годину и по дана у Сарајеву је владао терор, пре свега над Србима, али и другима. Вође банди, **Цацо** и **Ђело**, познати сарајевски криминалци, контролисали су по пола града. Они су под својом командом имали по четири—пет хиљада људи. Ни полиција ни војска им нису могли ништа. И Алији Изетбеговићу су поручивали да су они газде. Они су одводи-

ли Србе на копање тунела и ровова. Богатије Србе су пљачкали и избацивали из станова. Све приватнике су уценили и од њих тражили по тридесет—четрдесет хиљада марака. Када је на место премијера дошао Харис Силајџић, решио је да се власти обрачунају са њима. Дошло је до крвавих сукоба у којима је погинуло неколико стотина људи. Цацо и Ђело су били окрутни. Ко би им пао шака, био би заклан. Када је њихов отпор сломљен, приведени су у полицију. Цацо је ту и убијен. Бивши заменик министра унутрашњих послова **Авдо Хебиб** му је пришао и онако везаном на столицу, сручио читав шаржер у главу. Хебиб је то учинио зато што му је Цацо убио кћерку и њеног вереника,“ причају сарајевски Срби.

Ђело је, међутим, после два месеца пуштен из затвора и сада слободно шета улицама.

УМЈЕТНИЦИ И ДВОРСКИ ПЛЕСНИЦИ

Пошто су у Београду владале извесне недоумице око тога да ли је Србин **Предраг Пашић** играо за ФК „Сарајево“, против екипе УНПРОФОР-а, како је то и написала госпођа **Даница Драшковић**, или није, како су тврдила режиска гласила, проверили смо на лицу места.

„Пашић је играо и постигао је два гола. Тренутно се налази у немачком граду Штутгарту. Отишао је због пројекта „БЕТА ЛАНД“, вредног педесет милиона марака. Тим пројектом је предвиђена изградња читавог комплекса спортских терена. Он је против свих националних подела и зато је члан Народне странке,“ каже **Драган Циуовић**.

У Сарајеву је све подређено војсци. Песници, певачи, композитори, сликари, писци и остали уметници су у надлежности Армије БиХ. Они су повлашћена каста. Не морају да ратују, имају боља и обилнија следовања намирница, могу да користе службене аутомобиле и крећу се градом и за време полицијског часа. Зауврат, обавезни су да подижу борбени морал стварањем пригодних дела.

Тако је **Дино Дервишхалидовић** из познате групе „Мерлин“ постао дворски песник композицијом посвећеном босанском председнику чији стихови гласе:

„не би вако лијепо сјала
ова наша дивна авлија,
ја бих свијетло звао мраком,
да те није Алија.“

У граду је остао и **Младен Војчић Тифа** који је ових дана снимио касету са новим песмама. **Дражен Жерић Жера** из групе „Црвена јабука“ КАЖЕ:

„Премда Сарајево физички постоји у њему је све мање „раје“. Сарајево је био мали град управо по томе, што смо се сви знали. Доста је људи отишло и већина их се уопште не мисли враћати. Уосталом, емиграција је пропратна појава рата...“

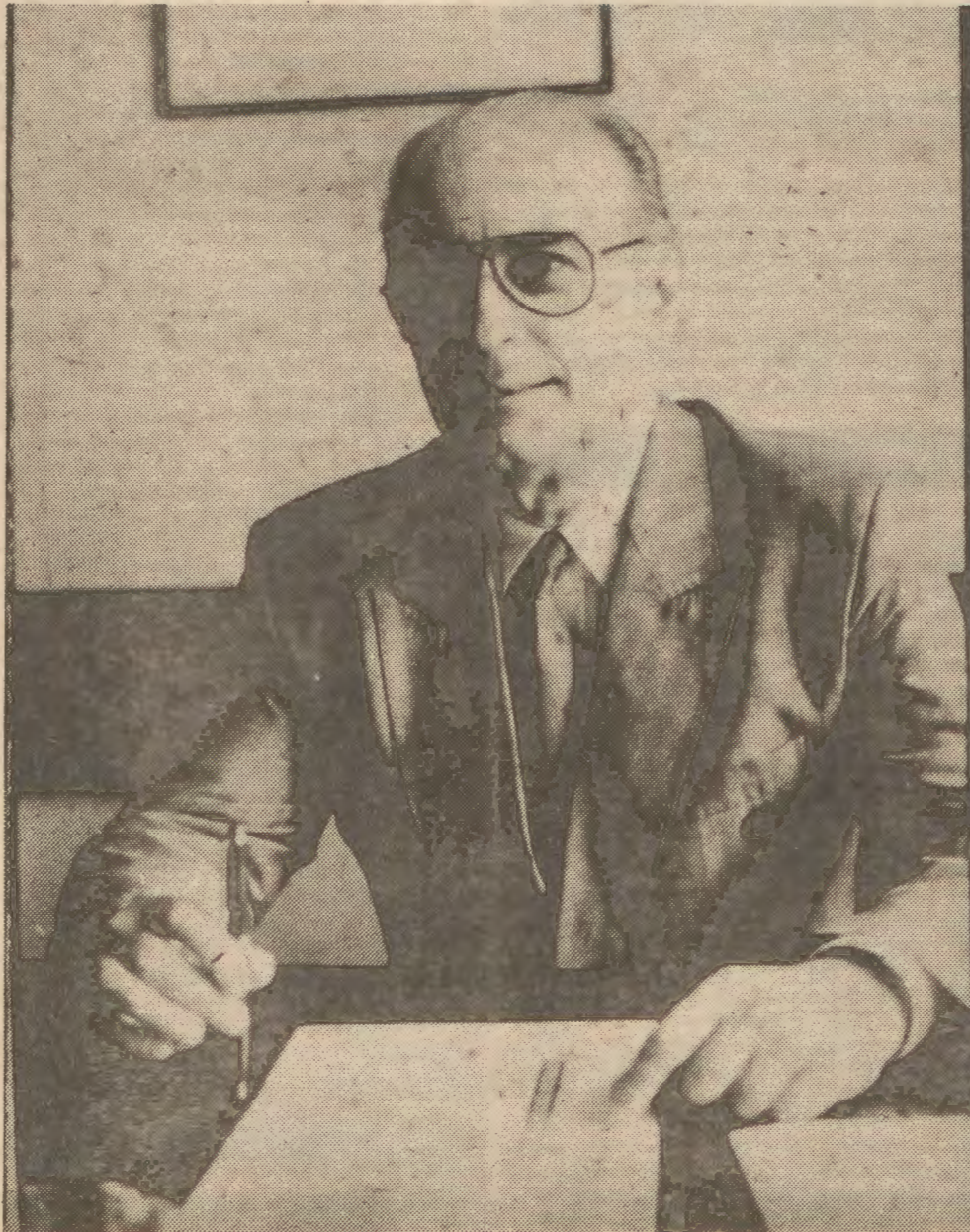
На наше питање, да ли је имао неке контакте са колегама из Београда, Жера одговара:

„Од колега ми се нико није јављао. Уопште ми нису јасни, докле они мисле гурати овако. Једино ме Балашевић пријатно изненадио, јер то, како је он жив изашао из Београда после оног концерта у Центру „Сава“, то је за Нобелову награду. Из Србије су ми се јављали неки клинци, на самом почетку рата. Ужасно ми их је жао, јер деца нису ништа крива...“

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ДР ВОЈИСЛАВ ВУКЧЕВИЋ, ЧЛАН ПРЕДСЕДНИШТВА СПО И ЈЕДАН ОД ОСНИВАЧА СДС-а

ВЛАК ЋЕ ПРОЋИ КРОЗ КНИН

У време када се српски национални мега-пројекат распада пред нашим очима, искрвавају питања шта јесте, а шта није морало да се деси „Српска реч“ разговара са човеком који је (поред Јована Рашковића и још неколицине) отворно српско национално питање на овим просторима

**Разговарала: Ружица
РАНИТОВИЋ-ЈОВИЋ**

Др Војислав Вукчевић као представник СДС-а за Барању, организовао је српски народ у славонској и барањској равници подсећајући га на оно што јесте, као и да потврду тога мора тражити у договору са хрватском влашћу. Професор Правног факултета у Осијеку, за кога су Хрвати говорили да „није велики, него паметан Србин“, Вукчевић се као такав (паметан и Србин) није осећао угроженим у Хрватској. Када је народ који је повео пожелео да добије и нешто више од онога што је он сматрао да му припада, Вукчевић се у априлу 1991. године у предвечерје трагичних збивања у Хрватској измакао у страну, пророчки упозоривши: „Све док организовано и демократски не буде наступао, српски народ ће у очима домаће и светске јавности бити оно што не заслужује да буде, и ради чега ће му бити ускраћено дужно разумевање и подршка његовим оправданим захтевима. То би требало знати и они који у његово име наступају.“

Српски народ у Хрватској обично се третира као једна мање-више монолитна популација. Ви, међутим, од почетка њиховог политичког организовања, као челник СДС-а, разликујете Србе у Книнској крајини и оне у Словенији, Барањи и Западном Срему, а у

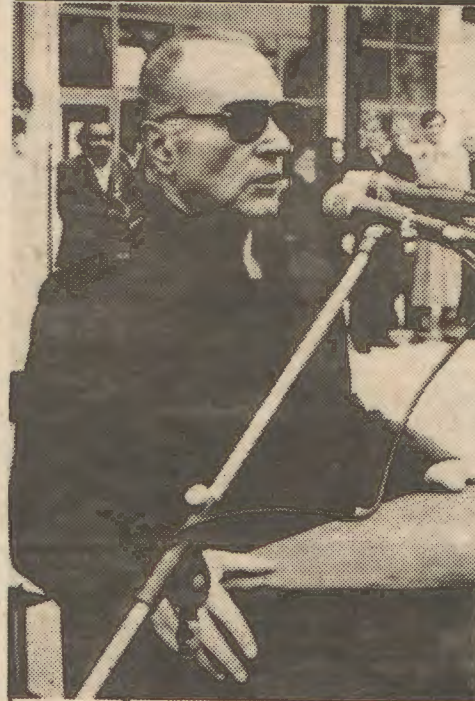
складу са тим, сматрали сте тада, треба да буде и решавање њиховог положаја у Хрватској. Шта је, за разлику од Книна, значило формирање СДС-а у Барањи, Славонији и Западном Срему?

Колико год је српски народу Хрватској хтео да буде јединствен, он се ипак разликовао унутар себе, пре свега по броју својих припадника на одређеној територији, затим, по различитим идеолошким утицајима које је трпео у прошлости, а онда и по менталитету, зависно од простора у коме је живео. Бројност хрватских Срба као основ разликовања идеје у прилог Книнској крајини, где су они присутни са око 90 посто укупног становништва. Њима је свакако било врло лако, да се ослободе свега што их је тада стезало и да без страха од могућих последица на један јако изражен начин манифестују националну свест. Остали део Хрватске на коме је живео српски народ нигде више није имао апсолутну већину, свугде је био само у релативној већини или у мањини, па тиме и ограничен присутством хрватског и других народа.

Што се идеологије тиче, у време Другог светског рата Срби из Книнске крајине били су под jakim утицајем четничког покрета и имали су у свом сећању свест о заслугама тог покрета за очување националне свести, па и самог народа. Од тренутка настанка СДС-а они су се сматрали настављачима четничког покрета. У Лици и Кордуну то није било тако — тамо су превасходни утицај имали партизани својим присуством у том крају. У Славонији уопште није било четника, ту су били искључиво партизани. Отуда је и велики број Срба са тих простора био у СКЈ, а касније у Рачановој СК — СДП. Затим, ту је и разлика у менталитету. Срби из Книнске крајине заједно са Личанима, били су темпераментнији — динарски елемент који представља један од четири типа европских народа. То је један специфичан народ, нешто другачији од већег дела тог народа. Највећи део српског народа који је био у највалитетнији, гледано са аспекта образовања и економске моћи, налазио се у градовима Хрватске — од Сплита, Ријеке, Карловца, Пуле, преко Загреба где их је било око 150 хиљада, до Осиека и Вуковара.

Када је у јануару 1990. године основана Српска демократска странка, она се извесно време задржала само на простору Книнске крајине. У другој половини маја почело је организовање СДС-а на северу, а након сусрета са Јованом Рашковићем 9. јуна, који ме је за то овластиво, приступио сам организовању странке у Барањи, затим окупљам и говорим српском народу у Борову Селу, Даљу, Берку, Липовачи, Трпњској Цести, Тењи, Осиеку, Пакрацу, Дарувару, Окучанима. Скоро сваког дана, скоро сваке вечери — од Белог Манастира до Книна — пуних десет месеци!

Овако организовање Срба на том простору било је стварно нешто сасвим ново. Први пут откад постоји на том простору, српски народ се окупио на националном основу, и ја сам био тај који је то урадио. То је нешто што се доживљава једном у неколико стотина година, или — никада. Формирањем СДС-а у Барањи међу Србима на том простору престале су да постоје разлике у односу на претке који су били четници и оне који су били партизани, између бивших чланова СК и оних који то никада нису били. Сви смо били једно, сви смо дисали истим плућима и — као што то увек истичем — то су били звездани тренуци српског народа у Хрватској. Од 13 хиљада Срба колико их је било у Барањи (18

хиљада је било Хрвата, 9 хиљада Југословена, и исто толико Мађара), у Српску демократску странку је уцлањено — две хиљаде!

Ти скупови на којима су страначки одбори формиран (ја сам говорио на сваком од њих) били су фантастични, осећао се неки занос, помешан, са стрепњом. Све се дешавало тако брзо — 27. јуна формиран је Иницијативни одбор, а за мање од месец дана, 22. јула, свечаношћу у Белом Манастиру на којој је говорио и Јован Рашковић, завршено је формирање СДС-а за Барању.

СТАВЉАЊЕ ПРВИХ БАЛВАНА

Ипак, за адекватно учешће Срба у парламентарном животу Хрватске, већ сте били закаснили. Већи део одбора СДС-а (сем оних у Книнској крајини) формирали сте после избора (априла 1990. године) па сте у Сабору били представљени са само пет својих посланика. Да ли је постојала могућност, да се, уз добру вољу обе стране, овај проблем превaziђе?

Пред наших пет посланика који су као СДС-ови кандидати добили апсолутну подршку на изборима, у Сабору је било и 25 посланика Срба са листе СК-СДП, које је хрватска страна истицала као наше, али смо их ми, након оснивања СДС-а и њиховог неприступања нама, сматрали туђим. И на првим разговорима које сам водио са представницима хрватске власти, 30. августа 1990. године, између осталих седам захтева које сам лично формулисао било је и моје инсистирање на томе да се поново делимични избори у Хрватској за припаднике српског народа који имају право гласа. Тај мој предлог је привукао највећу пажњу представнику ХДЗ-а, и мој саговорник Иван Векић, који је био потпредседник Извршног одбора ХДЗ-а и председник Друштвено-политичких вијећа хрватског сабора (а стицајем околности — и мој школски друг из осиечке гимназије), ми је рекао: „Над твојим предлогом ћемо сигурно размислити, мислим да он заслужује нашу нај-

већу пажњу“. Рекао сам: „Поновите те изборе, нека српски народ добије своје представнике, тако што ће он сам да их бира“. Колико је та преговарачка добра воља имала стварну основу, нисмо могли сазнати. Догађаји везани за српски народ у Хрватској који су управо тих дана узимали маха, одвукли су наше односе са хрватском влашћу на сасвим други колосек.

Оснивање Српске демократске странке на територији целе Хрватске подигло је политички самопоуздање Србима и уверило их да су незаобилазан политички чинилац у Републици. Већ крајем јула они оснивају свој Сабор, што на хрватској страни наилази на неразумевање и отпор. Јесу ли то први знаци будућег великог сукоба?

Како нису на прави начин били заступљени у хрватском, Срби су формирали свој Сабор. У Србу, 25. јула на отвореној ледини сакупили су се Срби из целе Хрватске и том приликом је изабрано Српско национално вијеће — Влада српског народа у Хрватској. Усвојена је и Декларација о суверености и положају српског народа у Хрватској — један врло значајан документ. Пошто су Хрвати оспоравали легитимност и легалност једног таквог сабора (говорило се чак да на њему нису били Срби из Хрватске, него су за ту прилику „увезени“ Срби из Србије и Босне), одлучили смо да идемо на плебисцит на коме ће се српски народ у Хрватској изјаснити о Декларацији коју је Сабор донео. Плебисцит у чијем сам организовању учествовао, одржан је од 19. августа до 15. септембра 1990. године, тако што се у свим општинама вршило изјашњавање српског народа, о чему су га обавештавали локални одбори СДС-а. Била је то величанствена манифестација политичког распложења српског народа у Хрватској — до краја исправна, до краја демократска, до краја законита.

За све време његовог одржавања, хрватска власт покушала је да спречи плебисцит. Случај је хтео да министар правде тада буде мој школски друг из осиечке гимназије, и колега на Правном факултету, др Бранко Бабац. Како сам ја руководио тим плебисцитом настала је једна занимљива ситуација. Нас двојица два пута недељно седимо са истим столом на Правном факултету у Осиеку, смешкамо се један другом — а ја знам да је он као министар правде потписао акт о забрани тог плебисцита, а он исто тако зна да њиме руководи његов школски друг и колега с факултета др Војислав Вукчевић. И мудро ћутимо чекајући коначан исход. Настојање хрватске власти да спречи плебисцит по сваку цену довело је до догађаја који се може сматрати прекретницом у српско-хрватским односима. Уочи плебисцита, 17. августа, кренула је хрватска милиција према Книну са намером да ово изјашњавање народа спречи. И тада падају први балвани, дижу се прве блокаде, као облик самозаштите и одбране тог народа. То се, наравно, могло урадити у Книну који је окружен Динаром и брдима, и дозвољено је да на два пута која воде у град баците три балвана — и нико у њега не може ући.

ИЗБАЦИВАЊЕ СРБА ИЗ ХРВАТскоГ УСТАВА

Дакле, балван-револуција је почела, плебисцит је у међувремену одржан. За то време Срби у Славонији и Барањи ћуте. Ви сами сте

Дарда, Барања, децембар 1990. када је Вукчевић по други пут изабран за председника

доста деликатно коментарисали догађаје у Книну у хрватској штампи: говорили сте да треба видети не ко, него шта је те људе натерало на то. У то време, као представник СДС-а састали сте се са Иваном Векићем (својим школским другом који је подстављао ХДЗ) о чему сте већ нешто говорили. Били су то први контакти између две странке, додатно занимљиви и због Вашег личног познанства са Векићем, на које се у СДС-у попреко гледало. Колико је при том показано стварне добре воље?

Одвјигало се све то у атмосфери у којој смо ми, Срби, постали најстрашнији део становника Хрватске, највећи непријатељи Хрвата, који су се неочекивано подигли на ноге, и гурају им прст у око на најдиректнији начин. Ја сам имао привилегију да им се супротставим, и укажем у име српског народа на оно што тај народ хоће, док ми је на супротној страни седео — Иван Векић, школски друг са којим сам одрастао у осјечкој гимназији, а касније једно време и послом био за њега везан. Јер, после завршених студија права (он у Загребу, ја у Београду) обојица смо се вратили у Осјејек. Ја сам био судија, он — правобранилац, после је долазио мени на суд као адвокат. И морам да кажем да смо се нас двојица од гимназијских дана са нескривеним радовањем сретали и поздрављали. И — одједанпут смо се нашли на супротним странама. Били смо обојица узбуђени због тога.

У то време у Книну је престао железнички саобраћај, дошло је до првих заустављања друмског путничког саобраћаја, и првих написана у хрватској штампи о барикадама, о терористима и друмским разбојницима. Доћи у таквом амбијенту, као представник српског народа у седиште ХДЗ-а Загребу, није било нимало пријатно. Првих неколико минута разговора Векић и ја настојали смо да се смиримо, а онда смо заборавили на другарство и постали оно због чега смо тамо. Та наша „парница“ је трајала четири сата, била је то жестока борба — били смо веома доследни, ја да тражим, он да оспорава, све док се нисмо зауставили на питању превремених избора. Том приликом ја сам затражио и да се престане са етикетирањем Срба као терориста и друмских разбојника, упозоривши да то може изазвати само обрнут ефекат. Векић ми није дао никаква обећања, он није ни био ту због тога, него само да саслу-

ша шта ми хоћемо. Знам да су ме приликом тог разговора снимали, не само тонски, него и камером (скривеном), а после сам чуо из њихових редова да су ме оценили као човека три пута опаснијег од Јована Рашковића.

У јесен 1990. године у фази нацрта је нови, злогласни Устав Републике Хрватске, из кога су „Срби избачени“ (што свако дете у Србији зна, и што се наводи као директан повод тоњих трагичних збивања у Хрватској). Ви као председник Главног савета Српског националног вијећа, предлагате измене и допуне тог Нацрта које ће уважити одређене српске интересе. Колико су пресудне све те приче везане за Устав Хрватске, и да ли би, да је дошло до његове измене ствари можда кренуле другим током?

Негде крајем октобра 1990. године послао сам допис Уставној комисији Републике Хрватске тражећи да се Устав измени и допуни нашим предлозима тако што ће се српском народу обезбедити сувереност, коју је он и до тада имао, као и да му се омогући политичко-територијална аутономија, на простору где се он налази у апсолутној већини. Када је „Политика“ почетком новембра објавила текст тог мог дописа са изменама и допунама (а тада се „Политика“ тамо читала) хрватска страна је реаговала преко средстава информисања па је у „Вјеснику“ искрсао наслов: „Професор Вукчевић својим предлозима и захтевима према Уставу Републике Хрватске залуђује српски народ у Хрватској, обећавајући му територијалну аутономију“. Наравно да хрватска власт у то време није ни помишљала да нама призна политичко-територијалну аутономију. Тада они за то нису хтели ни да чују. Данас Хрвати „на сва уста“ предлажу Србима политичку и територијалну аутономију, а Рби неће за то ни да чују!

УБАЦИВАЊЕ У УСТАВ, АЛИ НЕДОВОЉНО

Упркос томе Ви сте баш тих дана наставили преговоре са ХДЗ-ом. Чиме су они резултирали?

Да, у октобру је одржан други сусрет представника СДС-а и ХДЗ-а, сада већ у једном јачем саставу са хрватске стране, тако да је поред Векића био присутан и представник хрватског Сабора Славко Дегориција. Са наше стра-

не је, поред мене, био Илија Саших, адвокат из Подравске Слатине, у то време председник Регионалног одбора СДС-а за Западну Славонију. Приликом тог сусрета доноси се коминике или саопћење, у коме се први пут за девет месеци њеног постојања Српска демократска странка у Хрватској признаје као легитимни представник српског народа у Хрватској. У том саопћењу се изражава потреба за успостављањем сарадње, сталних разговора и договора око остварења заједничких интереса на плану живота грађана. Такође, након тог разговора су дата обећања и касније испуњена, да ће се из нормативног дела Устава Републике Хрватске изоставити одредба која је тада у нацрту још постојала да је Република Хрватска национална држава хрватског народа. И заиста, у нормативном делу Устава нема више те формулације. На моје инсистирање да се и у преамбули Устава, или како то они зову — изворним основама, унесе српски народ као суверен и конститутиван, једнак са већинским хрватским народом, они су тада прећутали одговор. Изразили су чуђење што толико инсистирам на томе. Рекао сам тада: „Врло је важно да Срби охвате да је Република Хрватска њихова држава, тако што ће Уставом бити признато. Ако то тако не буде, Срби ће сматрати да је Хрватска само хрватска, а не и српска“.

И то се није урадило.

Није се урадило, и 22. децембра 1990. године донет је Устав Републике Хрватске у коме (пазите сад, ово је врло значајно) у његовим изворним основама у претпоследњем ставу, између осталог пише (чита Устав): „Република Хрватска установљује се као национална држава хрватског народа и држава припадника иних народа и мањина, који су њени држављани: Срба, Муслимана, Словенаца, Чеха, Словака, Италијана, Мађара, Жидова и др. којима се јамчи равноправност са грађанима хрватске народности и остваривање националних права у складу са демократским нормама Организације уједињених нација и земаља слободног свијета. „Дакле, у ту другу реченицу у Изворним основама ушла је формулација да се Република Хрватска установљује као национална држава хрватског народа, али — и држава припадника иних народа и мањина који су њени држављани. Онда се ти народи и те мањине набрајају.

Значи, Срби су ту, само им није признато право сувереног народа?

Свакако не на начин како је то урађено Уставом СР Хрватска из 1974. године, где у Глави првој Опћих одредаба стоји: „Социјалистичка република Хрватска је национална држава хрватског народа, држава српског народа у Хрватској, и држава народности које у њој живе“. Упоредимо сада одредницу „држава српског народа у Хрватској“, са спорном одредницом „држава припадника иних народа и мањина, који су њени држављани“ и онда се набрајају — Срби, Муслимани, Словенци, Чеси, Словаки, Италијани, Мађари, Жидови... Да ли је та разлика тако страшна као што се представљала?

БРАТСКА ПОМОЋ, АЛИ И ИЗАЗИВАЊЕ

Што се аутономије Книнске крајине тиче, у то време (јесен 1990. године) у самом СДС-у постоје одређене недоумице и недоречености. С једне стране иде се готово на потпуну конфронтацију са хрватском влашћу, а с друге не артикулише јасно коначан циљ. Ви лично сте у жини интересовања хрватске

штампе, дајете изјаве и интервјуе њиховим листовима, од „Гласа Славоније“, преко „Вјесника“ до „Бродског листа“, у којима говорите и то да не бисте помињали крајинску државу. Да ли је то већ био знак јаснијих реструктурирања у оквиру странке када су посреди та важна питања?

Рекао сам већ да због густине становништва српске националности, Срби у Крајини су себи могли приуштити што-год су хтели у манифестацији националне свести. Они се, наравно, нису могли задовољити само изражавањем те националне свести, како се то чинило тих дана у покрету, него су свакако помишљали и на један степен самосталности у смислу политичко-територијалне организације власти. Било је, наравно, говора о могућности издвајања из Хрватске, и припајања Србији, али се још увек то није тако јасно говорило.

Први јасан став о аутономији Крајине изнео сам ја на седници Главног одбора СДС-а, 22. новембра 1990. када сам рекао да треба да донесемо одлуку којом се захтева од Српског националног вијећа да прогласи политичко-територијалну аутономију на подручју Книнске крајине, Лике и Кордуна, на просторима где је српски народ у апсолутној већини. Имао сам за то два јака разлога. Прво, била је то Декларација о суверености и положају српског народа која је плебисцитарно усвојена, и које је предвиђала једну такву могућност, и друго, српски народ у том делу већ увелико је био екскмунициран од остатка Хрватске. Па кад већ живе тако, кад их Загреб и Република не финансирају, кад им је ускраћена свака помоћ, зашто бити лицемеран и не назвати то правим именом? Међутим, Рашковић, који је председавао седницом, прешао је преко тог предлога као да га ја нисам ни поднео, чак ни Бабић није устао да га подржи. Ова реакција је можда разумљива, ако се узме у обзир да сам на истој седници рекао и то да ми треба да се одредимо за шта смо: „Јесмо ли за Велику Србију, чије су границе одређене Лондонским споразумом из 1915. године, или смо за Југославију и даље“. А кад је реч о неком вишем степену самосталности Крајине, сматрао сам да не можемо говорити о држави у држави, ако хоћемо да сачувамо Југославију, за шта се Српска демократска стран и својим програмом определила.

Разним превирањем у СДС-у Ваш положај све више слаби (чак сте крајем 1990. године били испључени из СДС, што у Барањи није прихваћено), док Милан Бабић постаје све утицајнији. Паралелно са тим јача и утицај из Београда, где је посебно симптоматично Удружење Срба из Хрватске. Шта се све дешавало у СДС-у тада?

Пошто су од 17. августа покидане све везе Книнске крајине са Хрватском, престао је саобраћај, престали су новчани, привредни токови. Шта је преостало том народу и његовим представницима него да траже помоћ и заштити на другој страни. А та страна је свакако била — Србија. И како су се представници српског народа из Крајине обраћали Београду и Србији за помоћ, тако су вероватно представници овог режима у томе видели и свој интерес. Удаваљавајући потребама српског народа у Крајини кроз привредну, трговачку срадњу, размену роба, медицинску помоћ, учбенике, књиге — они су то чинили из једне разумљиве и оправдане националне солидарности, и то је у реду. Друга је ствар што им они нису у то време саветовали да одустану од таквог начина понашања, и да по сваку цену набу зајед-

Са Рашковићем — децембар 1990.

нички језик са Хрватском, и што им и сами нису у томе помогли.

То што је Бабић био такав било је могуће из два разлога: објективног и субјективног. На објективни су представници овог режима могли утицати. Субјективно, Бабић је тражио могућност за личну афирмацију и истицање себе као вође српског народа у Крајини, што без догађања која су тада већ узела маха, не би могао. Дакле, била је нормална подршка режима у Србији, Србима у Хрватској и она се као таква очекивала. Међутим, како су догађаји наилазили, та подршка је све више била од интереса режима у Србији, а све мање од интереса Срба у Хрватској. Наравно, уверавало се у обрнуто, и ту сада долази до озбиљног размимоилажења у редовима активиста СДС-а са простора Книнске крајине, Лике и Кордуна. Активисти СДС-а ван Книнске крајине били су свесни да се заоштравањем односа са Републиком Хрватском њихов положај све више угрожава, јер су, као што сам истакао, Срби свуда били у мањини, или у најбољем случају у релативној већини. То свакако није могло да створи услове за нормалан живот и да гарантује неку будућност. Ми смо покушали да их уверимо у потребу разговора и преговора са хрватском влашћу, имајући стално на уму идеју да се очува Југославија. Међутим, кад је неко и негде одлучио да се ова Југославија неће више чувати, него ће се стварати нека нова, на једном, за толико мањем, простору, тада су уследила и адекватна понашања. Искориштено је расположење српског народа у Книнској крајини, а расположење српског народа ван ње се настало изазвати тако да буде слично оном у Крајини, да би се пружио отпор хрватској власти.

ПОБУНА У ПАКРАЦУ И РАСПОЛОЖЕНИ ПОЛИЦИЈЦИ

Тако долази до побуне у Пакрацу, 2. марта 1991. године, која остаје до краја нерасветљена, пре свега када су њени инспиратори у питању.

Побуна у Пакрацу није била нити очекивана, нити позната руководству Српске демократске странке у Хрватској, па за те догађаје не може бити ни одговорна. То да ми у врху странке нисмо знали шта ће се десити, може се доказати

пре свега тиме да смо се управо тог дана састали у Двору на Уни, где је одржана седница Извршног одбора СДС-а. Тога дана путовао сам аутомобилом из Београда кроз Хрватску, заједно са покојним Рашковићем, пролазио поред хрватских полицајаца који су нас у сваком тренутку могли зауставити и лишити слободе, а да смо знали шта ће се тога дана догодити, ми то свакако не би учинили. Тек када смо стигли у Двор на Уни, кад је почела седница Извршног одбора, сазнали смо преко радија за те оружане сукобе, који су почели од раних јутарњих сати, као и да има 11 мртвих на српској страни. Били смо запањени и састанак нисмо ни одржали до краја. За следећи, још жешћи оружане сукоб, који ће се десити на Плитвицама 30. марта, руководство СДС-а такође није знало — дан пре тога имали смо седницу Извршног одбора у Обровцу, и о тако нечем није било ни говора.

Да ли то значи да је НЕКО ДРУГИ имао уплив у те догађаје?

Сигурно. Већ на састанку Извршног одбора у Обровцу није био присутан Милан Бабић. Касније смо сазнали да је он био близу Плитвица, или на самим Плитвицама, односно негде где је могао да посматра развој догађаја.

Из оружаног сукоба у Пакрацу проистекло је да се неколико стотина активиста СДС-а, учесника побуне, нашло у немилости хрватске власти, и да је руководство странке, да би их заштитило, морало ићи у Загреб да тражи амнестију. Овај догађај, у коме сте и Ви учествовали, добио је касније посебан значај за Ваш даљи политички ангажман у СДС-у?

Побуна у Пакрацу смирила се уз интервенцију савезног СУП-а тада још увек постојеће Југославије, и представника ЈНА. Србима који су у њој учествовали речено је да морају одмах вратити оружје, предати се, и одустати од сваког даљег супротстављања. „Ако не будете вратили, оружје ми ћемо вас овде хватати као зечева, и сигурно је да ћете имати неприлика“, поручено им је. За побуњене Србе то је било велико разочарење, јер су се надали да ће од Београда добити подршку. А хрватска власт је, пошто је побуна угушена, почела да ради своје — кренуло се са хапшењем њених учесника, којима је претил аопужба з аоружану побуну, што је врло тешко кривично дело.

Наравно да их је ухватила паника, па су они који су били на слободи вршили притисак на ру-

ководство СДС-а, ради њихове заштите, нешто предузме. На иницијативу Вељка Џакуле састали смо се 11. марта у једном селу поред Дарувара, и ту, поред извесних неслагања, одлучили да се иде у Загреб и тражи милост од хрватске власти, да се ти људи ослободе од кривичног прогона. Том приликом одређен је и састав наше делегације: Вељко Џакула, Душан Ећимовић, Илија Сашећ, Горан Хаџић и ја. Потпуно ван наших очекивања, само кроз два дана, у Банским дворима у Загребу примио нас је лично председник Туђман.

Речено нам је да се можемо задржати 40-так минута, али ми смо се задржали скоро два сата. Слушали смо прво Туђмана. Једно 45 минута нам је држао предавања из историје, и тада сам заиста први пут у животу чуо да је свака хрватска обитељ за Југославију поднела бар једну жртву. Након тога смо ми рекли своје. Ја сам рекао да је то прилика да решимо то питање положаја Срба у Хрватској, да ћемо тиме решити не само једно од најважнијих питања на простору још увек постојеће Југославије и Републике Хрватске, него ћемо и многим другим земљама бити — пример.

Мислио сам да се то не може урадити кроз институцију државе и система, јер у њима ми не можемо никада бити у једнаком броју представљени, као што је то већински, хрватски народ. Него се мора тражити једна друга форма, а то је уговор који бисе начини између српског и хрватског народа, односно његових представника. Уговор, по природи ствари, без обзира на величину уговорних страна, те стране изједначава, јер он значи сагласност, вољу две стране које су потпуно равноправне. Извршење тог уговора треба да јамче — велике силе. И видите, невероватно, али догађа се управо тако: да су се регионалне међународне заједнице, па све до Уједињених нација, ангажовале управо на потписивању тих споразума и уговора. То је оно о чему сам ја говорио још у пролеће 1991. године.

ШЕШЕЉ И РАСПИРИВАЊЕ РАТА

Шта је Туђман на то рекао?

Није рекао ништа одређено, само је слушао пажљиво, није се изјаснио. Не знам ко је од нас говорио о том догађају у Пакрацу, о потреби да се тим људима помогне, и заиста, могу рећи на наше чуђење, па и задовољство, он је дао потпуну сагласност, да се сви ти Срби који су учествовали у побуни, непосредно или посредно, са мање или више одговорности — аболтирају. И они су пуштени из затвора. Нико није касније кривично гоњен за то.

Враћајући се из Загреба тога дана, слушао сам у аутомобилу вести на Радио-Београду и тако сазнао да се месни одбор СДС-а за Бели Манастир, сачињен од најгорих представника српског народа Барање у то време, потоњих истакнутих учесника у догађајима који ће уследити и верних заступника овог режима овде, оглашава изјавом да је професор Вукчевић неовлашћени представник и преговарач, и да је учешће у разговору код Туђмана издао интересе српског народа ради чега га сматрају издајником.

Нико више, само Ви?

Нико више, остала четворица нису били издајници. Само ја. Био је то велики шок за мене. Након тога уследили су све жешћи напади на мене, којих је било већ неколико месеци, силно подржавани од стране Милана Бабића из Книна и неколико типова (другачије их не могу назвати) из Удружења Срба из Хрватске у Бе-

РАЗГОВОР БАБИЋ — ШАРИНИЋ

Ових дана процурела је у јавност вест о тајном састанку у Книну Милана Бабића, као министра иностраних послова Републике Српске Крајине и Хрвоја Шаринића, председника Уреда за уставни поредак републике Хрватске. РСК и Хрватска изгледа ипак морају да преговарају. Како коментаришете овај сусрет?

— Као што је било противљења да се разговара са представницима хрватске власти у време када сам ја те преговоре започео, тако је сада било захтева да се ти разговори воде. Овај разговор је један нов догађај, врло значајан, и представља почетак односа који је на жалост касно поново успостављен. Својевремено тај однос је прекинут када није смео бити прекинут. Да смо наставили оно што смо онда започели, данас би већ многе ствари завршили. Сад, међутим, не почињемо са оног места на коме смо онда били, него смо се вратили страховито много уназад. Тиме се потврђује моје уверење да се ратом не може постићи никада онолико колико се може постићи разговорима и преговорима. Да кронија буде већа, те ноћи, 4. августа 1994, на седници Скупштине РСК, доноси се одлука којом се ставља ван снаге ранија одлука о уједињењу са Републиком Српском. Како је могуће да се пре неких годину дана донесе та одлука, која ће се сада поништити. Која од ових одлука је сада ваљана? Ко стоји иза једне, а ко иза друге. Или, боље речено — да ли и иза једне и иза друге стоје исти људи? А народ, ко пита уопште народ?

ограду. Насртали су на све могуће начине на мене. Да би месец дана касније, негде средином априла, стигао у Барању као велики Србин, ослободилац српског народа и борац за његове интересе, тзв. војвода Војислав Шешељ. Он је у пратњи Милана Парошког и Станка Цвијана, у то време министра за односе са Србима ван Србије, одржао некакав скупу селу Јагодњуку, из кога потиче моја мајка, где су пола села били одсељеници са Баније, а друга половина староседеоци, што су били и моји преци по мајци, и том приликом мене назвао издајником кога треба убити! То је деловало страшно на људе који су ме знали од рођења и који су били упознати са мојим заслугама око окупљања српског народа и организовања СДС-а. Био је то жесток напад баш у средишту одакле потичем и где сам забележио највећи успех у организовању српског народа.

Да ли је то био знак да Ви веома сметате некоме у Београду, као човек који је до краја био за преговоре и договоре са хрватском влашћу?

Апсолутно. Видите, представници овог режима мени су понудили много, да не кажем —

ОСТАВКА

У допису „члановима и органима СДС за Хрватску“, којом даје оставку на све функције у странци, др Војислав Вукчевић каже, између осталог:

„Ову одлуку сам донео пре свега због вишемесечних бесомучних напада на мене уз употребу лажи, подметања и уплитања из удаљеног центра моћи (подвукла Р. Р. Ј.) и утицаја са стране појединачних преживелих схватања, ниске духовности и малих могућности. (...) У немогућности да их у томе спречим, јер нисам дорастао подлом и агресивном понашању, без воље да се са њима објашњавам, а поготово без помисли да слушам њихова упутства, која су противна мом демократском и хуманом опредељењу, повлачим се са свих функција, остављајући да време, и моје и њихове поступке, вреднује и суди.“

све. Било је то новембра 1990. године — требало је само да будем послушан и да се оградим од Јована Рашковића, и нападнем га. Ја, наравно, нисам могао то да урадим. Мислим да судбина српског народа у Хрватској јесте и мора остати искључиво у његовим рукама.

И онда је дошло до Ваше оставке.

Онда сам дао оставку на све функције, сем чланства, које се још кратко време задржало, јер сам већ у мају и формално постао члан Српског покрета обнове, чију сам политику од почетка подржавао, али сам се, у договору са Вукм Драшковићем, прикључио Јовану Рашковићу ради политичког организовања српског народа у Славонији и Барањи.

Значи, Вас су скрајнули, и енергија за преговоре са Хрватима је дефинитивно угуљена у СДС-у?

Кад су преговори у питању, још од раније су нам са стране стизали одређени сигнали. Већ након преговора са хрватском страном од 23. октобра, када су учествовали Дегориција и Векић, а у име СДС-а Сашећ и ја, почеле су да стижу поруке, прво из Книна, а затим и из Београда, да са Хрватима више нема разговора и преговора, односно да са њима може преговарати само Слободан Милошевић, и — нико више. Наравно, не дај Боже, да сам ја тад прихватио позиве да идем на разговоре, а тих позива са хрватске стране је било негде пред крај 1990. године и почетком 1991. Врло значајна понуда од стране хрватске власти дата нам је и тог 13. марта, након разговора са Туђманом, када је Дегориција рекао да је неопходно да се састанемо, и разговарамо тако што ћемо размотрити сва питања, од Устава до закона, и свега што је од заједничког интереса — политичка, економска, културна, и уопште сва питања везана за положај српског народа у Хрватској.

Узме ли се у обзир да се ХДЗ већ у то време увелико наоружава (са знањем војног и политичког врха Југославије) могло се лако претпоставити шта сад следи?

Да се ХДЗ наоружава, ми у Хрватској знали смо од раније — од октобра 1990. године! У ХДЗ-у су то негирали, али незванично у признавали да је заиста куповано оружје. Уверавали су нас да оно није намењено борби против Срба, него да се боре против Армије, јер оче-

кују да ће она интервенисати када буду прогlašавали своју независност. Таква је међу њима владала свест. У њиховим редовима најгори су били Хрвати који су долазили из Херцеговине и Далмације. То су били људи посебног кова и мислим да су силно заслужни за несрећу свог и нашег народа. Досељеници и са хрватске и са српске стране, сећајући се трагичних догађаја из Другог светског рата, уносили су немир у народ Славоније и Барање. Староседеоци и са једне и са друге стране, нису били за сукобљавање и рат.

Међу људима који су на сваки начин покушавали да спрече сукобе између Срба и Хрвата на том простору био је и Јосип Рашир Кир — шеф полиције у Осиеку. Ви сте га знали лично. Прича се да је био занимљив човек.

Кира сам знао лично, јер је он, као шеф полиције на простору где сам ја био представник СДС-а, изразио жељу да ме упозна. И ми смо се срели. Оставио је на мене врло пријатан утисак. Био је наочит, виспран млађи човек, који је просто зрачио нечим. Имао је високо образовање и поседова најбоље особине својих предака (отац — домаћи Немац, мајка — Словенка) — био је вредан, педантан, непосредан. Када смо се упознали, инсистирао је да дође на један састанак и упозна чланове СДС-а за Барању, рекавши уз то да ће свакоме од чланова СДС-а почевши од тог Одбора дати дозволу за ношење оружја, под условом да за то нема неких законских сметњи. Чланови Одбора реаговали су неповерљиво у односу на ту његову понуду, али су некако пристали да га упознају.

И тако, долази он на ту седницу Одбора СДС-а за Барању (био је ту негде јануар-фебруар 1991. године) и у моменту када је ушао унутра — настао је тајак. Чланови Одбора седи су ћутке, погнуте главе, са погледима „из малог мозга“, у једном укоченом положају који је лично на припрему за самоодбрану. Да дође шеф полиције из Осиека на седницу Одбора СДС-а за Барању — то је у то време било скоро незамисливо.

А Кир — по природи шармантан, отвореног погледа, насмејан — почео је да се рукује са сваким од присутних, и онда сео поред мене, који сам председавао састанком. После мојих уводних речи говорио је он, а онда је одговарао на постављена питања. Трајало је то скоро три сата, после чега он скоро да није могао да изиђе из те просторије, колико су га потезали са жељом да с њим разговарају. Касније су на његов предлог отишли у кафану, и тамо засели до дубоко у ноћ. Том приликом је он обећао, и највећи део обећања испунио, да ће сваком коме год буде требало оружје дати дозволу за њега.

Кир је освајао Србе где год се појавио, улазио је међу њих на барикаде после догађаја у Борову селу, смиривао их, уверавао да им се ништа неће десити. Неколико пута се састао и са покојним Шошкоганином, и са њим је успео да успостави однос, за који не могу да кажем какав је био у смислу његовог садржаја и конкретних договора, али знам сасвим сигурно, да су се њих двојица увек растајали у добром расположењу и да то није био разговор уобичајен за преставнике страна које се спремају за међусобни сукоб. Његово понашање сметало је милитантном делу ХДЗ-а у Осиеку под контролом Бранимира Главаша. И шта се дешава?

Кира убијају на један доиста гангстерски начин: на путу од Осиека према Тењу аутомобил у којем је био он са још једним Хрватом и двојцом Срба зауставља тип у униформи Збора на-

родне гарде, и из аутомата испљује прави рафал на њих. Кир и још двојица гину на лицу места, док четврти (који је био Србин) остаје жив да би после боравка у болници разменом враћен на српску територију. Од њега се касније сазнало на који начин је убијен Кир, чија је смрт врло болно одјекнула међу Србима на том простору. Чак је тада међу њима настала и узречица: „После Кира — нема мира“.

ГУБЉЕЊЕ ЦЕЛОКУПНЕ ИМОВИНЕ

И мира доиста више није било. Током јула и августа расламсавају се оружани сукоби у Славонији и Барањи, и Ви се после летњег распуста враћате на факултет у Осиек. Међутим, драматична збивања на тим просторима у првих неколико дана септембра, дефинитивно мењају и Ваш живот.

После убиства Јосипа Кира 1. јула 1991. године на путу за Тење где је ишао да смирије побуњене Србе, и превирања у том претежно српском селу током јула, 2. августа долази до стравичног сукоба у селу Даљу. Локални Срби заједно са резервистима и добровољцима напали су полицијску станицу, што је резултирало великим бројем погинулих и тешко рањених. После тога српска страна напредује и даље, па Хрвати током августа губе Даљ, Алимаш, Ердут, Бело Брдо, Сарваш... У таквој ситуацији ја се враћам у Осиек, на факултет, јер је у септембру почео испитни рок. За мене је то било једно велико искушење, јер нисам знао како ће ме колеге дочекати. До тада су сви били коректни према мени — и у време када сам се истицао својом активносту у СДС-у, када се о мени пуно писало и говорило, како је коме одговарало. Никада нисам имао проблема на факултету, ни од студената, ни од професора.

Долазим, дакле, после свих тих догађаја на факултет — и колеге ме дочекују раширених руку. Свако од њих се са мном поздравља, и при том разговарамо о свему што се десило... Тог дана растали смо се убеђени да ћемо се сутра опет видети. Преноћно сам у свом стану. Међутим, ујутро рано ме буди страшна детонација и пуцњава. Укључим радио и чујем да је „Србо—комунистичка армада напала хрватски Осиек...“ Све тутњи, падају бомбе, пуца се и у непосредној близини. Дан сам провео трчећи између подрума и стана. Све време радио је обавештавао шта се збива — да је саобраћај заустављен, и упозоравао људе да не излазе из кућа. Сутра ујутро, рано, назвао сам аутобуску станицу и сазнао да један аутобус креће за Београд. И по мраку, пролазим мени драгим улицама града, у коме сам рођен, где сам завршио гимназију и радио протеклих 15 година, стижем на станицу и одлазим. Више се у њега нисам вратио. Након неколико дана обавештавају ме телефоном да ми је стан од стране хрватске полиције проваљен, а пошто се нисам појавио на радном месту у року од седам дана, разрешили су ме дужности на факултету. Тако у Хрватској губим све што сам имао — звање, посао редовног професора на Правном факултету и имање: стан у Осиеку и стан у Биограду на мору.

И то не буде довољно, па сте и на „својој“, српској страни морали понешто да изгубите.

Непосредно после одласка из Осиека за Београд, допутовао сам у Бели Манастир. У то време Барања је већ цела под српском управом. Пошто сам поразговарао са неким пријатељима, почео сам да пакујем ствари и спремам се на пут. Изненада је неки ауто стао пред

моју кућу, и из њега су, после наглог кочења, изишли неки момци у маскираним униформама, и с аутоматима у рукама, намрштени ушли у моје дворште. „Јесте ливи Војо Вукчевић“, упитали су. „Да“, рекох. „Ви сте непожељни у Барањи, треба да је напустите одмах. Са собом можете понети само ручни пртљак, а ауто („Ауди 80“) Вам се одузима“, обавестили су ме. На моје питање чије је то наређење, одговорили су: „Штаба за одбрану Барање“. Сели су у мој ауто, истерали га из дворишта и оставили мене, жену и мајку у шоку.

Сазнао сам касније ко се налази ко се налази у том Штабу — били су то људи који су одлазили из Белог Манастира када смо ми имали митинге и оснивали СДС, да чак ни у граду не буду када се то дешавало. Покушао сам да дођем неке људе телефоном, али ми се нико није јављао. И тада је један од врло истакнутих људи из полиције, када је чуо шта ми се десило, са још једним активистом странке дојурно колима, стрпали су мене и жену у њих и наглавачке нас одвели из наше куће и сместили унеку другу, где смо морали да сачекамо вече. Када се смркло, тај полицајац нас је својим колима, крај барикада провео до Батине у Бачку, на један салаш где имам пријатеља. Кола сам, после једне неуспеле отмице, коју су моји пријатељи из Белог Манастира организовали да би ми их вратили, успео да добијем тек на интервенцију једне истакнуте личности из владајуће структуре у Београду.

АДВОКАТУРА У БЕОГРАДУ

Пошто се доласком у Београд нисте могли запослити ни на једном Правном факултету у Србији (незванично су Вам то објашњавали Вашим ангажманом у врху СПО-а), почели сте да се бавите адвокатуром, и прихватили одбрану најтежих ратних злочинаца пред Војним судом у Београду. Како сте их бранили, и могу ли се они уопште бранити?

Бранио сам тог несретног Ћибарића, који је био заједно са још седморицом оптужен за убиство 138 цивила у време ратних сукоба у Хрватској. У току главног претреса утврђено је да су они одговорни за укупно 11 убиства, од тога је он, како је утврђено убио четворицу цивила. Осуђен је на смрт. Наравно, да је то тешко бранити. Будући да у таквим случајевима никада не браним злочин него човека, као олакшавајућа околност истицао сам његовихеникепираност: био је ментално заостало, неписмен. Кад би му се нешто наредило, он би то и урадио, као звер острвљен, српеман на све. Из те одбране присетио бих се реченице, која опрелике гласи: „Човека који убије човека није родила мајка, њега је родило друштво. Кад мајка убије своје дете чини кривично дело чедоморство, а ако друштво убије своје дете, оно не чини кривично дело, него примењује кривични закон. Па да ли је то правда?

„Наравно да му је изречена смртна казна. Бранио сам Марка Филиповића, који је био оптужен за убиство тројице цивила. Он је осуђен на 20 година. Бранио сам Миру Дунавот, која је била оптужена за смрт два цивила — осуђена је на 15 година затвора, као и Ксенија Пиллица, коју су такође теретили за убиство два цивила. Сви су они били размењени када се та размена вршила по принципу сви за све. Враћени су у Хрватску и тамо дочекани као хероји.

Један сте од адвоката који су бранили Даницу и Вука Драшковића током истражног поступка после догађаја од 1. јуна прошле године. Сада их заступате у парници против Ре-

публике Србије за накнаду нематеријалне штете. Како је ова врста тужбеног захтева доста ретна у нашој судској пракси, а будући да су захтеване високе оштетне суме новца, какве су по Вашем мишљењу шансе да се ова парница успешно оконча?

Пошто су и Даница и Вук претрпели стравичне физичке повреде после догађаја од 1. јуна, и како су претрпели физички и психички бол великог интензитета, затим велику повреду части и угледа (нарочито оне), као и велики страх од могућег исхода због нанетих повреда као последица насиља — све су то претпоставке за подношење тужбе за накнаду нематеријалне штете, која је законом предвиђена уколико се догоди то што се догодило њима. Као њихов заступник написао сам тужбе против Републике Србије која је одговорна за штету коју причинила њена лица (јер МУП није правно лице). То су две веома атрактивне тужбе са високим тужбеним захтевом и оне представљају прави изазов за суд, који сада треба да, можда први пут / досадашњој судској пракси, одлучује о пораживању тако високе накнаде. Има доста људи који сумњају у позитиван исход тог поступка.

Ја сам, међутим, уверен да ће суд сасвим сигурно удовољити основности нашег потраживања. Не могу, наравно, да кажем колку ће, на основу тога, суму суд досудити: хоће ли то бити један динар, хиљаду динара, сто хиљада, милион, или свих пет, односно шест милиона. Здлучити о тој врсти потраживања је врло тешко. Та се штета не може измерити. Она се мери само слободним судијским уверењем на основу исказа вештака на околности тужбе и прегрпене штете.

Са породицом у Биограду на мору

ПОРОДИЦА

Праву меру са којом је у њему као Србину у Хрватској, однеговано осећање припадности свом народу, др Војислав Вукчевић, дугује како ужем породичном окружењу, културном и образованом, тако и сећању на славне претке преко којих вуче порекло из Црне Горе.

Отац му је био правник, мајка учитељица, а рођени стриц, свештеник, дуги низ година био је протојереј Љешанске нахије у Црној Гори. Братство Вукчевића одакле му отац потиче у Црној Гори било је политички опредељено за уједињење са Србијом (бјелаши). Било је доста Вукчевића у војсци који су пред рат имали нешто више чинове, били су капетани, мајори. Међу њима је био најпознатији Васо Вукчевић, потоњи заменик команданта црногорских четника Павла Ђуришића, који је одступио заједно са осталим четницима, и са њима убијен код Зиданог Моста. Поред њега ту лежи још 120 Вукчевића, а да им се ни гроб не зна. „То је нешто што носим у души откад знам ко сам и чији сам, јер ми је од малена отац о томе често причао. И вероватно је: то моје национално опредељење, и моја блискост са Вуком и Српским покретом обнове, мој друг према оним Вукчевићима који леже код Зиданог моста“, каже др Вукчевић.

СРБИ ЋЕ БИТИ У САСТАВУ ХРВАТСКЕ

Били сте учесник и сведок отварања српског питања у Хрватској. Касније све је ишло у правцу супротном од онога који сте Ви заступали. После свега, шта мислите каква је судбина Срба у Хрватској?

Кад је у питању судбина Срба у Хрватској, она је великим делом омеђена Венсовим планом, који је прихватила и потписала српска страна. А тим планом се од стране међународне заједнице констатује оно што је с њене стране признато, а то је да је Република Хрватска самостална држава у границама бивше СР Хрватске. Те границе није одредио свет, није одредио Венс, већ комунисти, и зашто се сада њихови следбеници чуде над њима?

Истина, тим Венсовим планом предвиђено је да се те границе могу мењати уколико се обе стране о томе договоре. А хоће ли се договорити — очито је да кад то нису могле до сада, да ће то тешко моћи од сада. На крају ће се испоставити да је све било узалудно и да ће и Срби и те територије остати тамо где су и били — у саставу Републике Хрватске. А да ли ће Срби на њима остати — они ће сами да одлуче. Несрећа је у томе што је све започело изговором да се штити интерес српског народа. Тај интерес не само да није заштићен, он је у огромној мери оштећен.

Срби у Хрватској о којима ја једино могу да говорим (на желим да говорим о Босни, не познајем довољно тај простор) су били и богати, и културни, и образовани. И на врло истакнутим местима у Хрватској. Они су сада изгубили и своје положаје, и своје куће, и своја имања. Највећи број Срба у Хрватској остао је ван територије под контролом Срба. Ако је крајњи циљ био заштита интереса српског народа, да

ли је он онда на тај начин заштићен? Није се заштитио ни интерес оних Срба који су се задесили на територијама које се зову Република Српска Крајина, јер на тим територијама много чега више нема, и много оних којих је било више нема. Србима ће се, по свему судећи, догодити оно о чему сам говорио пре избијања оружаних сукоба, односно пре ове велике несреће чије ће се последице још дуго осећати. Оно што Срби могу реално очекивати то је политичко-територијална аутономија. И да су Хрвати били паметни да прихвате предлог који сам, у име СДС-а тада поднео, врло вероватно не би дошло до свега овога, јер у то време (октобар 1990. године) то би Србе потпуно смирило. И преко тога не би ништа тражили.

Рат у Хрватској почео је тврдњом како Срби и Хрвати више не могу да живе заједно, касније се то поновило и у Босни. Као Србин који је добро живео у Хрватској, шта мислите после свега што се догодило — и своја имања. Највећи број Срба у Хрватској остао је ван територије под контролом Срба. Ако је крајњи циљ био заштита интереса српског народа, да ли је он онда на тај начин заштићен? Није се заштитио ни интерес оних Срба који су се задесили на територијама које се зову Република Српска Крајина, јер на тим територијама много чега више нема, и много оних којих је било више нема. Србима ће се, по свему судећи, догодити оно о чему сам говорио пре избијања оружаних сукоба, односно пре ове велике несреће чије ће се последице још дуго осећати. Оно што Срби могу реално очекивати то је политичко-територијална аутономија. И да су

Хрвати били паметни да прихвате предлог који сам, у име СДС-а тада поднео, врло вероватно не би дошло до свега овога, јер у то време (октобар 1990. године) то би Србе потпуно смирило. И преко тога не би ништа тражили.

Рат у Хрватској почео је тврдњом како Срби и Хрвати више не могу да живе заједно, касније се то поновило и у Босни. Као Србин који је добро живео у Хрватској, шта мислите после свега што се догодило — могу ли Срби и хрвати да живе заједно? Својевремено сте изјавили да „није интересантно бити Србин, ако нема Хрвата“.

Мислим да је таква тврдња тотална бесмислица — чињеница је да Срби са Хрватима живе и данас и на просторима под контролом хрватске власти. Срба још има и у Загребу, и у Бјеловару, и у Ријечи... Наравно, да тај живот није исти као што је био, наравно да он није пријатан, да он није леп, наравно да није лако бити Србин у Хрватској, и да Срби више нису тамо грађани какви су некад били, али — живе. Кад се прилике буду промениле, када завлада мир и крене се са нормалним животом верујем да ће се многи садржаји од раније успоставити поново. Али, исто тако верујем да то неће бити ни лако ни брзо.

ДЕПОРТАЦИЈА

Забележио: Александар ЦВЕТКОВИЋ

Одлуком црногорских власти, лидер српских радикала, др Војислав Шешељ, мораће „до даљњег“ да се преоријентише на континентални туризам, барем када је о СРЈ реч. Такву васпитно-поправну меру (забрану уласка на територију републике Црне Горе), руководство из Подгорице изрекло је војводи због, како се наводи, узнемиравања грађана и клеветничких тврдњи које је овај о Момиру и Милу изнео на митингу у Херцег-Новом. Изгон ће, стоји даље у саопштењу, бити примењиван док Савезна скупштина не одзуме посланички имунитет Шешељу — да би му се за бројна кривична дела, почињена у овој републици, судило.

Војвода, извесно несрећан што је „макљаж“ у српском парламенту прошла без његовог учешћа, може бити задовољан медијским учинком спектакла у режији црногорског МУП-а. Тешко да би неко могао пожелети да га на повратку са летовања прате до зуба наоружани специјалци. Али, Воја не би био то што јесте да и у таквим тренуцима не приушти себи ужитак. На својој првој, тим поводом организованог, конференцији за штампу Шешељ је упознао југословенски аудиторјум како то изгледа када он пружи „пасивни отпор“ привођењу, па шест специјалац у зноју лица свог морају да носе 120 кг тешког (а „оптромбољеног“) српског војводу.

Свом подужем списку захтева које је СРС до сада испоставио владајућим странкама у

Србији и Црној Гори прикључиће се, дакле, још један — садржан у Декларацији о изласку радикала на море.

ЦАРИНИК

У народу омиљени министар за народ, Михал Кертес Браца, недавно се налази на новој функцији директора Савезне управе царина. Постало је готово правило да се овај „поштени Мађар“ затиче тамо где су се проблеми толико нагомилали да их једино неко попут њега, са гвозденом вољом и неконвенционалним методама, може решити.

На удару његове правдољубивости и патриотизма нашао се ових дана Ауто-мото савез Југославије. Дошавши на нову функцију, Кертес је руковођен својим непогрешивим инстинктима открио „мућку“. И стао томе на пут. Јавност је о томе упозната из бурне преписке, вођен између АМСЈ и Савезне управе царине. Кертес је прекинуо, како сам каже, баснословни харачлијски бизнис наплате царине и царинских дажбина у путничком промету, наплату таксе

ОСЛОБОДИОЦИ

Под ознаком „сензационално“ прошле седмице један београдски недељник открива строго поверљиву информацију о војним плановима генерала Младића, овога пута у односу на режим у Београду. Ако је веровати поменутом извору, босански епископ Качавенда је неименованом високом функционеру Српског покрета обнове рекао да командант оружаних снага босанских Срба намерава да, у случају непопустљивог „мировњачког“ става Слободана Милошевића, исфорсира Дрину и „ослободи“ Србију од његовог зулума.

У даљем тексту, а у прилог истој тези, разматрају се реалне претпоставке таквог развоја догађаја, па се истичу „компаративне предности“ Војске Републике Српске. Поред познатих

пропорција по којима би се евентуално сили од 100.000 прекаљених босанских ратника супроставио мирнодопски и неискусан састав Војске Југославије, који броји 80.000 војника, аутор чланка нам утерује страх у кости својим шпекулацијама да би одбрана „матике“ била онемогућена и изнутра, јер се рачуна да око 20% официрског кадра ВЈ подржава генерала Младића. А ту је и несобична помоћ СРС...

Остаје нам, ипак, да се надамо да се „генијални“ босански војсковођа неће упуштати у сличне авантуре. Ако ни због чега другог, а оно, знајући за његов омиљени стил ратовања, ваљда неће подлећи илузији да Раља на Космају може да „имитира“ Пале.

ЧЕКОВИ

„НОВОСТИ“ су написале да је моја одлука о забрани издавања царина у чековима противзаконита. Ја нигде нисам изјавио да то није тако. Али ја сам то урадио утиском због интереса. Они сада носу кеш-новачке деловнице на граничном прелазу, а кад се врате, платити илустри и све је у реду. Коначно, на граничним прелазима постоје банке у којима те своје чекове могу да уплате. Ако баш нико није спреман да се те одлука промени, ја ћу је променити — каже Кертес.

страним возилима и убирање таксе за прикупљање, чување и продају царинских возила и аутомобилских делова, што је до сада било у надлежности АМС. Кертес објашњава да су прикупљена средства одлазила у џепове „разноразних мафијаша и којекавих босова“. Он то једноставно није могао више да гледа, па је самоиницијативно преузео те послове и спреман је да се закуне да паре сада не иду мафијашима и босовима него у буџет СРЈ.

Зли језици, међутим, тврде да Браца није могао да поднесе што му „неко“ испред носа односи милионе долара, а већ је разрадио посао са цигаретама и вискијем, који брзим глисерама ноћу стижу са италијанске стране Јадрана. Тај „неко“ би сасвим случајно могао да буде у афери мало помињани председник АМСЈ, Мило Ђукановић.

ПРЕМА ДОБРО ОБАВЕШТЕНИМ ИЗВОРИМА У ЖЕНЕВИ

КАРАЦИЋ САКРИО УСТАВ?!

● Делегацији Републике Српске још 20. јула у Женеви предочен нацрт Устава Уније по којем РС може у конфедерацију са СРЈ, што говори да Козирјева није наставио „на своју руку“

„СТОЈИ нацрт уставних решења и политичког облика изазовања уније између земља насталих на тлу босанске републике БиХ, тврде добро информисани извори“

Др Зоран Ђинђић има све већих проблема са очувањем идентитета своје подмлађене партије, на чему је по општем, а и његовом личном мишљењу Демократска странка процентуално највише профитирала на претходним изборима. Тада се шарени пакет са етикетом „поштено“ јако добро продавао. Али, свему дође крај...

Сада они који су мислили да је за апатију у странци била крива политичка истрошеност професора Мићуновића виде шта су заправо добили. Тактика да се буде увек довољно близу власти за стварање привада о умереној политици, а довољно далеко да се не „опече“ — није баш лако спроводива. Таман када је др Ђинђић поверовао да му се срећа осмехнула и победнички изјавио да је изгласавање закона о ревизији досадашњих приватизација историјски тренутак јер је у скупштини први пут усвојен предлог опозиције... На земљу је морао да га

слушта нико други до председник одбора за економију његове странке, разочараном констатацијом како је закон, у облику у коме је усвојен класичан неокомунистички правни акт, којим се врши поновна национализација.

Слично се догодило и када је Ђинђић, скептичан према части и речи Андреја Козирева, тражио писмене гаранције за босанске Србе, а онда се испоставило да ни ту није био богзна како упућен...

ПРИВАТИЗАЦИЈА

За утеху Ђинђићу и њему сличнима, ово примера који показује како и код других на прагу приватизације искрсавају неочекивани проблеми. У сасвим озбиљном тону, „Српске народне новине“ (гласило Срба у Мађарској), о тамошњим приликама пишу:

„Ни након приватизације погребних предузећа није дошло до побољшања услуга. Према истраживању инспекторијата за заштиту интереса купца, корисници услуга се искориштавају а конкуренција је нечасна.“

АНЂЕЛЧИЋИ

Прошло је скоро месец дана од првог чланка у коме је инспектор МУП Србије Драган Младеновић описао језиве призоре из живота и рада те виталне државне институције, када су се прозвани изволели огласити. Наравно, нисте ваљда очекивали да то учине поименично, поред толиког државног печата. Елем, отписујући инспектору-тужибаби и грађанима Србије, стручни сарадници, тј. писменији део министарства, тврде: „Потпуно су неистините, произвољне, тенденциозне и без икаквих аргумената изнете тврдње Драгана Младеновића о наводно бројним злоупотребама извршеним од стране појединих руководилаца и припадника Министарства, срачуанте да се њиховим објављивањем изазове узнемирење јавности и неповерење грађана према овом државном органу.“ У наставку текста помиње се да је Младеновића лекарска комисија огласила неспособним за рад (чиме су потврђене гласине да свако ко изнесе оптужбе на рачун полиције може само луд човек да буде) и да га тек чекају дисциплински и кривични поступак.

Дефинитивно невини полицајци саопштењем указују Влади на потребу још рационалне реорганизације државне управе: чему правосудни органи поред овако савесног суда части Министарства унутрашњих послова.

ДОКАЗ

Да је заиста дошло до разлаза између Мишовића и руководства са Пала, пажљивији страни посматрачи могли су да закључе још прве вечери, на крају Другог дневника. Југословенски и гледаоци који програм РТС прате преко сателита остали су ускраћени за хидрометеоролошку прогнозу какво ће време сутра бити у српским Крајинама.

Никада раније најава одлучних мера није била тако недвосмислена.

После председника србијанских општина, директора земљорадничких задруга, управника пошта и позоришта, нуклеарних физичара и астронаута, у информативном блоку резервисаном за давање подршке Писму Председника дошао је ред и на руководиоце југословенских привредних гиганата.

У опширном извештају са седнице Привредне коморе Београда наведена су најкарактеристичнија излагања. Председник коморе, јер рецимо упозорио браћу преко Дрине да су материјалне резерве наше привреде потпуно исцрпљене, залихе на нули, а друштвени производ земље трећина оног у 90. години. Директор Холдинга „Минел“ се запитао пред колегама да ли ћемо да буљимо у Пале и чекамо да нас један човек или педесет њих одведу у катастрофу?

Вероватно је најнадахнутије иступио директор фабрике трактора ИМТ, оптуживши руководство са Пала да се крије иза референдума, јер, како је то илустровао примером из свог предузећа: „Радници увек гласају онако како им директор каже.“ Челни човек земуноског „Змаја“ се нашао у дилеми да ли су наша браћа преко Дрине постала „камиказе“ (или нису)? Занимљива је подударност да су најгласнији у подршци Председника односно у осуди непослушних Босанаца, управо предствници фирми које су се највише „огребале“ о кредите из примарне емисије.

Свакако, рећи сада да они који су узели па не могу да врате, немају другог избора него да певају као славуји, сасвим је поједностављен приступ.

ПАЛЕ ИЗМЕЂУ БЕОГРАДСКОГ ШТАПА И МОСКОВСКЕ ШАРГАРЕПЕ

РЕФЕРЕНДУМ НАЦИОНАЛНЕ КАТАСТРОФЕ

Караџић не попушта ни католичко-протестантском Западу ни источнохришћанској православној браћи. Он води свој народ у пропаст, без каквих изгледа за помоћ или, бар, самилост.

Пише: Никола БУРЗАН

„Докле ћеш, о Катилина, злоупотребљавати наше стрпљење?“

Цицеронови вајаји у римском сенату на крају су, ипак, уродили плодом, али ови овдашњи и садашњи, угуђени Караџићу, ни најмање не помажу. Он је чврсто решио да злоупотребли не само наше стрпљење, већ и сопствени народ, препуштајући му одлуку о рату или миру, одлуку коју никад ниједан народ није доносио.

О миру одлучује онај ко је одлучивао и о рату. А то су — вође.

Став Милошевића и српске владе коначно је кристално јасан: мир се мора безусловно прихватити; то је у овом тренутку највећи национални интерес српског народа. Наравно да је Милошевић то требало да учини раније, али боље икад него никад. И није сада тренутак да се његовом „поклону“ гледа у зубе. Биће време-

на да се о Милошевићу и његовом понашању суди — од Осме седнице и Газиместана па до ових дана. Уосталом, није уопште реч о Милошевићу као таквом, већ о ставовима које заступа. А они данас заслужују подршку.

ПРЕКИД „БРАТСКИХ“ ОДНОСА

Готово сва досадашња политика тзв. међународне заједнице према босанском рату, односно према босанским Србима, па и Србији и СР Југославији уопште, сводила се на пословичну причу о штапу и шаргарепи. И једно и друго држале су велике светске силе и употребљавали их, а често и злоупотребљавали, по сопственом нахођењу, трудећи се да одрже какво-такво међусобно јединство. Резултат такве политике је познат — никакав: ратне страхоте трају, мира нигде на видику, а Југославији прете нове, још жешће и несношљивије санкције.

Милошевићевом поруком, а посебно писмом српске владе, руководству са Пала, ситуација се драстично променила. Штап сада држи Милошевић, односно Србија, а шаргарепу — Русија. Запад се, бар за тренутак, мудро пову-

као у други план и препустио да кестење из ватре ваде они који су је и потпалили. Изгледи за успех, међутим, и даље су бедни: исти инат који су демонстрирали против притисака католичко-протестантског Запада, прекодрински Срби испољавају, бар засад, и према „братским саветима“ источних хришћанског православља.

Милошевићев штап бесумње је досад најболнији. Али, Карацића и паљанско руководство ништа неће и не може одвратити од пута који су изабрали — у пропаст. Народ је тако одлучио и — квити! А с оне стране Дрине већ се чују јауци изневерене браће: „Мајко Србијо, овог пута гријешиш. Због својих интереса почела си да издајеш и продајеш своју дјецу. Безбожницима и издајницима рода свога овог пута ни историја, ни српски народ за вјекове неће опростити...”

Ако је таква реакција била на Милошевићеву поруку, каква ли ће тек бити на писмо српске владе, које по интонацији и оштрини недолјиво подсећа на Стаљинову Резолуцију Информбироа 1948?! Такве оптужбе и претње одавно није изрекла ниједна влада на свету. Поготово — братском народу, братској влади. „Ако у овом часу, кад вам је понуђен мир, узурпирате за себе право да одлучујете о судбини СР Југославије, ви као руководство прекидате тиме све могућности наших даљих односа (подвукао — Н. Б.). Ми вам нећемо допустити да одлучујете о нашој судбини...”

Са Карацићем и његовим окружењем нико више неће ни да разговара. Чак и српска влада прети прекидом односа! Руси су то већ — бар привремено — учинили! А савезна влада већ и званично објавила — прекид свих односа! Све је то страшно, али изгледа да се само тако може комуницирати с онима који и даље не схватају и хоће да „разјасне“ оно што је већ целом свету јасно. Међутим, ни то им чини се „није јасно“, чим су се одлучили за референдум националне катастрофе.

Лондонски „Гардијан“ пише, рећимо, да је Милошевић, одговарајући на најтежи притисак Руса с којим је до сада био суочен, наредио својим сународницима у Босни да прихвате најновији мировни план. У противном, прекинуће са њима све везе. Оштро срочено саопштење наговештава да су рукавице коначно скину-

те у тињајућој борби за власт између супарничких предводника српског национализма. Западни званичници поздрављају овај Милошевићев корак, али очекују дела, а не само претње.

То значи, истиче лондонски дневник, прекид доставе нафте, хране и новца, што би опет могло представљати изазов за екстремне националисте у Београду и српским деловима Босне и Хрватске, као и у ЈА.

„Дејли телеграф“, пак, оцењује да је писмо владе Србије досад најјаснији доказ да је Београд изгубио стрпљење са Србима преко Дрине. А угледни „Тајмс“ још у наслову истиче „Милошевић оптужује босанске Србе за издају“ и каже да је српски председник босанске Србе приковао на стуб срама због одбацивања мировног плана. Речима које су досад биле незамисливе у комуникацији српских лидера, Милошевић је, пише „Тајмс“, осим претњи босанским Србима поручио да би одбацивањем плана починили највећу издају српских интереса. Упркос оштром тону, дипломате и званичници блиски мировном процесу верују да ће се право расположење Милошевића показати када дође до тога да се помоћ преко Дрине стварно укине.

У посебном уводнику „Тајмс“ истиче да се контакт — група залаже за поштравање санкција против Србије не зато што верује да би то могло дати жељене резултате већ стога што је то једино о чему петорица могу да се сложе. Дobar тест Милошевићевих намера био би захтев међународне заједнице да сместа, под међународним надзором, затвори границе према Босни.

„Фајненшел тајмс“, пак, упозорава на опасност и неделотворност војног мешања у грађанске ратове. Интервенционистичка доктрина не нуди средства, понајмање лака и делотворна, да се заустави грађански рат пре него што стране у сукобу не буду спремне на мир. Лист подсећа да је у Јужној Африци остварен миран пренос власти зато што су белци коначно схватили да је то најмање лоша опција. Исти је случај и са Израелом и ПЛО. Спољни притисак и убеђивање могу помоћи, али се мир може постићи само изнутра — пише лист.

Многи критикују ЕУ што се раније није умешала да заустави крвопролиће у бившој Југославији — наставља „Фајненшел тајмс“. — Али, да ли је то било могуће? Да ли би у случају да минималне снаге нису успеле да остваре чудо, владе прихватиле да наметну решење са неограниченим бројем војника на неограничен рок? Одговор се подразумева. Суштина је у томе да само зарађене стране могу склопити мир. Само оне знају под којим условима ће мир бити трајан.

СВЕТ ТАПКА У МЕСТУ

Веома је занимљива и једна опширна анализа лондонског „Обсервера“, у којој се каже да је тзв. међународној заједници била потребна читава година дана да убеди Русију САД да се ангажовано укључе и договорено израде мировни план о Босни. И сада, када је то учињено, Срби су све одбили. Шта даље? Прича се, каже, о заоштравању санкција, о укидању ембарга на испоруку оружја Муслиманима, зецка се оружјем и помињу чак и ваздушни удари.

Међутим, истиче лондонски лист, сурова је истина да свет није отишао ни корак даље него што је био у исто време прошле године, али године пре тога. Српска агресија је прошла не-

кажњено, њихова тактика бесконачног добијања на времену је успела, а борбе и недаће ће се вероватно наставити док их не прекине долазак зиме. Тужна је истина да међународна заједница у овом тренутку не може много учинити: због тога су босански Срби на бесраман начин могли да се играју шуге.

Шта ако се укине ембарго на испоруку оружја? „Уколико дође до тога, то ће бити трагедија — политика гестова најгоре врсте, која би подрила јединство Запада терајући Русе у ћошак, а на крају вероватно веома мало помогла босанској влади. Још горе би било повући снаге УН. Милице би се међусобно ухватиле у коштац, а на стотине хиљада невиних било би принуђено на бекство. То би представљало решење, али би се завршило великим бројем масакра...”

Берлински „Тагесцајтунг“ истиче да је ово први пут да се Милошевић „лично изјашњава о мировном плану. До сада је радије слао председника крње Југославије Зорана Лилића или своју супругу Мирјану Марковић у арену са мировним порукама. Очигледно је ову хитну интервенцију испровоцирала најаву руске владе да се у Савету безбедности УН више неће опирати оштрим мерама против Срба у Босни...”

НЕМА ПОБЕДНИКА

Радио Франс-интернационал јавља да „пљуште изјаве и изјашњења о новом курсу Србије“, јер је, каже, „требало одмах демонстрирати јединство у врховима власти, пошто је Милошевићева изјава изненадила и њему најближе људе који су још пре неколико дана подржавали ставове босанских Срба. Из опозиције Милошевић је добио комплименте од Вука Драшковића, лидера СПО, који се рату противио, практично, од почетка. Али, скоро све остале опозиционе странке имају другачији став. Лидер милитантних радикала назвао је Милошевића издајником и најавио борбу за велику Србију. Милошевићу се противе и Ђинђић и Коштуница, који тврде да мировни план не пружа довољно гаранција Србима...” По мишљењу „Вашингтон поста“, у балканској дипломатији досегнута је она тачка у којој се чини да Запад, у најмању руку, не верује у своје сопствене претње. Русија која никада није подржавала кажњавање Срба, испливала је скоро као победник...”

Победника, очигледно, нема и неће их ни бити. Најновија одлука савезне владе о прекиду свих политичких и економских односа са РС, забрани боравка чланова руководства РС на територији СРЈ, затварање југословенских граница за све транспорте према РС, осим хране, одеће, лекова, последњи је и најдрастичнији потез, јер је руководство РС, „одбијањем мира, извршило најтежи акт против СРЈ, српског и црногорског народа и свих грађана који живе на овим просторима”.

Ужас! Да није жалосно до суза, било би и смешно! Али, зар се то није и очекивало: рат ће завршити они који су га и почели — Срби?! За „небески народ“ заиста нема веће казне. А и заслужили смо је, зар не? Кога Бог хоће да казни прво му одузме памет. А нама је то одавно учинио. Захваљујући „лудом народу“, сулудим вођама и агресивним поповима... Не опраштај им Боже, знали су шта реде...

КАД СЕОСКА МЕЂА ПОСТАНЕ ДРЖАВНА

ГРАНИЦА НА РЕЧ

Од распада Југославије који је неминовно условио и повлачење нових граничних линија није остао поштеђен ни југ земље. Некада се у селу Табановци, тридесетак километара од Врања, завршавала деоница пута „Братство — јединство“ коју су одржавали путари из Врања. Пут је остао али га сада „сече“ гранични прелаз између СР Југославије и Бивше Југословенске републике Македоније.

Санкције међународне заједнице према СР Југославији представљају само додатни задатак за македонске граничаре који раде под будним оком контролора из Европске уније и Унпрофораца који се налазе са македонске стране. Па ипак, и распад земље, који је на њеном југу ипак био најбезболнији, и долазак страних посматрача нису јачи од дугогодишње сарадње прах комшија — Врањанаца и Кумановчана. Бензинска суша најмање се осећа у Прешеву, Бујановцу и Врању. Гориво цури без обзира на четворе очи страних посматрача. С македонске стране пумпе су почеле да ничу као печурке после кише. У селу Табановци које се налази на македонској страни направљена је права мала рафинерија за купце који долазе из Југославије. Од људи у Табановцима олушам приче да је зимус у време највеће кризе колона аутомобила била дугачка и по десетак километара од југословенске границе до пумпе, на врх брда, где се налази.

УНОСНИ ФРИ-ШОПОВИ

Са колегама из врањанских локалних редакција, у посету граничном прелазу одлазимо са резервоаром који преко сигнализације на командној табли „југа“ најављује да ће ускоро пресушити, али колеге које доста често шпартају на овој релацији смирују ме реченицом: „Не секирај се, имамо таман до пумпе у Куманову а тамо је гориво упола јефтиније у односу на цену од 2,5 марака колико се продаје у Врању“.

И заиста, на пумпи у Куманову гориво купујемо по 1,20 марака за литар. Пумпа је државна, али марке се примају са више радости него денари.

Сам гранични прелаз између две државе најмање на то личи. Једино колна аутомобила на путу према Грчкој упозорава да се ту налази граница. Током овог лета гужве су биле неописиве, чак и за екипу граничара и милиционера с наше стране који су целу ствар дочекали чини се, доста спремно.

„Првог, 15. и при крају месеца када су туристичке смене у Грчкој највећи је притисак на овом прелазу. Чекало се, богами, ових дана и по тридесетак сати да се уђе у Македонију. Највише путују људи из Србије“, кажу нам милиционери на прелазу Табановци.

Цвета трговина бензином и цигаретама, а српске њиве остале су у Македонији. Обрађују их уз пограничну дозволу и завике од расположења македонске полиције. Нико тачно не зна где је српско-македонска граница и сањају дан када је неће ни бити...

Пише: Војкан РИСТИЋ

Одмах ту, уз гранични прелаз, је и девизна продавница, тзв. фри-шоп. А у њему цигарете, свих врста. Сазнајемо да овај на нашој страни дневно заради и по 50.000 марака. Углавном се тај промет остварује од продаје цигарета и пића, иако је ова продавница добро снабдевена и страним парфемима и техничком робом. Од колега сазнадох да је фри-шоп добрим делом у Аркановом власништву. На моју сумњу да се ипак у свему мало претерује, упознах и човека који ми се, не знајући да сам новинар, и из које сам редакције, похвали да он свом газди сваке вечери за Београд носи „његов део зараде“. С друге стране границе, наспрот лепо сређеној згради која више подсећа на неки ресторан него ли на фри-шоп — Македонци тргују у баракама попут сеоских бакалница. Ту се продаје „лорд“ за шест марака, „партнер“ треба за један бокс платити 5 марака, па осим бензина цигарете представљају најуноснији вид ситног бизниса којим се баве људи на обе стране.

С наше стране границе нема ресторана. Македонци су један контејнер назвали тим именом. Нема ту пијаће воде, али зато само једна чаша киселе воде „Књаз Милош“ ту преко границе кошта једну марку.

Повлачење граничне линије задало је много мука локалном сеоском становништву. У селу Славујевац бележим најдрастичније примере. Ово невелико српско село налази се тик уз границу са суседном Македонијом. Овде су недавно са два транспортера боравили представници Плавих шлемова, а на питање шта ће ту, Славујевчанима су показали карту по коме ово село припада Македонији.

Ка граничној међи која је удаљена педесетак метара од последњих кућа, води ме Љуба Спасић. „Пре подне радим у погону „Јумка“ у Прешеву, а поподне обрађујем њиве у суседној држави“, каже ми Љуба, уз упозорење да смо сада у суседној држави. Случајни пролазник заиста би тешко могао да примети да је

прешао границу, јер нема никаквог уочљивог обележја, нити граничара са једне или друге стране. „Ето, и пре овог случајног камена, а и после њега, дубоко у територији Македоније налазе се моје њиве које свакодневно обрађујем“, прича Љуба. Славујевчани на територији Македоније поседују око 50 хектара обрадиве површине. Они сада, као и раније обрађују ту земљу. Интересује ме, како? Питам: Зар вам пограничне власти не праве сметње?

„Кад се све ово десило, македонске власти су нас позале у село Алгуња, седмичне месне заједнице, с оне стране међе. Тада су нам дали неку врсту поседовног листа. Ми те папире увек носимо са собом, не из страха од сусрета са полицијом, који су доста чести, већ из разлога да нас не „помешају“ са шверцерима које баш и не воле, а којих има доста“, одговара Љуба.

„Истина је, шверцере опасно бију“, — каже Божана Давидовић коју сретосмо на повратку с њиве из Македоније. Како сама признаје, пољопривреднике не дирају, прозбори се по која, и толико.

Славујевчани су ову земљу куповали средином педесетих година не знајући да ће се једног дана сеоска граница претворити у државну. Сада не знају шта ће са земљом ако ступи чвршти режим контроле граничног прелаза. Иако, како ми рече шездесетогодишњи Трифун Тасић, у македонском селу Сејдинцу Славујевчани имају доста родбине са којом се и даље виђају, мада су ти сусрети ређи него раније.

На сасвим другој страни, на десетак километара од Прешева налази се село Миратовца у коме живе искључиво Албанци. И њих је погодио распад земље. О томе ми је причао Џевад Фазлија „кмет“ како га Миратовчани зову.

„Било је доста случајева да су житељи нашег села на својим њивама на македонској страни и буквално испребијани. Таква судбина задесила је браћу Беадини и Самета Адемија, па Адема Хабибија. Ако желиш можемо да посетимо неке од њих“, понуди ми Фазлију.

„ВРАТИТЕ МИ СНАЈУ“

У кући Османа Сулејманија бележим следећу причу. „Ишао сам својевремено на своје имање у Македонију да садим лубенице. Тамо су ме затекли њихови полицајци, ваљда их они зову „специјалци“. Показао сам им поседовни лист, али то није ништа вредело. Почели су да ме туку, ногама и рукама. „Шта ћеш овде, ово више није Србија. Што не идеш у Албанију и тамо купујеш земљу“ питали су ме а да при том нису престајали да ме туку“, прича Сулејмани коме је основно занимање пољопривреда и који са још тројицом своје браће у сада бившем југословенском селу Лојани

(сада у Македонији) има осам хектара обрадиве земље.

Како време пролази, батинања је све мање. И Миратовчани су добили документа која су најсличнија онима о малограничном промету. То су сталне дозволе за кретање у пограничном појасу. Батина нема, али је још увек и те како присутан инат, па кад се македонски полицајци заинате, пољопривредници из Миратовца морају на гранични прелаз Чукарка, тек толико да се зна да више нема оне старе Југославије. Оно што је посебно занимљиво, а на шта ни ја нисам могао да добијем одговор јесте где тачно иде граница између СР Југославије и Бивше југословенске републике Македоније. „Ваљда ће то неко у Београду да реши и да нам јави. Овако то је за сада граница на реч“, рече ми на крају, уз поздрав, Џевад Фазлију „кмет“ из Миратовца.

У Миратовцу забележих и причу Неџипа Факлијуа који је необележну границу користио за одлазак код родбине у оближње Куманово. „Пре неки дан, моја снаја Мевљуда, која је рођена у Куманову, где јој живе родитељи, кренула је у посету са осмогодишњим сином Ебибом. У Македонију је ушла без проблема иако нема пасош. Једноставно, нема пасош. Када је кренула кући, чекао сам је на истом „граничном прелазу“ али је македонска полиција одбила да је пусти јер нема документа. Унук је прешао а њу су упутили на Чукарку на званични прелаз. Покушао сам да им објасним да она нема пасош, али су они само одмахнули руком и вратили ми снају у Македонију. Не знам шта да радим, морам поново на „Границу“ кад раде они полицајци који су је пустили, да их замолим да ми врате снају“, каже Неџип.

Сем прелаза Чукарка који се нази на ауто путу „Братство-Јединство“, постоји још један гранични прелаз за улазак у Македонију. То је онај код манастира Свети Прохор Пчињски. И ту је гужва, туриста је највише који би да што пре стигну у Грчку. Чека се више од десет сати. Формалности на нашој граници одвијају се брзо, али зато македонски цариници врше детаљан преглед свих који улазе у „малу њихову“ државу. На прелазу код Манастира Свети Прохор Пчињски цариници Македонци не дозвољавају извоз деривата, нарочито бензина. Враћају све Македонце који имају веће количине горива а који нарочито викендом долазе у Врање да га продају по две марке за литар. Али зато, чим уђете на македонску територију, иза сваке кривине очекују вас продавци бензина. На воће мало ко мисли, није то никакав бизнис, па на многим сеоским кућама стоје натписи за продају бензина. Бављење пољопривредом док је на снази ембарго према СР Југославији биће за житеље комшијских села уз границу са Србијом споредно занимање.

Најмања граница између две државе на Балкану тек то треба да постане у правом смислу те речи. Дотле све ће то на Чукарки изгледати помало неозбиљно и нестварно — попут ружног националистичког сна. Људи се привикавају, то је сигурно, али сигурни смо да ни једној ни другој страни не би неког сутрашњег дана у будућности сметало да се гранична рампа на Чукарки демонтира и опет све буде „исто као лани“. Дотле остаје, упркос свим забранама и ембаргу, да се тргује.

Ових дана из Врања се у оближњем Куманову за џак пшенице добија џак ђубрива...

„ЈУНСКИ ДОГАЂАЈИ 93“

УСКРО У ИЗДАЊУ „СРПСКЕ РЕЧИ“
ИЗЛАЗИ ИЗ ШТАМPE КЊИГА МИЛЕНЕ ПОПОВИЋ

„Откако су на овим нашим просторима власт преузели комунисти, а потом и њихови прерушени настављачи, много је политички значајних догађаја за које се с правом може рећи да још увек чекају свог историчара. Ова истина поготово важи када је реч о збивањима новијег датума, будући да је садашња власт нарочито на њих осетљива и по природи ствари највећма заинтересована да их у лажном светлу представи.

Управо зато постоји прека потреба да се за данашњег, а и за неког будућег читаоца, друкчије сагледају неки кључни догађаји из времена у коме најжалост и даље јесмо и управо зато ваља поздравити напор Милене Поповић да из опозиционог угла сагледа једну од најмрачнијих епизода новијег политичког живота у овој земљи — хапшење и мучко пребијање Данице и Вука Драшковића.

Посао кога се Милена Поповић латила није био нимало једноставан. Ваљало је ишчитати, сабрати и у једну целину објединити велики број текстова и притом, разуме се, извршити и одговарајући одбир, како би онај ко ово обимно штиво узме у руке стекао друкчију и у сваком случају објективну представу о већ поменутој мрачној полицијско-политичкој ујдурми од оне коју су нам официјела гласила месецима сервирала.

Милена Поповић обавила је овај заметни посво са много смисла за склапање у једну целину читавог низа на свој начин драматичних сведочења о нечему што никада не бисмо смели заборавити. Ова књига чита се зато са занимањем са којим се читају и прате криминалистичке сторије.

Читаоци „Српске речи“, који памте бритке и убојите коментаре Милене Поповић, препознаће у поменутој књизи овог истог, њима већ знаног аутора, а будући писци историје овог невеселог периода неће моћи да заобиђу оно што је у овом делу овако и на овај начин сабрано“.

(Из рецензије академика Николе Милошевића)

Слободан Милошевић је још једном доказао да је ненадмашан криминалац. „Покрао“ је све идеје Вука Драшковића и Весне Пешић.

Ко на брду, ах! и мало стоји, пуца на Сарајево.

Непријатељ минира преговоре. Ми смо се ограничили само на цамије.

Према плану Контакт групе, Јајце ће припасти муслиманско-хрватској федерацији. „Оно друго“ ће припасти Србима!

Војислав Коштуница, председник Демократске странке Србије (ДСС) поводом недавне посете групе „Живети у Сарајеву“, главном граду Босне и Херцеговине изјавио је: „Од чланова групе „Живети у Сарајеву“ који су отишли у Сарајево, очекујем да остану и живе у Сарајеву.“

Ја од господина Коштунице очекујем да оде на Пале и тамо гине за Радована Караџића.

Босански Срби неће да прихвате мировни план због „принципа“. Желе да изазову нови светски рат!

Караџић је недавно Алији Изетбеговићу понудио директне преговоре. До сада му је нудио само директне поготке.

Јасуши Акаши тврди да је „Сарајево безбедније од Њујорка“. Ја одговорно тврдим да је Чикаго безбеднији од Београда!

Ми нећемо да размењујемо погинуле са непријатељем. Наше границе су тамо где су српски гробови.

● Свима који не знају зашто ратујемо, то ће постати јасно како будемо потписали мир.

Свима који не знају зашто ратујемо, то ће постати јасно када будемо потписали мир.

Руководство на Палама је поново рекло историјско „НЕ“.

Њихове историјске одлуке нас враћају у преисторију. „Јастребови“ СПС-а сада постају „голубови“. Превртачи!

Сви медији су пренели реаговање председника Милошевића на одлуку са Пала да се одбије мировни план Контакт групе. Делове Милошевићеве изјаве објављује и „Српска реч“:

„ Сва њихова објашњења, да би српски народ био угрожен прихватањем МИРИНОГ плана, постају бесмислена и апсурдна пред чињеницом да на тај начин одбијају сигурну границу...“

„Одбијају МИРУ у часу када им је призната Република Српска на половини територије бивше БиХ.“

„Њихова одлука да одбију МИРУ, ни по једном критеријуму истине и правде не може бити у интересу народа...“

ПИШЕ: АЛЕКСАНДАР ЧОТРИЋ

Никада им нисмо слали војну помоћ, али баш да видимо колико ће сад без ње моћи да издрже.

Ми стојимо иза Срба преко Дрине. Гурнули смо их у провалију. Начелник генералштаба Војске Југославије, генерал Момчило Перишић каже:

„Војска подржава државну политику“. Још само када бисмо знали да ли подржава политику државе СР Југославије или државе Републике Српске.

Забрана „односа“ између Републике Српске и СР Југославије најтеже ће пасти госпођици Биљани Плавић и „принцу“ Томиславу Карађорђевићу.

Најновије Ђинђићеве изјаве доказују да он брже—боље препливава с једне обале на другу.

С леве, на десну обалу Дрине.

Морате пробати са бомбама. Санкције нас не погађају!

Потписивање мира за нас би значило корак назад. То смо имали и пре овог рата.

Могуће је да смо починили и геноцид. То се догодило у жару борбе.

Нема нам спаса, јер „само Слоба Србина спасава“.

Срби су мирољубив народ. У овом рату смо победили, а да у њему уопште нисмо учествовали.

Овог лета владају велике врућине. То је једини разлог што се наша држава на таквој температури — шири.

Толико смо потиснули непријатеља, да му је једино остало да се повуче — у себе.

Босна и Херцеговина је већ бивша. Видећемо шта ће бити са босанским народима.

Србија је све ближа Западу. Границу стално померамо у том правцу.

Примењујући тактику „крени — стани“, ЈНА се обрела у Београду. Некада је Шантић певао „Остајте овде“. Данас морамо да правимо концентрационе логоре да бисмо задржали Муслимане.

Морали смо да прекинемо мировне преговоре.

Одузимали су нам много времена потребног за ратовање.

То мора да је фатаморгана. Пре две године на овом месту сам видео Сарајево.

Само болесници су могли издати наредбу да се у Сарајево гађају — болинце. Срби сада бране и туђа огњишта у Босни. Мало су претарали са освајањима.

Босански Срби нису одлучили да ускоче у последњи воз за „мирну Босну“. Они су решили да се под тај воз баце.

„Нил“ у последњем броју пише: „Дошавши пред Скупштину СФРЈ 4. октобра 1988. године као радници, штрајкачи су се у Раковицу вратили као Срби“. Данас би ти исти радници пред Скупштину дошли као просјаци.

Мирјана Марковић, супруга председника Републике каже:

„Шешел није ни Србин, ни мушкарац“. Баш нас занима како је дошла до тог закључка.

Немојте ме звати комунистом.
Ја сам обичан попов.

Полиција у Скупштини Србије једино није
тукла посланике СПС-а.
Штедела их је јер су они већ ударени.

Омиљена песма Зорана Лилића, човека који
се представља као „председник СР
Југославије“ је:
„Ко нас може,
ко нас смије
раставити од Либије!“

Јесмо их убијали, али само зато што више
нису желели да живе са нама.

Ускоро више нећемо бити у прилици да
бирамо између два злв.
Савез комуниста и Социјалистичка партија
ће се ујединити!

Када би се ова земља отворила, само би
социјалисти пропали.

Нова демократија не размишља о повлачењу
из Скупштине. Јер нико им не гарантује да ће
се икада више тамо вратити.

На питање да ли ће и Демократска странка
напустити Скупштину, Ђинђић спремно
одговара:
„Нас могу да повуку једино наши гласачи“.

У Декларацији ЈУЛ-а коју је саставила Мира
Марковић помињу се и сунце, и лето, и дан,
и цвеће...
Једино не знам шта се догодило са цвркочком
из зида куће у Пожаревцу. Због тога смо
озбиљно забринути и молимо да се што пре
дојави, зашто је цвркочка изостављен?

Очевици смо изузетних напора наше владе.
Сведочићемо о томе и на суду.

Војислав Шешељ је из Црне Горе протеран
у Србију.
Сада не би било лоше да ми њима, заузврат,
испоручимо њихове људе: Слободана
Милошевића, Радомана Божовића,
Милорада Вучелића...

Социјалисти су поново добили већину.
Две трећине грађана Србије мораће да
сачекају неку нову прилику.

До сада се потврдило да је најбољи
портпарол СПС-а — Миља Вујановић
Регулус.

Безбедност грађана није на задовољавајућем
нивоу. Још увек је више грађана него
полицајаца.

Спроводимо идеологију крви и тла
Ово тло смо натопили крвљу. ●
Зоран Ђинђић у интервјуу „Политици
експрес“ каже:

„Вук је од Скупштине хтео да направи
луткарско позориште“.
Најзанимљивије је да такву изјаву даје
марionета — Социјалистичке партије.

У Будви је недавно одјекнула страховита
експлозија.

Мало је недостајало, па да и Цетиње
добије излаз-на море.

Драган Радевић у новосадском „Дневнику“
пише:
„Напад на зоолошки врт је напад на
СПС“.

Нисмо знали да у тој партији има тако
опасних звери.

„Чак ни богата жетва не може да пољуља
Аврамовићев програм“, каже Светозар
Крстић, потпредседник републичке владе,
члан Нове демократије.

Каква партија, такав и министар.

ШТАМПАРИЈА

„ПОСАВИНАГРАФ“

ШТАМПАМО СВЕ
ОСИМ НОВЦА

Гарибалдијева 18
БЕОГРАД
тел. 454-266, 456-029, 459-156

CARLO
records

PREĐAVLJA

LP ploče

lp 001 ЦА ИЛИ БУ
"hej mornari"

lp 002 INSTANT KAAMA
"paži kako hodas"

lp 003 EVA BRAUN
"prisluskiivanja"

lp 004 ДИРЕКТОРИ
"čisticete ulice"

lp 005 GENERACIJA
BEZ BUDUCNOSTI
"Vol 1"

lp 006 GLUVE KUĆKE
"boogey man"

lp 007 ЦА ИЛИ БУ
спремнаг рад.лет гулаш захтева
високу концентрацију

lp 008 STROGO POVERLJIVO
"strogo poverljivo"

lp 009 ROZE POZE
rokenrol dendi

lp 010 RAPID FORCE
Apotheosis of War

lp 011 TELEGRAM SAM

PARK JE MOJ 16x8x23x
"detonator"
GENERACIJA BEZ BUDUCNOSTI "ima da me slusas"

ОПЛАСЕНИ ДИСТРОБИТЕР
SILVER CROSS REC.
011 411 001

ПОВЕЉА

„СИМА ЛУКИН ЛАЗИЋ“
АЛЕКСАНДРУ ЧОТРИЋУ

Новинар „Српске речи“ Александар Чотрић добитник је повеље „Сима Лукин Лазич“ коју додељује Клуб књижевних стваралаца „Свети Сава“ из Брода. Чотрићу је награда додељена у склопу манифестације „Дани хумора и сатире“ за афоризме које објављује у „Петој колони“, колумни „Српске речи“.

КЕНГУРИ

Ето, већ је и август, а мени још увек у глави ЈУЛ!

Тај месец сунца, житних поља, радости и куваних кукуруза! Па није ни чудно, онда, да се најбројнији страначки савез назвао баш таквим именом. Ни мање ни више но — 24 странке! Бокте, зар их уопште има толико на овом тлу!? Но, изгледа да их има, само некако умеју добро да збију редове, па сви, у целини и целисти, са све широм породицом, стану у једну од мањих сала Центра „Сава“. Него, кад смо већ код тог здања, који је оно далековид човек, пророк тако рећи, наденуо згради име Страва-центар? Тако смо, дакле, добили уједињену левицу. У вези које ме мучи само једно, али круцијално, питање: ко ми их је био разјединио? Мислим, ако су морали да се ре-уједињују, онда значи да их је неко негде био завадио, баш као у оној песми „Дуга њива кукурузи мали, неко драга нашу срећу квару...“

Ипак, пошто сви још увек припадамо генерацији апсурда и парадокса, онда нам неће бити тешко да прихватимо и једну такву чињеницу: они су се сами, свесно, разјединили, да би их било више, а осим тога, док су били једна партија нису имали прилике да буду заједно. Коначно, сад им се остварио сан. Није ваљда да вам ово звучи нелогично?

Не кријући, напokon, и своје скромне претензије да будем биограф осећајности краљевске породице, морам поштованом читаоству да скренем пажњу и на изванредан дрхтај у краљичином гласу док се пропињала на прсте да дохвати микрофон. Начин на који је говорила о сунцу, поновном рађању, зениту среће и осталим овулаторним природним појавама, дубоко ме се дојмио и само уверио да је то она иста, танана и дешентна природа чије дневничке записе сваког петка очекујем са усхићењем и радозналешћу. Ех, да ми је да је видим у неко ведро недељно јутро како, благо удаљивши баштована, узима да сама орезује руже, а затим се боцне на трн. И тако загледају у ситну капљицу крви на кажипрсту, она размишља о пролазности људских живота! Толико је тога што бих у такво недељно јутро могла да јој кажем, или барем цитирам, али неповратно ме спречава то што недељом устајем веома касно. Баш штета.

Све ме нешто вуче да узвикнем: Мир нема алтернативу! Али, уствари сам хтела да кажем нешто друго: проблеми се не решавају на улици! О томе већ све знамо. Пошто се проблеми не решавају на улици, милиција је морала да уђе у Скупштину. Сто двадесет три посланика СПС-а, плус исто толико посланика Соколовићеве посланичке групе, чинили су заједно Парламент којим би се председник могао поноси-

Пише: Јелена ЛЕНГОЛД

ти. Момци са торбицама (у даљем тексту: **Кенгури**) чинили су таман ону бројку која је омогућавала да Парламент даље функционише. Будући да **Кенгура** има више од пет, предлажем да формирају и посланичку групу. Уз то, поставила бих и посланичко питање због чега су ови

чланови Скупштине до сада били занемарени, због чега се чешће не јављају за реч, те због чега је седница била затворена у делу када су они имали своја излагања? Такође сматрам да је сасвим у реду што неки посланици нису могли да уђу, јер их је унутра већ било 250, а сала може да прими само толико посланика, плус две витке припаднице стручних служби. Догађај са **Кенгурима** такође нас уверава у то да су последњи избори заиста били тајни. Коначне

Мала Србија

результате избора сазнајемо тек ових дана и могу слободно рећи да су све бољи и бољи. Будући да припадника Соколовићеве посланичке групе има, приближно, у неограниченом броју, предлажем такође да се убудуће посланичка група не може основати без барем сто хиљада посланика. Држим (што би рекао Милан Божић) да је то цифра која улива страхопоштовање.

А кад год се помене страхопоштовање, ја се некако спонтано сетим Лилића. Тако сам васпитана, шта ћу.

Још увек ми је и свеж у сећању онај београдски Самит несврстаних, од пре неколико година, када је Гадафи оставио на поклон нашем збо-арту туце својих камила. Харем је вратио са собом, а камиле оставио. Могло је и обрнуто, али, шта је — ту је. Поклону се у зубе не гледа. И, где случајности, баш оног дана када је Лилић кренуо на пут у Либију (преко Тајланда, Марока, Мале Крсне и Горњег Усмиња), Вук Божић, директор београдског зверињака, ослободио је неколико кавеза, тако што је садржаје истих поклонио Новом Саду. Знао је човек да је Гадафи сто посто нафатао нове камиле, чим се Лилић упутио на тако далеки пут.

Од наших тајних дипломатских извора сазнајемо да су се председници Гадафи и Лилић, након што су мезетили ратлук и толумбе, договорили и о обостраној пријатељској сарадњи. Ми ћемо Либији да извозимо нафту, а они нама камиле. Очекује се да резултати ове привредне сарадње превазиђу чак и оне кад смо Кини извозили мандарине. Ако, дакле, Либија у наредном периоду буде имала довољно нафте, то ће бити најбољи доказ да неправедне санкције практично и не постоје.

Као што је и ред, краљевска породица мора да има свог дипломату, на пример у лику стаменог Лилића, и свог, још важнијег, краљевског добошара, у лику још стаменитијег Александра Тијанића. Понекад је добошар маскиран у лик новинара, тек да би појава имала друштвено прихваћен и уобичајен карактер, али је суштина иста. Добошар иде градом и јавља ко ће да зглазне.

Па тако читамо у листу „Телеграф“, у коме се Тијанић иначе појављује и под својим именом и под старим псеудонимом Ратко С. Родић, да је одзвонило и Вучелићу, а богме ни Соколовићу се не пише најбоље. За оне који су научили да процењују шта који ударач у добош значи, ова свирка отприлике говори да је Вучелићев црни петак врло близу, а да ће се Соколовићу срећа угасити нешто касније, чим површи још неколико ситнијих кућних послова.

Наивни би читалац „Телеграфа“ могао бити и заведен оваквом храброшћу Тијановићевом да се сручи на једног од наизглед најмоћнијих естрадно-политичких менаџера, али ствари изгледају сасвим другачије ако само помислимо у којој је близости дотични добошар са директним извором информације, што његов истраживачки рад своди на нулту цифру и претвара га у пуко објављивање одлуке која је већ донесена негде између камина и канабета.

Било како било, вест коју нам је добошар јавио, не може а да нас не развесели. Она је доказ да се ствари и даље творају, и да ћемо можда поново имати прилику да гледамо како се још један круг затвара и долази на свој почетак. Ох, како ће то бити весело кад Вучелић ускоро поново буде дисидент! Јахаће усамљен

на свом коњу, и таман кад помислимо да ће га преријеш уморити жеђу, он ће да наиђе на неко стечиште аутентичних дисидената и, може бити, придружиће им се. На пример, могао би да се придружи Душану Митевићу. Или Веци Лукићу. Или, још боље, Душку Михајловићу и Чеди Мирковићу. Они су отприлике она врста критичке режима која ће разочараном и одбаченом Вучелићу одговорати у том тренутку. А уз то, биће то и добра прилика да Вучелић и Чеда Мирковић опросте један другоме све грехе из прошлости и схвате да су обојица били заведени од стране заједничког непријатеља.

Унапред стрепим од оваквог обрта ствари и свега што би се из тога могло изродити. Баш је добро што нам је добошар Тијанић све то на време најавио, па можемо да се припремимо.

Мене у ствари прилично брине чињеница да Шешељево млађе дете неће ускоро научити да плива. Јер, опште је познато да мала деца најлакше науче да пливају у мору, а реке су за њих веома опасне. А још се сећам оне пароле: „Ко то каже, ко то лаже, да Србија нема море? Имаће га, имаће га, док је Црне Горе“. Е, сад некако испада да Србија баш и нема море, односно да га понекад има, а понекад нема, како за кога. Слутим да се иза свега крије чињеница да знаменити црногорски мушки его није могао на својим просторима да поднесе индивидуу за коју је са високог места устврђено да није право мушко. А уз то је и Турчин, или шта већ. Па неће ваљда њима тамо да се разгађа један такав сумњиво потентан тип, који поврх свега не може ни да поцрни како треба, већ увек остане некако црвенкаст?!

Питам се само, знају ли ђетићи шта су учинили тиме што су Шешеља протерали назад у Београд, иначе етнички прилично чист црногорски град? И имају ли они тамо, рецимо, довољно предузећа колико ми овде имамо црногорских директора за извоз? Шта би, рецимо, остало од Правног факултета ако ми њима вратимо њихове студенте који на вежбама читају „Монитор“? Чиста пустош и празни ходници, ништа друго. Београдски истраумирани матуранти би могли да се упишу где год хоће, а то онда уопште не би било интересантно. Ма, просто не могу да верујем да су се Црногорци дали тако, с опростењем, навући. Мало су се, ваљда, занели због тога што Савезна скупштина одавно није заседала, па су заборавили да такво нешто уопште постоји. Понело их сунце, шта ли? А да су мало боље погледали, лепо би видели да розикасти Шеки уопште не може да буде Турчин, просто не личи, а има и два детета, што је ваљда неки доказ против оне друге тврдње.

Осим ако све није само још једна од манифестација оданости краљевској породици, која је последњих дана веома активна у анти-радикалној кампањи. Кад: суцне сиће из зенита, Црногорци ће, надајмо се, схватити да би оваква оданост могла да постане контролпродуктивна, те да их доведе до потпуног апсурда. Јер, као и увек до сада, краљевски пар ће им сутра узети за зло оно због чега их данас тапше по рамену. Не би били ни први ни последњи који су се обрели у таквој ситуацији. Ако не верују, нек питају Шешеља.

А опет, кад боље размислимо, све то уопште и није чудно. Деоба, тачније проста деоба, је принцип на коме већ дуже време обитава-

мо. Федерација се прва размножила деобом. Па су се после и све породице, онако по генерацијама, такође поделиле. Последњих неколико година у просечној српској породици ни један син не говори са оцем и обратно, а све због истог разлога, познатог у народу под именом: завади па владај. Интелектуалци су обавезни да презиру оне који то нису и обратно. А и унутар интелектуалаца постоје две непомирљиве групе. Баш као и у Академији наука. Баш као и свуда другде. Ако и спадате у оне настране типове који би да се и даље друже са својим пријатељима из Словеније или Хрватске, ту су мудрији да вас у томе спрече. На пример, укину вам телефонске везе, а онда вам сликовито препричавају како вас они тамо оговарају. А ви, наравно, нисте у могућности да питате свог друга је ли то истина. Затим су, истим маниром, напунили Србију избеглицама, па онда учинили све да такозване староседеоце набију електрицитетом спрам дошљака. Час помазе једне, час друге. А ови се јадни батргају, и једни и други, да докажу да су баш они бољи Срби. И тако у недоглед.

Последње, актуелно писмо Владе Србије упућено Палама, само је још једна карика у том низу. „Нећемо вам дозволити да одлучујете о нашој судбини“, пишу наши њиховима, као да су икада и нама дозвољавали да одлучујемо о нашој судбини. И сад се ова партија шаха примиче својој истински драматичној и (нерадо признајем) мајсторској завршници. Јер, коју год страну да заступате, газите ногом на климаву даску. Можете бирати између тога да budete издајца или ратни хушкач. Или да бирате између дефетизма и агресивности. Ако сте за оне тамо, рећиће вам да сте ксенофобичар, ако сте за ове овде, обичан сте шминкер. Ако сте за оне тамо, онда сте манијак, ако сте за ове, онда сте кукавица. Чак и ако сте практични, имате избор између ратног профитерства и тога да вас прогласе неспособњаковићем. Морате признати, није то баш неки завидан избор, а уз то прилично је неподесан за оне који не би да се сврставају. Треба ли посезати за најординарнијим философским постулатима и објашњавати да нема црне и беле истине? Треба ли ствари нацртати па рећи да смо доведени до избора између зла и горег? Шта ако ми се не свиђа ни једна од понуђених категорија у коју ме могу сврстати? Шта ако нећу да будем ни издајца, ни ратни хушкач? Ништа. Дајем паузу до 14 и 30.

Н О В О !

**Миленко Михајловић:
БРАТООСЛОБОДИЛАЧКИ**

РАТ

КАРИКАТУРЕ

Књига се

ексклузивно

може купити или наручити
у књижари »ПЛАТΩ«, Београд,
Академски плато 1

Тел: 011 / 639 121

НАГРАДНА УКРШТЕНИЦА

МАГА СРБИЈА

1	2	3		4	5	6		7	8
9			10					11	
	12							13	
14		15				16			
17	18		19		20				
21		22						23	
24					25		26		27
28				29		30		31	
32					33		34		
35				36		37			
38			39						40
41		42							

ВОДОРАВНО: 1. Слободан Светозара Ми-
лошевић, 4. Река у Шкотској, 7. Аутономна по-
крајина, 9. Град у Хрватској, све више повезан
са Фрањом Туђманом, 11. Надимак Монике
Селеш, 12. Американац мађарског порекла,
непријатељ који помаже српски народ, 13. Бит-
на особина социјалиста, 14. И сугласник и са-
могласник, 15. Проналазач узрока маларије, 16.
Река у Црној Гори, 17. Прво слово азбуке, 19.
Град у Немачкој, 21. Град на Дунаву, ремек-де-
ло ЈНА, 23. Нота солмизације, 24. Тајна полици-
ја у СССР-у, 25. Пристаниште у Белгији, 27.
Слово које Милошевић највише мрзи а није Р,
28. Главни град Грчке, 30. Име секретарице
„Српске речи“, 32. Један музички инструмент,
34. Позив куцама, 35. Први чилеански песник,
36. Рака Радовић, 38. Бог сунца код Египћана,
39. Највећи дијамант, 41. Слово којим се Рака
Радовић одазива, 42. Град у Босни познат по
покретним метама за српске топове

УСПРАВНО: 1. Право име Социјалистичке партије (скраћеница), 2. Странка која је смакла Бо-
жовића чашом воде, 3. Урођеник са Н. Зелан-
да, 4. Старо српско мушко име, 5. Биће (лат.),
6. Лична заменица коју је највише користио Зо-
ран Аранђеловић, 7. Борисав Јовић у политич-
ким дуелима, 8. Српски Кумровец, 10. Пролаз-
на, 13. Бугарски новац, особина комунисте, 14.
Планина у Србији на којој није било партизана,
16. Посланик СПО у српској скупштини (Коста-
диновић а не Ђинђић), 18. Један од симбола на
грбу бивше СФРЈ, 20. Без одеће, 22. Признани-
ца, 26. Намере (пров.), 29. Легендарни британ-
ски краљ (5. и 6. век), 31. Највеће осигуравају-
ће друштво, 33. Велика дворана, 37. Покрет из-
виђача Југославије, 39. Предлог, 40. Хемијски
знак за нобилијум, 42. Ознака за југ.

Да бисте добили награду, ПОЛУ-
ГОДИШЊУ ПРЕТПЛАТУ ЗА „СРПСКУ
РЕЧ“, није неопходно да решите
чак ни целу укрштеницу него само
појмове тражене у купону.

РЕШЕЊА ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Редом: КАРАЦИЋ, ВУК, АЛЕЈА,
МИЛАН БОЖИЋ, ЦАК, ВУК, ДАНИЦА

ДОБИТНИК НАГРАДЕ

КОСТИЋ ДУШКО, Михаило Илића 53, 31000
УЖИЦЕ

КУПОН

12 водоравно _____

21 водоравно _____

41 водоравно _____

6 усправно _____

7 усправно _____

8 усправно _____

Упишите тражена решења и пошаљите на адресу „Српске речи“, Бранкова
13-15, 11000 Београд

РРЕЧИ

српска

НА ХУМАНИТАРНОМ ЗАДАТКУ

ПОМОЗИМО МЛАДОМ ЗОРАНУ

Један диван младић, уз то и председник СР Југославије, манекен такорећи, тужно проводи младићке дане. Уместо да са својим зрњацама шета самитима, мировним конференцијама и кулоарима преговарачких салона, он се ни крив ни дужан пати по фабрикама, казарнама, либијама — само зато што није добро обучен. Злоба и завист светских моћника одвеле су овог ретког човека међу шугаве гадафијеве камиле, не би ли га тако шугавог његови тоштоваоци — љубитељи лепе одеће — презрели и заборавили. Бог му је дао све: порекло, изванредно образовање, културу, начитаност, одело, кравату, род, пол и број — али нехумане и неправедне санкције свеле су његов избор на пар домаћих бутика који папрено наплаћују своје услуге.

Када би Зоран имао адекватну одећу, сви његови проблеми били би решени. И ако вам некад личи на марионету, то је само због тога што крој његовог сакоа не допушта да Зоран варијацијама свога тела досегне писту коју му је Бог наменио. Тесни рукави, уске предњице а широка леђа, сапињу Зорана да не полети. Он гледа и ништа не разуме, данас каже једно а сутра друго — све због свиленог гајтана који му уместо кравате вири испод сакоа, а који, бу-

дући домаће производње, никако не може да сакрије. Не буди ли у вама, као у нама, овај млади човек сећање на једну стару бајку — Пепељугу? Зла маћеха, из чисте пакости, тера Пепељугу да спава у пепелу и не дозвољава јој да иде на бал. Али, када, захваљујући чаробном штапићу, Пепељуга у златној балској хаљини заблиста, постаје тринцеза!

Зато, помозимо нашем Пепељугану!

Будимо тај чаробни штапић који од крпе прави човека, колико год нас то коштало!

За почетак, било би неопходно:

1. Фрак марке „Женеvsка конференција“	ком. 5
2. Смокинг марке „Лондонска конференција“	ком. 12
3. Одело марке „Њујоршки самит“	ком. 24
4. Одело марке „Бриселска екскурзија“	ком. 3
5. Прслук „Карингтон“	ком. 19
6. Манжетне „Столтенберг“	ком. 99
7. Кравата „Венс — Овен“	ком. 471
8. Доњи веш „Козирев“ (неподериви)	ком. 2
9. Доњи веш „Чуркин“ (декоративни)	ком. 205
10. Ципеле „Де Микелис“ (лаковане)	ком. 11
11. Сандале „Ван Ден Брук“	ком. 5
12. Џогинг-патике „Били“	ком. 1
13. Дезодоранс „Добрица Ћосић“	ком. 88
14. Афтершејв „Болкан бучер“	ком. неограњичено

(Помоћ можете послати и на адресу редакције „Српске речи“, Бранкова 13-15, 11000 Београд)

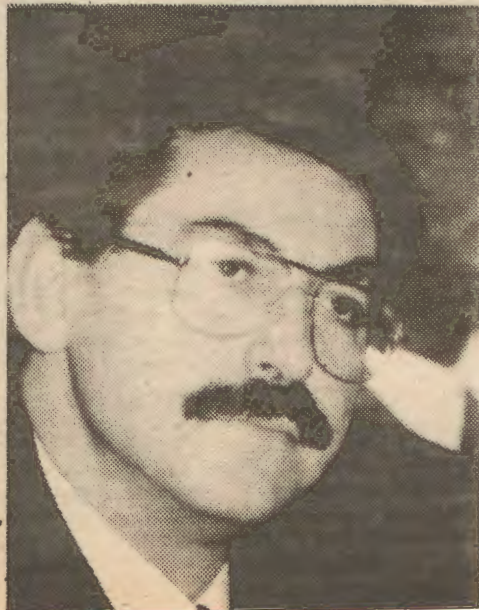
ИМА НАДЕ ЗА ГОРАНА

(„Српска реч“ на хуманитарном задатку, бр. 103)

Са радошћу се одазивам на Ваш апел објављен у „Српској речи“ бр. 103 на страни 43, у којој ваљајете за помоћ једном Горану Перчевићу. Он је заиста угрожен и помоћ му је неопходна што се може видети из његовог физичког изгледа као и његовог метанисања о Српском националном интересу и Новом светском поретку. Њега су, једног, као Бошка Буху, чим се родио, гурнули у прве редове борбе за болшевичке идеале. Тада су му рекли да на свету постоје само преваранти и преварени тако да се он грчевито бори да остане међу овим првима.

Јављам се са конкретним предлогом помоћи овом малом болшевику. Наиме, постоји једно место усред Београда у улици Старине Новака бр. 24, за које он судећи по његовом физичком изгледу не зна. То је један од патриотских центара за Међународни развој болшевизма са наглашеним циљевима борбе против Трулог капитализма. Наравно, неупућени тешко могу схватити о чему се ради јер на тој згради пише Виша текстилна школа. Међутим, под њеним окриљем изузетно функционисао Центар за усавршавање оружја које треба да уништи све што болшевички не мисли. Ова истраживања су под велом тајни јер се изгледа ради о оружју које помиње Жириновски. Зли језици тврде да се оружје израђује на бази пасуља али пошто је ствар озбиљнија да кренемо из почетка.

Главни истраживач који седи и на месту директора ове школе Милорад Шарбајић и његов помоћник Живан Нећаков, иако врхунски стручњаци овог пројекта, за јавност имају скромну биографију. Пролетери са кумровачком дипломом у коју им је на курсу за образовање одраслих у позних годинама живота уписано звање текстилних инжењера. Нравно, са текстилом везе немају, чак им и предавања пишу други што је и самим Статутом школе регулисано. Наиме, сваки истраживач овог значајног пројекта има право на помоћника у припреми наставе. Ови помоћници морају имати звање магистра или доктора текстилних наука и морају сваки дан по осам сати писати предавања поменутих истраживачима која они после диктирају студентима, јер на курсу за образовање одраслих нису оспособљени за предава-

ње текстилних предмета које ради камуфлаже морају обављати.

Оно што се једва може сазнати је да се ново оружје заснива на невероватној количини енергије којом се несметано може контролисати цела Земља. Енергија се добија једењем стручно испечених пљескавица и осталих производа са роштиља. Наравно, све се то залива шприцером посебно направљеним за те сврхе. При овоме се ослобађа огромна количина енергије коју спасиоци болшевиизма техником тибетантских мудраца могу усмерити на сасвим одређене предмете, људе или групу људи. Ово спасоносно оружје за успостављање светског болшевиизма у визији његових творца би функционисало отприлике овако. На пример, Бил Клинтон лоше говори о српским болшевицима. Одавде пак дежурни патриота усмери своју разарајућу енергију и пред Билом из чиста мира прсне чаша са кока-колом. И све то уз звучни сигнал „мали буди добар“. Ако се Били не повинује, онда би следило чупање ушију и строжије мере.

Иначе, развој овог оружја — на чему ће и мали Перчевић учествовати — вуче корене од Марска и првих болшевика. Јер, ко је икад видео болшевика умереног у јелу и пићу? Нико. Али није то због њихове прождрљивости, већ због жртвовања за свој народ. Јер, само у великим стомацима може се развити тако разарајућа енергија. Перчевић ће сигурно пронаћи оптимално решење за њену употребу. С обзиром да је скоро изашао из вртића њему је најближа енергија коју користи морнар Попај која има ограничен домет и енергија коју користе меце-добрићи али која нема сопствени извор. Пре почетка рата на добијању ове енергије сваки истраживач мора са што већом љубављу и милином рећи 1.000 пута Слоба и 5.000 пута Мира, затим 10.000 пута са што већом мржњом и горчином реч Вук. Ова духовна припрема Перчевићу неће бити тешка. Затим следи рад у лабораторији и онда пракса.

Да се не ради о шали и да је Перчевић одговарајући кандидат за овај посао говоре и велика средства уложена у овај пројекат. Од оног првог упада у платни систем, зајма за Србију, старе штедне, Дафине, слиде су се велике паре потрошене за усавршавање овог оружја. Међутим, развој коче неки несавесни истраживачи. Најчешће са довољно љубави не изговарају оне две чаробне речи, затим скраћују њихов број, дешава се да пре изговарања почну јести. Најозбиљнији проблем код дугогодишњих истраживача је гутање целих пљескавица што изазива повраћање и уништавање репроматеријала. Затим следи ношење посла кући и дељење пријатељима без праве намене, и сл. Међутим, озбиљнији проблем је преношење енергије. У почетку се мислило да са тим неће бити проблема па је настала дрека по Србији и псовање целог света. У тој дреци било је прихваћено учење о померању брда из Библије. Међутим, 9. марта, за време демонстрација, узалудно су се врхунски истраживачи напнићали да подигну Авалу и баце на демонстранте. Због тога је одбијен Закон о враћању земље Цркви и начињен је дефинитиван заокрет према Тибету.

Мислим да ћемо овим Перчевићу много помоћи. Међутим, рад на овим пословима не почиње пре 10 сати. Стога је неопходно пре тога му обезбедити макар по једну крофну. Брашно се лако може обезбедити од просуте по улицама пшенице, откупом незадовољних сељака. Проблем је за уље и тигањ а можда и разне зачине. Стога се надамо да ће многи Срби похитати да овом малом болшевику обезбеде неопходан репроматеријал за његов научни и стручни развој. Ако се у томе успе, „Српској речи“ ће припасти част што је на политичкој сцени Србије, поред волова, булдога и сл. открила и Мики Мауса са изузетним способностима за акцију која ће нас увеселавати много боље од Попаја и меца-добраћа.

Василије Петровић
Сремчица

ШТА РАДИ ГАЗДА ЈЕЗДА (3)

ФИНАНСИЈЕР

Марку Милошевићу, сину председника Србије, купио сам „Голф — дизел“ и то послао по мојим људима. Два сата касније јавља ми се мали Милошевић и пита ме: „Је л' ја, Јездо, треба да пишам у резервоар?! Што си ми послао кола кад ниси послао нафту?“. Тако сам Марку послао и буре од 260 литара дизела.

Многе сам задужио. Они које нисам поменуо — то добро знају, али ипак нека то цене. Додуше, не значи да их у некој од следећих епизода нећу поменути и да оно у шта су поједини, тренутно високи функционери умешани једног дана неће изаћи на видело.

95% послова које сам завршио било је легално по важећим законима. Јер сигурно је да Јездимир Васиљевић није могао да увезе на лепе очи онолико танкера нафте, оружја и шпијунске опреме за Војску Југославије, шлепере цигарета, да држи монопол у продаји шећера, зајтина, стакла и вина у време када а их нигде није било у слободној продаји...

У време када је у ЕИ Ниш прекинута производња због штрајка запослених, ушао сам у трезор, узео динара колико је било потребно да се радници смире и запутио се у Ниш. Ушао сам у двориште и рекао радницима да ће им у року од пола сата бити испуњени услови — да ће добити зарађене плате. Одем код директора и кажем му да имам паре које су потребне и да заузврат откупљујем 30.000 „Филипсових“ екрана који су код њих били ускладиштени. Директор је морао то да прихвати, а онда смо ми склапали „Југоскандик“ телевизоре и продавали их по неконкурентним ценама...

У време разгранатих послова трговине нафтом, један од мојих највећих конкурената, Радоман Божовић, пошаље ми инспекцију: „Имамо налог у име Председника Владе!“ Окренем Божовића и питам га: „Је ли, Божовићу, што ми шаљеш ове мајмуне да ме контролишу?“

„Ма, ко ти их шаље, гони их у п. м!“

„У име Председника Владе, шаљем вас у п.м.! А сад идите. Тако сам их испратио.“

Дође ми годишњи финансијски извештај на потписивање, а ја испод њега напишем: „Извештај је делимично тачан“. Испод тога се потпишем. Неколико дана касније позове ме на разговор Бора Атанацковић и пита ме како сам тако нешто могао да напишем и шта ми то значи „делимично тачан“. „То значи да је извештај привидно тачан, а да ће бити тачан када ми сви вратите „позајмљене“ паре, почев од твојих 40.000 ДЕМ, Чика Боро.“

Увезао сам велику количину прислушних уређаја и предао их на коришћење ВЈ, али извештај део технике задржао сам и за себе. Мој хоби је био да прислушкујем своје сараднике, тако да сам у сваком тренутку знао на кога могу да рачунам, а ко ми нешто смешта. Никада нисам имао погрешне представе и илузије у погледу својих сарадника.

„Југоскандик“ сам основао захваљујући парам којима је требало да оснујем мрежу на овом простору. Све је то финансирано са стране. Мој основни принцип пословања био је „Поткупи па владај“. Најскупљи министар вредео је 20.000 марака.

Рат у Босни почео је убиством свата, а убио га је Аркан, по налогу сада великог миротворца Слободана Милошевића.

Шта све ви тамо не знате... ви у ствари ништа и не знате. Да ли сте знали да је за време предизборне кампање у којој је Милан Панић био председнички кандидат Удружене опозиције, тај исти Милан Панић имао заједничке, милионске послове у трговини нафтом са Радоманом Божовићем. Чак се и Човић чудно када сам му поднео доказе за то....

Док је Човић био председник Извршног савета Београда тражио је да му дам признаницу „Југоскандика“ на 50.000 марака како би те паре дигао од своје фирме... И сада је тај човек први човек Београда.

МАЈКА СРБИЈА

ЦРТИЦЕ ИЗ ГРЧКИЦЕ

МАРКО НА ДЕЧЈЕМ РАСПУСТУ

Грци су наши једини пријатељи... И док Хрвати и Словенци не морају вадити визе за улазак у ту земљу, ми наше пријатељство потврђујемо и кроз новац и кроз дуго, ноћно чекање за визирање пасоша. Након тог првог доказа пријатељства пакујемо торбе и крећемо пут Егејског мора. Границе прелазимо лако, сем у случају ноћног затварања македонске границе. Чекање од шест сати на истој само буди мила сећања на Мађарску у коју смо, не тако давно, хрлили по храну и тоалет папир. На крају крајева, ми Срби и живимо од сећања...

На повратку гранични прелази нису проблем, једино југословенски цариници, подучени од новог директора Михаља Кертеса шта значи шверц, бесомучно турају руке међу прљаве пешкире тражећи неку технику на коју могу зарезати царину.

Једно од актуелнијих места за летовање ове године било је Неос Мармарас на средњем прсту Халкидикија. Неколико наших агенција „повезало“ се са извесном грчком агенцијом коју води извесни Коста. Прво што видите када са ваучером уђете у Костину туристичку агенцију је велика колор фотографија, а на фотографији, у пријатељском загрљају, широких осмеха стоје Жељко Ражнатовић Аркан и директор београдске туристичке агенције „Корона“. То што се човек за којим је расписана потерница Интерпола шепури са фотографије и није тако страшно, страшна је прича која се преноси испод сунцобрана на плажи, по терасама апартмана и по ресторанима. А гласи: „Да ли сте чули да је и Аркан летовао овде?“ Да ли је стварно човек са потернице прешао ладно три границе и одмарао се у Грчкој, која је не само једини пријатељ Србије, већ и пуноправни члан Интерпола са овлашћењима и дужностима хапшења и изручења белосветских криминалаца?!

Након „опомене“ са фотографије да нас „наши“ прате свуда, Коста вас одводи у нешто што никако не личи на апартман. Згрожени и ознојени тврдите да сте уплатили апартман А-категорије, а Коста, са добрим познавањем српског, бесно одговара „Знам ја вас Србе, стално зановетате!“ Ако смогнете снаге да храбро одговорите „Знам и ја вас Грке, ви сте већи лопови од нас!“, добићете апартман уз саму плажу, са кухињом и терасом, али без постељине. Уз накнадну свађу добијате постељину и једно чишћење собе, само пешкире не добијате ни уз жестоку свађу. Што је за Србе, превише је...

Неос Мармарас обилује продавницама пуним свега и свачега. Роба у њима иста је као и на Булевару, али ви не можете одолети. Крећете у минијакално разгледање, пипкање и уздицање. Што је најгоре — и купујете. Но, браћа Грци и у тим продавницама имају разрађену тактику за пријатеље Србе. Закаче вам се за леђа и где ви ту и они, дахчући вам за врат, у страху да вам прсти прораде, а новчаници остану у торби. Стварно, ко ли је научио гостољубиве Грке да Срби краду?

Човек који зна све тајне: Драган Антонијевић, газда Јездин зет, директор трезора „Југоскандика“, потпредседник „Југоскандина“

Ипак, грчке плаже биле су српско царство. Пријатељства су склапана одмах, уз обавезно изјашњавање политичких афинитета. Поздрављало се са: „Добро јутро Грађански савез, где си СПО жено, тата С зашто касниш, Радоше, нешто си ми блед...“ Радоша, тј „подржавача“ Караџића било је најмање и најжешће су били оговарани док су одлазили по сладолед или пиће.

Ипак, позициони и опозициони живот на плажи текао је идеално, у братству и јединству, иако су сви здушно пљували комунизам и спрдали се са Мирином дневничком кухињом.

Таман када се у „Дуги“ ишчитало и исмејало мамино дивно доживљено искуство синовљеног рођендана, Марко Милошевић је својим (којим по реду) брзим колима стигао у Неос Мармарас на заслужени дечији распуст. Ту се врзмао и Бајага, те се одмах исплела зловна прича да је друг рокер гост малог Милошевића, што је поштено заслужио певајући мами и тати на последњој седмојулској прослави.

Може се ипак закључити да су нам Грци стварно једини пријатељи, купали смо се у њиховом мору, а оно је и даље остало чисто...

Д. М.

CARDIAL

Проверите своје срце!
Закажите преглед!

Специјалистички кардиолошки преглед

Лабораторијске анализе из крви

Холтер ЕКГ 24 часа

Ултразвук

Кућно лечење

Консултације свих специјалиста

Др Мила Ђондовић-Животиновић
кардиолог
11000 Београд, Саве Кошачевића 23
тел. 011/454-453

ЧЛАН ПРИВАТНЕ ЛЕКАРСКЕ КОМОРЕ

ПАСЈЕ ВРЕМЕ

Стефан Грубач, новинар који упорно покушава да буде писац (иако би понављао граматику и правопис) и којег је својевремено „Српска реч“ сврстала међу лауреате новинарских наказа, у свом суботњем менструалном термину нарочито се узбудио због политике СПО-а према потписивању мировног споразума у Босни. Наказу је нарочито узбудило инсистирање СПО-а да Срби у Босни споразум потпишу, што СПО тражи већ откако је рат у Босни почео. Е, сада, паничи Грубач, СПО не би требало да се гура међу мировњаке. Боље речено, победнике у рату и мировњаке.

Четворогодишња пракса у политичкој Србији, оправдава узбуђење Стефана Грубача. Све што дотакне опозиција бива скрајнуто и претворено у пораз. Грубачево сујеверје припада његовој подсвести: да се случајно нови, мировњачки курс СПС-а не изврне у супротност и револуција поједе своје дете.

Аутор књига „Пасје време, вуче“, „Криве дрине“ и још сијасет протраћеног папира, не боји се ружних снова у којима ће га прогањати мртви које је својим хушкачким на рат „коментарима“ убио, већ се боји оних који ће то исто урадити на јави. Живи.

ФРАЈЕР ОЛИШКА

Миљеник државне телевизије, уредник у ПГП РТС-у **Оливер Мандић**, уједно и портпарол Српске добровољачке гарде Жељка Ражнатовића Аркана, недавно је на платоу испред Студентског културног центра у Београду направио нечувени скандал.

Познато је да се на том месту обавља продаја и размена музичких плоча, касета и ЦД-а. Многим младим људима без посла то је једини извор зараде, па не чуди што многи од њих прибегавају тзв. „пиратерији“ — неовлашћеном преснимавању и умножавању носача звука.

Када је на једном штанду угледао своју касету снимљену на тај начин, Мандић је истог трену физички насрнуо на малолетног продавца и почео бесомучно да га удара — рукама и ногама. Успут је преврнуо и неколико тезги на којима су биле касете. У мучком нападу придружио му се и **Тони Монтано** који је, такође, тукао беспомоћног дечака.

Пролазници су немо посматрали „хеленинг“ двојице рокера, а ни полиције нигде није било у близини.

По завршеној тучи, Мандић и Монтано су мирно отишли на пиће у ресторан СКЦ-а.

БАНКАРСКИ ОБРАЧУН

Гостујући у емисији Радија Б-92, „ЈУ-топија“, **Зоран Чичак**, један од лидера СК-ПЗЈ изјавио је:

„Радован Караџић је ноторни криминалац. Он је из земље изнео више од тридесет милиона марака и склонио их у једну женевску банку. Ми знамо и које је адвокате овластио да располажу тим новцем.

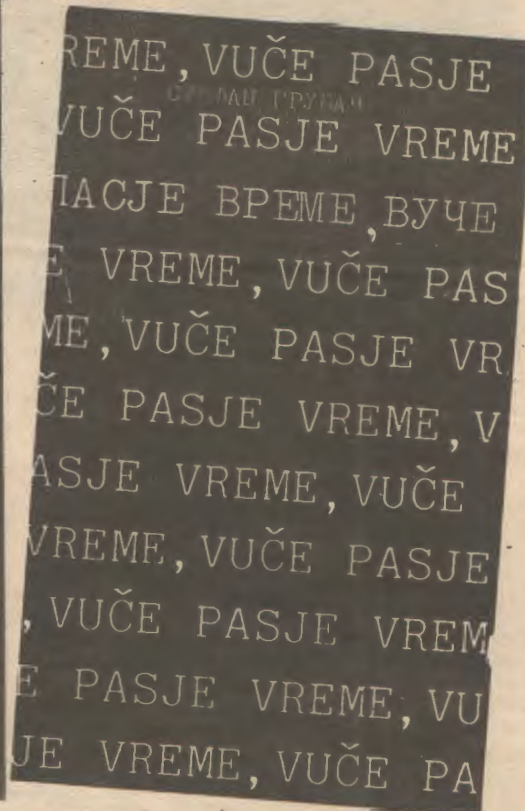
Све ћемо ускоро обелоданити јер је Караџић користио велику инфлацију да динаре претвори у девизе, Ради се, заправо, о новцу који је био намењен народу у Републици Српској“.

Обрачуни између комуниста увек су били најзанимљивији.

С нестрпљењем чекамо расплет.

Од истог аутора:
КРИВЕ ДРИНЕ
(записи, 1984)
СТУДЕНТКИЊА И ВАЈАР
(приповетке, 1985.)
ЧАСОВИ ГЛУМЕ
(роман, 1986.)

ЖДРЕБЕ

Академик Антоније Исаковић објавио је, после дужег времена, и једну кратку причу под насловом „Ждребе“. И у овој причи главни јунаци су „брадати“, „мрски“, „језиви“ четници. Овога пута, међутим, четници Антонија Исаковића не кољу људе, жене, децу... већ само рањавају једно ЖДРЕБЕ.

Толико је Антоније Исаковић, изгледа, у свом и партизанском фалсификовању историје, једино спреман да попусти.

БОГАТИ НЕОМАРКСИСТ

Наводни разлаз Зорана Ђинђића и министра Слободана Радуловића и Радоја Ђукића фингиран је тврде упућени.

Циљ Демократске странке је био, кажу ти извори, да Радуловић и Ђукић, захваљујући својим положајима, у касу ДС-а „утерају“ новац потребан за страначке активности и предстојеће изборне кампање.

Њих двојица су то, очигледно, већ учинили јер је тренутно у фонду Демократске странке више од 15 милиона марака. Од тог новца Ђинђић плаћа маркетиншку агенцију „Спектру“, особље у свим општинским одборима странке и поједине новинаре.

Ђинђић има толико новца да може по циганским малама да дели новчанице од по сто марака, или да једном пару младенаца, на чију је свадбу случајно бацно, дарује 500 марака.

ЧОКОЛАДА

Посетиоци Херцег Новог могли су ових врелих дана, осим у мору, сунцу и културним догађањима, да „уживају“ у још једном призору.

Председник Савезне владе Радоје Контитић „лудо“ се проводио на терасама новљанских хотела у друштву са певачицом новокомпоноване музике Јасмином Миленковић, познатијом под „уметничким“ именом — Јами.

Њих двоје су виђени како у ситне сате загрљени одлазе у Контитићеву вилу.

Иначе, конкурс који је расписао Војислав Шешел још увек траје. Он је, наиме, обећао 1.000 долара ономе ко први Радоја Контитића види — трезног.

— Јами, јави се!

КАЗНА

Радоман Божовић, тренутно на дужности председника Већа грађана Скупштине Југославије, највероватније ће бити кажњен због понашања приликом вођења скупштинских седница. Наиме, господина Божовића очекује кажњеничка дужност директора „Југобанке“.

ОВА КЊИГА ЈЕ У АМЕРИЦИ
ОБЈАВЉЕНА 1975. ГОДИНЕ
КОД НАС СЕ ПОЈАВИЛА ОВИХ
ДАНА У ИЗДАЊУ „СРПСКЕ РЕЧИ“

„ДУПЉАЦИ“

(комедија у четири чина)

„ПАРТИЈА ТЕ ТУЖИ ПАРТИЈА ТИ СУДИ“

(афоризми)

„За наше умне људе у изгнанству писати значило је живети, опстајати у нади. Био је то облик удомљивања у слободи стварања. Прогонство је и гранична и трагична људска ситуација која призива литературу и брани се даровима маште“, написале у рецензији проф. др Ратко Божовић, социолог културе. Поред комедије и афоризама у овој књизи објављени су и пропратни текстови мр Радована Калабића, Илије Р. Лубарде из Чикага и Александра Чотрића.

**КЊИГУ КОЈА ЈЕ ДВАДЕСЕТ
ГОДИНА БИЛА ЗАБРАЊЕНА КОД
НАС МОЖЕТЕ ДОБИТИ САМО
ПРЕКО „СРПСКЕ РЕЧИ“**

ПОВРАТАК ДРАГИШЕ
КАШИКОВИЋА У ЗЕМЉУ ИЗ КОЈЕ
ЈЕ ПРОТЕРАН ОЗНАЧАВА ЈЕДНА
КЊИГА У КОЈОЈ СУ ДВЕ:

ДРАГИША КАШИКОВИЋ

„СА ПУНО ОПТИМИЗМА ГЛЕДАМО У
ПРОШЛОСТ“

„ШТЕТА ШТО НИРНБЕРГ НИЈЕ У
ЈУГОСЛАВИЈИ, ИМАЛИ БИСМО ДИВНЕ
ПРОЦЕСЕ“

„ПАЗИТЕ ШТА РАДИТЕ: У ЋЕЛЕ-КУЛИ ИМА
ПРАЗНИХ МЕСТА!“

Драгиша Кашиковић

„Партија те тужи

партија ти суди“

НАРУЏБЕНИЦА

Наручујем _____ примерака књиге „Дупљаци“ и „Партија те тужи партија ти суди“ по цени од 10 н. дин.

Име и презиме _____

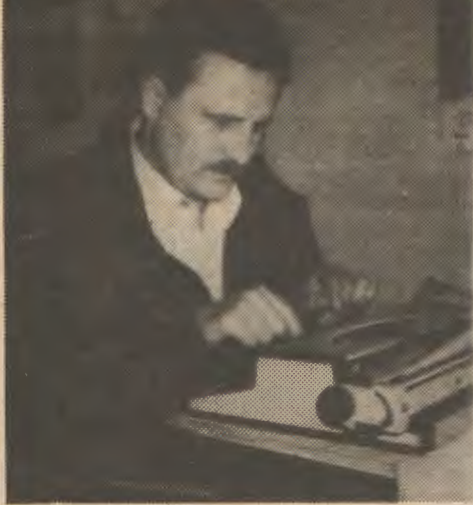
Адреса _____

Телефон _____

Овај исечак заједно са петим примерком уплатнице послати на редакцију „Српске речи“, Бранкова 13-15, Београд. Уплату извршити на жиро-рачун 40801-603-27562, СПП Стари град, корисник „Српска реч“, са назнаком „уплата за књигу Драгише Кашиковића“. Књигу можете наручити и телефоном 011/628-242 од 10 до 16 ч.

Књига Драгише Кашиковића „Дупљаци“ и „Партија те тужи, Партија ти суди“ може се купити у кioskу опозиционе штампе у Сремској улици (преко пута Трговинског центра).

ЖИВОРАД МИНОВИЋ, АУТОР СЛОБОДАНА МИЛОШЕВИЋА

Неопходни и незамењиви пратилац савремених српских политичких династија Миновић поново припрема одступницу, онако како само он уме — на време, док претивник одмара на лаворикама

ГЕБЕЛС ИЗ КАТРГЕ

Антибирокаратска револуција бледи у сећањима преживелих грађана Србије, а већ полако улази у књиге и мемоаре, којима се ова ружна појава у историји Србије описује „с дистанце“.

Незаобилазни јунак „антибирокаратских покрета“, у време, и после Осме седнице Централног комитета Савеза комуниста Србије (боже, која то организација беше) октобра 1987. године, поред још увек живог (и на власти усталиченог) Слободана Милошевића у свим мемоарским списима је др Живорад Миновић, још увек први човек новинског (а од недавно и радио те-ве) гиганта „Политика“.

У сећањима „Ефемерис“, у петој књизи, академик Дејан Медаковић, Живораду Миновићу посвећује дужну пажњу и простор, а на 65 страници помиње га као српског Гебелса.

Допринос Ж. Миновића пропасти српског народа и интереса, помиње у својој књизи, на стотину места и Славољуб Ђукић у својој књизи „Како се догоди вођа“ (издавач „Филип Вишњић“), а не заборавља га ни у недавно објављеним „Успутним записима“ песник и академик Танасије Младеновић. Г. Миновић је и „јунак“, наравно, негативни, и у записима академика Борислава Михаиловића Михиза, чију је књигу „Аутобиографије о другима“ недавно објавио БИГЗ.

Ко је др Живорад Миновић, човек кога сматрају аутором Слободана Милошевића, човеком који деценијама вуче конце на политичкој сцени Србије?

СЕНА ДИНАСТИЈА

Рођен у Катрги, код Чачка, учитељ по струци, Миновић је годинама описмењавао сељачку дечицу, а потом се, што ће Србију много коштати, почео бавити новинарством: прво као дописник из Смедерева, а онда је ушао и на врата главне зграде „Политике“.

Годинама је Жика Миновић био маргиналан новинар и бoем. Из „Шуматовца“ су га носили, често, ко борца на лафету, а био је и бoем. Аутор је чувене песмице Лепаве — Лепе Лукић „Од извора два пута“, која је у то време била хит.

После дужег лечења у Ковину, од алкохолизма, Миновић, изненада, улази у политички живот на велика врата. Почетком седамдесетих уписује Факултет политичких наука, на којем ће касније и докторирати на тези „Плурализам политичких интереса Едварда Кардеља“.

У време либерализма, Миновић у дневној „Политици“ већ постаје коментатор, па потом уредник унутрашњо-политичке рубрике. Са тог уредничког места остварује контакте са утицајним политичарима, а нарочито са онима који су на власти: породицом Стамболић и породицом Марковић, и актуелним политичарима Марком Никезићем и Латинком Перовић. Инспирисан либерализмом ово двоје политичара, Миновић пре пада Никезића и Перовићеве с политичке сцене, следећи њихове идеје, пише и објављује књигу „Политичка паланка“, којом заговара либерализацију политичког и економског живота у Србији. Када се Брозова клика обрачунала са српским либералима, Миновић се, на сва уста, одриче својих идеја. У знак самокритике, неколико дана уочи пада Марка Никезића подноси оставку и дистанцира се од уређивачке политике дневне „Политике“, а када потом Никезића на сцени Србије замењује династија Стамболић и породица Марковић, Миновић опет остаје кључни играч „Политике“.

Од текстова које је написао, а могу се на прсте једне руке набројати, остаће упамћен онај под насловом „За чим звоне Србобрани“ у којем се обрачунава са националистима из Србије (Ћосићем, Исаковићем...)

Унизан, смиран и одан, Миновић је од Петра Стамболића добио овлашћење да ради на његовим (Петровим) мемоарима, али је одустао, скоро при крају посла, јер је средином 1987. у Србији почео, увелико, процес „антибирокаратске револуције“ — обрачун између либералне струје коју је у српској политици предводио Иван Стамболић и догматске, на челу са Слободаном Милошевићем.

ЛОГИСТИЧКА ПОДРШКА МИЛОШЕВИЋУ

Иван Стамболић, као председник Председништва Србије имао је дуг партијско-политички стаж, своје људе на кључним местима у привреди, културним установама и јавним гласилима. Живорад Миновић, у то време главни и одговорни уредник дневне „Политике“, одиграће кључну улогу у стварању платформе „антибирокаратске револуције“. Војни врх (а и полицијски) који је исказивао лојалност државном руковођству Србије, те по природи свог статуса неспособан за тако нагле обрте, слушао је управо Живорад Миновић, вештим интригама. Утицајни лобиста из војних врхова, Никола Љубичић, био је спреман да стане на Стамболићеву страну, али му Миновић, преко „Политике“, подмеће афере са предузећем „Јелова гора“ уз Ужица у коме је Љубичић, преко својих људи, вршио малверзације. Миновић је ту аферу приписао као ауторство Ивана Стамболића и Љубичић је, са моћним војно-обавештајним лобијем, стао на страну Милошевића, што је и одлучило у обрачун двојице кумова, а Милошевића довело на политички трон.

Милошевић је постављен на партијски престо, али визија политике коју је желео да спроведе била је магловита. Доктринарни титоиста, Милошевић је и даље желео обрачун са српским национализмом, али му Миновић мења стратегију. Осмишљавајући, преко страница „Политике“, нову политичку доктрину, Миновић усмерава Милошевића ка националној опцији,

а рубриком „Одједи и реаговања“, коју углавном сам пише, или наручује текстове, Миновић се дотиче „српских националних интереса“, и пажњу јавности усмерава на Косово, и присутне етничке недоречености и проблеме.

Милошевић би, без подршке Миновића и његовог осмишљавања његове политике, остао присутни грађанин.

Да би учврстио Милошевића и ослободио се људи који су знали ранију Миновићеву активност, он ће врло брзо послати у мировину Љубичића, Грачанина, и остале протагонисте Осме седнице.

Посебну пажњу Миновић посвећује кадровским проблемима, и саветује Милошевића да за своје сараднике узима маргиналне личности, људе без струке, знања, образовања и угледа, који су већ искомпромитовани. Данас су већ заборављени јуришници Осме седнице који су нас својом појавом годинама излуђивали, као што су Радмила Анђелковић, Богдан Трифуновић и слична браћа. Поред тако слабих људи, Миновић је имао већу снагу и моћ и утицај на

Милошевића. При том не треба сметнути с ума да је Миновић увек био у присним односима са службама безбедности. Његов земљак, генерал-пуковник Марко Неговановић, преузео је Управу за безбедност Савезног секретаријата за народну одбрану, а Мића Лековић Управу за државну безбедност Београда, које су Миновићу пружале логистичку подршку да Милошевића има „у рукама“.

Кућа „Политика“ је после Осме седнице постала приватни посед Живорада Миновића. Његови први сарадници су извесни (и заборављени) Слободан Лазаревић (заменик директора) који је вршио дужност председника Удружења новинара Србије. Лазаревић је свом директору Миновићу дао и највишу новинарску награду.

ПАРЦЕЛИСАЊЕ „ПОЛИТИКЕ“

У време Осме седнице „Политика“ је обрнула милионе марака, плаћајући Милошевићеве следбенике. Да би владао ситуацијом, Миновић је од Милошевића издејствовао ослобађање од посебних пореза, добијао је олакшице при куповини папира и репроматеријала и паре су стизале на иностране рачуне, па је каса „Политике“ била препуна. Из ње су плаћани и куповани академици, писци и новинари, који су за картицу-две текста добијали хиљаде и хиљаде марака (у динарској противвредности).

Јавност је излуђивана блебетањем Љиљане Булатовић, главне уреднице „Света“, Бранислава Јовановића, утицајног уредника у скоро свим издањима куће, а Миновић је њима давао безрезервну подршку. Мењао их је тек када су Милошевићу за око, или очи његове жене Мире западали или припадали други људи, и онда их је Миновић промовисао у уреднике, директоре и руковођице.

Љиљана Булатовић, Српкиња по занимању, бескрајно је срамотила кућу „Политика“, али Миновићу није падало на памет да је смени, све док Марковићева није то пожелела.

Праћећи Милошевићева хтења, Миновић је Александра Тијанића поставио за главног и одговорног уредника телевизије „Политика“, угађајући тако Милошевићу, јер је Тијанић љубимац госпође Мире Марковић. Сви протести и напори да Тијанић буде макнут нису уродили плодом.

Да би све држао у својим рукама, Живорад Миновић је испарцелисао кућу „Политика“ и

трансформацијама себи приграбио сву власт. Остављајући Милошевићу да главна гласила — „Политику“ и ТВ „Политику“ — држи под својом контролом, Миновић је издејствовао да ван Милошевићевог домаћаја остану НИН и лист „Интервију“ али је, ипак, сва власт (економска) и управљачка остала у његовим шакама. Миновић је, осим што је председник Компаније, такође генерални директор Предузећа „Политика“, у чијем је саставу продајна служба, која може да одлучује утиче на судбину осталих делова куће, јер их закидањем у исплати може увек потчинити утицају Миновића.

Милошевић већ више од две године жели да се ослободи Миновића, сматрајући га опасним сведоком. Али... Све чешће одлазећи у родну Катргу, Миновић је средио своје утиске и документе, и око две хиљаде страница доказног матријала против Милошевића су на сигурном. Дискретно, ставио је Милошевићу до знања да се пред Судом за ратне злочине може појавити у улози кључног сведока.

Колико Миновић самоуверено влада политичком сценом, сведочи и чињеница да је, свјевремено, када је Милошевић примио главне и одговорне уреднике београдских листова и радио те-ве станица, Миновић био, на предлог Слободана Јовановића, директора ТА-НЈУГ-а, изостављен са списка позваних, али се самоиницијативно појавио, прошао поред обезбеђења и, чак, поставио питање Милошевићу, који је Миновићевим присуством био и уплашен и разлућен.

ПРАВЉЕЊЕ РАВНОТЕЖЕ

Способност Живорада Миновића да све држи под контролом је импресивна. У намери да што више компромитује Милошевића, знајући да је Александар Тијанић љубимац Слобине жене Мире и да око њих круже разне приче, Миновић је преко ноћи сменио Зорана Предића, главног уредника ТВ „Политика“, која је била више слободна него што је Слободан желео, и на то место довео Тијанића. На тај потез се одлучио да, прво, компромитује Тијанића, а потом Миру Марковић, јер је било за очекивати да ће Тијанић, у жељи да проширује власт, у свој сукоб са сарадницима и другим претпостављенима, користити, нападно, своје личне везе са Марковићевом, и тако компромитовати и Милошевића.

За директора „Политике“, на лични предлог г. Миновића, именован је господин Драган Антић, који са Милошевићима одржава коректне односе, избегавајући скандалозна понашања, али исказујући примерну лојалност владајућој породици, што Миновићу одговара да прави „равнотежу“.

Миновић намерно дозвољава да се плаћају атрономски рачуни које свакодневно испостављају кафане „Клуб књижевника“ и други угледни локали. Цехове потписује Бошко Јакшић, главни уредник „Политике“ и Александар Тијанић, директор ТВ „Политика“, остављајући им одрешене руке, да троше и лумпују, да примају и отпуштају новинаре и сараднике, и да у томе дивљају, Миновић их до те мере компромитује, да ће их се ослободити са лакоћом.

Ових дана Миновић је направио нови, минунциозни потез. Преко својих људи наредио је хапшење Данка Ровчанина, директора продајне службе, који је три дана био у полицијском притвору, а затим и пуштен решењем истражног судије Округног суда у Београду Стевице Чукића, због недостатка доказа. Миновић је то

искористио да искомпромитује Ровчанина и да на његово место постави свог сестрића Драгана Тодоровића.

Драган Тодоровић је пре неколико година заменио извесног Милорада Добрића на месту „човека за мутне послове“. Искомпромитовани Добрић је био пензионер, са основном школом, који је у Аустралији за рачун Миновића, а по одобрењу Милошевића, сакупулао паре за Зајам за препород Србије које су потом Добрић и Миновић поделили. Добрић је у „Политици“ био заменик главног уредника ревије „Село“, Миновићу је доводио младе девојке и њега се плашио колегијум уредника.

Колико је лукав Живорад Миновић, сведочи и чињеница, да ниједан главни уредник у Компанији „Политике“ нема завршен факултет. Миновић кадровској политици посвећује велику пажњу. Нешколоване и неугледне и искомпромитоване новинаре промовише у уреднике и пушта их да спроводе политику Слободана Милошевића.

Пре три године, када је одлучио да укрсти копља са Милошевићем, Миновић повлачи свог сестрића Драгана Тодоровића из Чачка. Тамо је Тодоровић отишао за шефа пословнице, а уствари, држао кафану у договору са Миновићем. Делили су приход, а прали су и паре преко чачанске пословнице ове куће.

Господин Драган Тодоровић је у „Политику“ дошао са завршеном основном школом, и једном годином средње економске школе. Баivio се комерцијалним пословима, а потом је радио у „Радио-ТВ Ревии“. У Чачку је остварио велике приходе са Миновићем, продао је и стан у Београду, али га Миновић враћа у дирекцију, даје му нови стан и поставља за „главног инспектора“ у НИП „Политика“. Г. Тодоровић добија овлашћења да контролише све и сваког, а углавном организује параслужбу унутрашње безбедности, која се састоји од праћења рада уредника и главних Миновићевих претендата на „престо“.

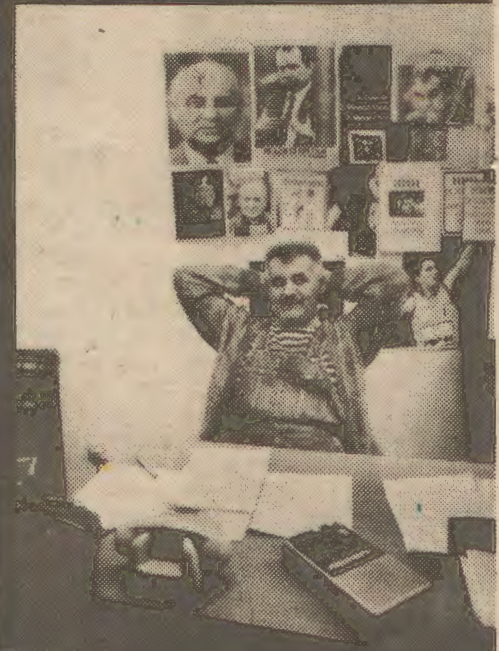
Колико се Миновић плашио квалификованих људи, сведочи и чињеница да је једина уредница која је имала завршен факултет, Радмила Вишић, смењена са дужности главног уредника Радио Политике и на њено место је постављена Вера Радојичић, економски техничар рачуноводствене струке, која у Политици ради од 1. јануара прошле године, на пословима секретарице.

ОБАРАЊА И ПОСТАВЉАЊА

Драган Тодоровић је, у складу са званичним звањем, остварио значајне односе са полицијом. Са моћном унутрашњом полицијском службом безбедности, Тодоровић пружа снажну заштиту Миновићу од унутрашњих немира који потресају ову кућу. Дипломираног економисту Данка Ровчанина, искусног стручњака за пласман „Политикиних“ издања, сада замењује „главни инспектор“ НИП „Политика“ Драган Тодоровић који има годину дана економске школе!

Оно што је основна логика у пословању Ж. Миновића је: узми простог и необразованог, унапреди га и пусти га да ти служи, онолико колико хоћеш, и када хоћеш.

Г. Тодоровић, по Миновићевим инструкцијама, после обарања Данка Ровчанина, почиње спретну кампању против Миновићевих „противника“. Александру Тијанићу Тодоровић је спремио досије о потрошеним парам на ручковима и репрезентацијама, снимак фотогра-

Милошевић, Грачанин, Глигоријевић, Галовић, Влашкалић, Марковић, Стамболић, Тијанић... неки су отишли, неки остали, Миновић је њихов заједнички именитељ

фија на којима се Тијанић љубака са својом сарадницом, млађаном Ањом Ранковић, као и снимак Тијанићевих разговора обављених из зграде „Политика“, којима се он нуди разним опозиционим лидерима, харангирајући против владајуће породице.

Најлакше ће Тодоровић, по свему судећи, оборити главног уредника „Политике“ Бошка Јакшића. Овај хронични алкохоличар, у стању пијанства, пред људима које му је Миновић подметнуо, а они су снимали разговоре, „евочирао је своје успомене“ у којима је главна јунакиња кћерка владајуће породице. Копије тако неартикулисаних излива „сећања“ Миновић намерава да ових дана и употреби. Чека само, и послушнује, ко би био по Милошевићевој вољи нови главни уредник, и Јакшићу ће одзвонити.

Кад смо већ код снимања, својевремено сам објавио текст под насловом „Миновић снима Милошевића“, у којем је наведено на који начин Миновић држи Владара у шаџи; да је Миновић аутор хумореске „Војко и Савле“ и идејни творац скандалозне рубрике „Одјаци и реарговања“, да је поставио за главног уредника извесног Александра Прљу који нас је месецима излућивао лажима и одама српском режиму и да је лично једној од својих многобројних секретарица направио дете.

Била је то прилика да истина изађе на видео, јер је Миновић преко „Политике“ најавио

подизање тужбе против мене, коју је и поднео 6. априла 1992. године Првом општинском суду у Београду, тужећи ме за извршење кривичног дела клевете и увреде. У поднетој тужби Миновић је тврдио да није прислушкивао Милошевића, да није аутор „Војка и Савла“, да није направио секретарици дете... Тражио је да ме суд огласи кривим и осуди по закону.

После спроведених суђења, Први општински суд у Београду решењем К. бр. 287/94 обуставио је 18. јуна 1992. године, правоснажним решењем, вођење кривичног поступка. После доказа које сам приложио суду, Миновић је одустао од тужбе и није се појавио на суду.

СУДБИНА МАЈСТОРА?

Неуништиви Живорад Миновић, преко свог сестрића Драгана Тодоровића, ситног полицијског доушника са звањем „главног инспектора“ и актуелним звањем В.Д. директора Продајне службе НИП „Политика“, покушава да сруши и Драгана Антића, директора Новинске куће „Политика“, у чијем је саставу и Радио-ТВ Политика. Тодоровић већ штимује извештаје о лошим пословним резултатима и шири гласине да је Антић неспособан јер је електричар по струци.

Да би преживео све ударе (па и струјне), Миновић кокетира и са опозицијом. И за ту врсту делатности има своје људе, који су успели да на ТВ „Политика“ доведу Шешеља, који је у „Минимаксовизији“ успешно разорио делатност Мире Марковић. Тако је Миновић разљутио владајућу породицу и искористио тај бес против Тијанићеве неопрезности, а Шешељу, с друге стране, онемогућио даљи наступ на програмима и на страницама издања ове радио-ТВ и новинске куће. Једним ударцем Миновић је постигао вишеструку корист.

У очекивању да почне рад Суда за ратне злочине, очекује се и појава кључног „заштитног сведока“ — Живорада Миновића, легенде политичке сцене у Србији. Од његовог „певања“ многи још живи политичари страхују.

Лица попут Александра Тијанића, Бошка Јакшића, Верице Брадић, Вере Радојичић и других „звезда“ које служе српском режиму, само су производ Миновићевог хтења да они, попут присутних грађана, одиграју ролу коју им је наменио. Ни њима не треба опростити грехе и срамоту коју су својом појавом и (не) делом нанели српском народу. Али, шта ће бити са судбином Великог Мајстора, српског Гебелса Жике Миновића? И који је његов следећи потез?

СЕНТАР БОБАН

Centar Boban • Beograd • Yugoslavia

11000 Beograd, Dunavska 13
Tel. (011) 620-046, 625-435
628-441, 636-950, 627-468
Fax. (011) 631-530
11000 Beograd, Trnska 20
Tel. (011) 444-83-36

PRODUCTION • SERVICE • TRADING

ПРОДАЈЕМО НОВЕ АУТОМОБИЛЕ

ФОРД (АМЕРИЧКИ И ЕВРОПСКИ) ПОНТИЈАК И ШЕВРОЛЕТ

НУДИМО ПОЛОВНА ВОЗИЛА

ПРУЖАМО УСЛУГУ: КОМИСИОНУ ПРОДАЈУ ВОЗИЛА

ПРОДАЈЕМО И УГРАЂУЈЕМО

ПО НАЛПОВОЉНИЈОЈ ЦЕНИ ОД САМО

330 ДИН.

ПНЕУМАТИКА ТРАЈАЛ“ ПО ФАБРИЧКИМ ЦЕНАМА
НА ВЕЛИКО И МАЛО
РАСПОЛАЖЕМО СЛЕДЕЋИМ
ДИМЕНЗИЈАМА ТИПА „Т 15 ТЛ“

145 R 13 — 62,60 дин.
155/70 R 13 — 68,90 дин.
165/70 R 13 — 75,40 дин.
175/70 R 13 — 79,10 дин.

СРБИ И АЛБАНЦИ У ОГЛЕДАЛУ СВОЈЕ ШТАМПЕ

ЈЕДАН ЖИВОТ, ДВА СВЕТА

Већ насловне стране листова „Јединство“ и „Бујку“ указују на разлику. „Јединство“ има црвену боју главе, слова класичног типа, а дизајн „Бујку“ је компјутерски. Документарно пресликавање бројева од 18. јула изгледа овако: „Јединство“ на насловној страни доноси „Реч Срба из дијаспоре“ професора Драгослава Ђорђевића под насловом „Туђинци а већина“ и поднасловом: „Вишедеценијским терором над Србима и Црногорцима на Косову и Метохији и илегалним насељавањем Албанаца из Албаније, уз повећани наталитет, шиптарски сепаратисти исковали тезу како су Шиптари на Косову и Метохији већина, што не одговара истини, јер туђинцима (уљезима из Албаније) није место на овим просторима“.

Реч је, дакле, о „погледима и мишљењима“ за које се може рећи да код Срба представљају, у овом часу, готово типски образац мишљења. То, међутим, Албанци категорички именују као великосрпску гарашаниновску тезу о чишћењу Косова. Њу паралелно варирају као настојање Србије да изврши нову колонијализацију ових простора.

БИЗНИС — КОЛАБОРАЦИОНИЗАМ

На насловној страни „Јединства“ су патријарх Павле и изјава Борисава Јовића да су Срби за праведан мир у Босни и да би се „тешко“ у даљем процесу преговора и надмудривања могло добити више од ових 49 процената територија. За наш увид индикативан је и исказ Векослава Шошевића, министра у српској влади, јединог из Покрајине, из разговора са привредницима у Баковци, у којем стоји да је власничком трансформацијом обухваћено 15 предузећа, да се 63 налази у рукама сепаратиста и да за функционисање српске власти овде недостају кадрови, станови, паре. Дакле, очигледно је да лист води уређивачку политику за коју би се могло рећи да настоји обухватити „широку лезу“ српских питања.

Ударни текстови у Бујку“ истог дана су под насловом „Косово је под окупацијом“, који представља извештај парламентарне делегације КЕБС-а која је у јуну боравила на Космету са циљем „спречавања ширења сукоба“. У њему пише, између осталог: „У односу на прошлу годину тензија није смањена. Косово је практично територија под окупацијом. Присуство полицијских и парамилитарних група је масовно. Стање у Санџаку се може упоредити са стањем на Косову. Албанци настављају да пркосе српским ауторитетима, игноришући њихове институције и одржавајући паралелни школски систем, болнице, приватне, културне центре.

Познато је да о свему различито говоре, о свему различито мисле, све различито именују. Како то изгледа у српској и албанској штампи показују српско „Јединство“ и албански „Бујку“

Пише: Милош ЂОРЂЕВИЋ

Албанци наводе да не постоји ни један разлог да Косово и даље буде део федерације Србије и Црне Горе. Распадом бивше Југославије практично сви несрпски словенски народи створили су своје државе. Албанци питају из којих би разлога они требало да живе у проширеној српској држави. Оно што желе јесте независност. Док то не добију, они ће наставити политику мирног отпора и грађанске непослушности.

Дотле Срби наглашавају да се њиховој покрајини не може вратити статус аутономије из '74. по којем су Албанци имали већа права која

су злоупотребљавали и тиме иселили 300.000 Срба и Црногораца. Један од закључака извештаја јесте да КЕБС тражи оно што траже и Албанци — повратак његове мисије на Космет.

Високу политику проблематизује и текст „Бизнис колаборационизам“ у којем је најва постављања бивших високих партијских функционера Албанаца, Ремзи Кољгација и Јусуфа Зејнулахау за директоре једне београдске и подгоричке банке у Приштини. Лист оцењује да „самозвана Југославија“ тиме нуди „систем који није прихватљив за Албанце“, који је пљачкашки, који штети албанским интересима. Тај посао високих функционера је опасан и нема подршку Албанаца.

ЧИЈЕ ЈЕ „ПРАВО“ ПРЕЧЕ И СТАРИЈЕ

На извештај „Јединства“ са освећења цркве Светог Илије Пророка у призренском селу Смаћ (36 српских кућа а остале католичке), када је Епископ рашко-призренски Артемије рекао: „Оно што је најважније јесте да нас на овим просторима буде што више и да нас ветрови никад и нигде не одувају“. „Бујку“ реагује коментаром под насловом „Црква као идентификација државе“. Ударна идеја коментара, уз напомену да се за градњу цркава ове године издваја 1,2 милиона динара а за обнову цамија 5.000 динара, гласи: „Изградња цркави у регионима где нема Срба као да тежи да створи друге центре контроле албанског становништва наспрам садашњих полицијских центара који рефлектују најтранспарентнију димензију српског режима на Косову — насилје“.

И даље: „Послови око цркава који су обављени у задње време тако рећи су искључиво политичког карактера (...) претендују да се повећа мрежа ових објеката путем којих српски ентитет идентификује историјско право над Албанцима“.

Занемарујући чињеницу да је на Космету минулих година подигнуто на стотине цамија а у коров зарасло исто толико цркава, „Бујку“ овим исказује опирање присуству православног духу. И тиме афирмише једну од основних теза националиста о томе чије је „право“ на Космету прече и старије.

Друга теза из већ профилисаног мишљења Албанаца јесте она која треба да докаже да српска пропаганда о Албанцима пише само лоше и то подједнако она у земљи као и она у иностранству. Индикативан је наслов коментара: „Сви исти — врло лоши“ у којем се каже да су, по „Бујку“ „Албанци (за Србе) лоши зато што су Албанци“. Коментар поентира мишљу да се најзад у српској пропаганди (мисли на „Но-

МИЛИВОЈЕ МИХАЈЛОВИЋ, ДОПИСНИК РАДИО-БЕОГРАДА:

НАЦИОНАЛНА ПОЛИТИКА (1)

Када је пропаганда у питању „Бујку“ је у великој предности над „Јединством“ које је окренуто углавном информацијама. „Бујку“, међутим, представља стожер пропаганде албанског сепаратистичког покрета. Што се уверљивости тиче сматрам да је „Јединство“ знатно уверљивије јер заступа интересе државе Србије, без обзира што је Космет последњих година на маргинама интересовања српске јавности. „Бујку“ је приморан да заступа интересе илегалне државе, фантомске „Републике Косово“, па је извор свих тешких политичких информација у овом листу Центар за информације Косово (ЦИК) — у суштини илегална организација која може преко „Бујкуа“ да манипулише албанском јавношћу на Космету како год жели. Тако, рецимо, „Бујку“ из броја у рој Ибрахима Ругову искључиво осласлава као „председника Републике Косово“, готово свакодневно доноси саопштења, изјаве и оцене функционера фантомске Републике Косово. Дакле, „Бујку“ је у специфичном положају листа који легално излази — али је гласило илегалне државе. О држави из сенке мора да пише као о правој држави и ту се губи на реалности. „Бујку“ има још један проблем јер, заступајући интересе Руговиног Демократског савеза, не види никакву другу политичку снагу међу косовским Албанцима.

вости“, Танјуг) признаје да су „Албанци у Албанији и Албанци на Косову — исто“. Пренебрегава се, међутим, општепозната чињеница да, искључујући националисте и примитивце, Срби Албанцима, остављајући њихове политичке циљеве, као народу признају и те како вредности.

Једна од сталних заједничких тема „Бујкуа“, и „Јединства“ јесте учестало суђење Албанцима у покрајини, и то по разним основама: за непријатељско удруживање, формирање војних министарстава, припрему терористичких акција, шверц дроге и оружја...

„БУЈКУ“ НЕ ПРИЗНАЈЕ СРПСКИ СУД

За извештаче „Јединства“ ти процеси су нормални, судске пресуде правилно утемељене и то је оно што српски читалац и не доводи у питање. Он једноставно верује државном суду па су и наслови типични: „Почело суђење“, „Настављено суђење“, „Саслушани сведоци“, „Изречене казне“. Тако је и са процесом против „седморице екстремиста који су се припремали у албанском војном логору Лјабинет који је почео 20. јула у Приштини.

За „Бујку“, међутим, сва та суђења се подводе под коментаторску рубрику: „Како делује српска окупацијска власт на Косову?“ и наслов „Серијске казне за Албанце“. Лист пише:

„Завршен је још један судски процес против 14-орице Албанаца у српском суду у Приштини, као још три у Пећи и Гњилану. Вест о осуђивању изазвала је огорчење не само у албанском свету него и шире. Окружни суд у

Приштини осудио је 14-орицу Албанаца на свега 68 година затвора као кривце за „непријатељску делатност“ јер су наводно повредили територијални интегритет самопроглашене Југославије“.

Тај суд је, дакле, за „Бујку“ нелегитиман, суд „самопроглашене Југославије“, нема правне доказе и чињенице. „Једини докази српских тужитеља били су записници саслушања оптужених“, закључује лист, додајући да је једини циљ свих процеса „да обухвате читав један народ — албански народ у држави Косово“. Исти поступак воде и, по листу, македонске власти, и то је „сада више него јасно свима“.

То је, дакле, оптика „Бујкуа“ коју, сасвим је сигурно, приквата већина Албанаца. Истовремено, „Јединство“ из пера Живорада Ж. Игића, новоименованог амбасадора Југославије у Тирани, доноси серију написа о стварању јединствене Србије у којој је једна од теза: Сценарио за рушење Југославије требало је „да почне управо на Косову и Метохији“. Јасна је порука да је оваква политика Демократског савеза Косова, под чијом је алпословном цензуром „Бујку“ полула тог рушења.

Сва српска штампа, долазимо на нову карактеристичну тему која илустрије степен разлика листова у прилазу истим темама и проблемима „Јединство“, 22,07, често пише о наталитету као демографској бомби на Космету, потенцирајући, између осталог, да Албанци прираштајем желе да остваре политичке циљеве. Јер, у Југославији је 1991. године рођено 153.119 беба, од чега на Космету више од трећине, или 52.657 беба. Природни прираштај у

земљи био је 4,9 у Војводини 1,8, на простору уже Србије 0,8 на Косову 22,2 промила. „Јединство“ овога пута поентира свој текст насловом „Наталитет угрожава здравље“. Објективизацију наталитета албанска штампа увек, као и научници, види у неразвијености и другим факторима. Овакво писање српске штампе назива уверљивим и пропагандистичким.

ДИЈАЛОГ — АЛИ ИЗМЕЂУ ДВЕ ДРЖАВЕ

„Јединство“ и „Бујку“ имају, наравно, као гласници две политичке странке и различит приступ статусу Космета: За албанско гласило то је увек само „Република Косово“ а за српско то је „Јужна српска покрајина Косово и Метохија“. „Бујку“ излагање Ибрахима Ругове са друге скупштине ДСК-а доноси као излагање „председника републике“ под насловом: „Срушиће се албански берлински зид“ у којем је заправо садржана формула политике Албанаца за уједињење а коју Срби називају сепаратистичком и којој је супротстављена српска формула о јединственој Србији о којој „Јединство“ пише у Игићевој серији.

На таласу те идеје („Бујку“, 15,07) јесте и коментар „Албанци не повређују суверенитет Србије“ у којем се износи оно што српски званичници нису рекли белгијским парламентарцима. Основна је теза коментатора да Албанци својом политиком јачају српску безбедност и „доприносе миру и стабилности у овом делу Балкана и шире“. То је нешто што нема места ни у малом мозгу Срба, као ни наслов „Бујкуа“ (21. јул) „Албанци имају право на самоопредељење“.

Има ли у таквим условима места за дијалог између Срба и Албанаца који сви траже?

„Јединство“ промовише тезу: Албанци су (чешће пише Шиптари) национална мањина и имају сва права под условом да признају Србију. „Бујку“, међутим, поставља питање на другојачијој основи. Лист пита: „На каквој основи дијалог Косово-Србија?“ Дакле, тражи се дијалог две државе. Могућност лист види у „међународној подршци и интервенцији“, односно посредовању у дијалогу, при чему је полазиште враћање „Косову статуса пре 1981. године“. Ти су захтеви за Србију, и њих лист „Јединство“ брани, неприхватљиви.

ДВА ЛИСТА, ДВА СВЕТА

Иако тихо, све чешће се чује идеја о подели Косова и Метохије. За сада, њих и Албанци и Срби одбацују. Срби под паролом, коју „Јединство“ и сликом и речима промовише, да је Космет колевка и душа Србинова, а Албанци под изговором „немамо шта да делимо“, како каже њихов председник владе у егзилу, Бујар Букоши. Рачуна се на то да „ни косовско руководство“, за чију државу сви Албанци издвајају по три одсто пореза, „ни руководство Албаније неће пристати ни на какав компромис на штету независности Косова“.

Како се ствари компликују око бивше Босне и Херцеговине, Албанци тако прилагођавају свој политички циљ. Од неутралног и независног Косова отвореног према Србији и Албанији, Ругова је већ спреман и на конфедералан статус, како преноси „Бујку“ (4. и 5. август). Иако су ово само назнаке диоптрија којима два листа посматрају проблеме, ваља рећи да су довољне да се види како се формулише политичка свест Срба и Албанаца у њиховим основним листовима. Основни је закључак они сада живе у два различита света.

НАЗМИ МИСИНИ, НОВИНАР „БУЈКУА“

НАЦИОНАЛНА ПОЛИТИКА (2)

Новинар „Бујкуа“ Назми Мисини, својевремено уредник „Комуниста“ и члан председништва ПК СК Косова, истичући да ови листови не држе чврсто професионалну линију и да су различитости нормалне, каже:

„Нашем листу су у првом плану национални задаци и циљеви. То посебно вреди за Албанце. Српски листови су трубачи националних интереса јер је Србија окупирала Косово и сада државу брани свим средствима.

О „Јединству“ каже да оно има своје националне позиције под палицом режима и не види другу страну, окупирано Косово, свакодневну репресију, хапшење, проблем школства, здравства. Оно све узима здраво за готово.

Мој лист заступа свенародну политику и погрешно је да се везује за Демократски савез Косова. То није политика једне странке. Пишемо о ономе што се догађа у животу, о ономе за шта су се Албанци определили. Ослањамо се на чињенице доступне свима.

Новинари у српским листовима, „Јединству“ посебно, никада не постављају питања зашто је окупиран Дом штампе, Штампарија РТ Приштина... Да ли ви мислите да ми треба да служимо таквом режиму? „Јединство“ сеје мржњу, призива силу а ми смо за дијалог, мирољубиву политику.“

ПАКЛЕНА МАШИНА ИСПРЕД ХОТЕЛА „АВАЛА“ У БУДВИ

БЕЗОБЗИРНИ ЖЕСТОКИ МОМЦИ

У рану зору, у четвртак, четвртог августа, око четири часа и тридесетак минута госте и становнике Будве, најпосјећенијег љетовалишта на Црногорском приморју из дубоког сна пробудила је снажна експлозија праћена продорним звуком мноштва активираних алармних уређаја, настала од подметнутог експлозива на паркингу хотела „Авала“, у строгом центру града.

Разорна маса експлозива, говори се о количини од око 25 килограма, подметнута је испод аутомобила марке „Фолксваген—корrado“, београдске регистрације, а била је намијењена власнику, Бориславу Бори Недовићу, из Београда, који је био гост будванског елитног хотела.

У стравичној експлозији, Боро Недовић је на трагичан начин изгубио живот, његово тијело распршило се у безброј дијелова који су се разлетјели по хотелским трговима, крововима хотела и околних кућа, па и по околним будванским баштама.

У пожару који је потом захватио околна возила на претрпаном хотелском паркингу, потпуно је уништено још 16 аутомобила, а више њих је оштећено. Пламен је захватио и дијелове хотелске фасаде, али је касније успјешно локализован.

Осим погибје Б. Недовића, према досадашњим сазнањима, других људских жртава није било. Лакше повреде задобили су двоје младих, Билбија Андреа (17) и Михаило Ђурић (19), обоје из Бањалуке, који су се овдје случајно затекли, кар гости хотела.

СТРАВИЧАН ПРИЗОР

Према званичном саопштењу Министарства унутрашњих послова Црне Горе, и према првим сазнањима, претпоставља се да је ријеч о личној освети. Наиме, тачно годину дана раније, у коцкарници хотела „Југославија“ у Београду, убијен је Станко Петрушић, у чијем је убиству учествовао погинули Недовић. Томе је претходила туча, у просторијама „Дафимент банке“ у Београду, у којој је Петрушић у улози члана обезбијеђења банке, претукао Бору Недовића који је покушао да уложени новац, из банке која је престала са радом, на силу подигне.

Међутим, поред оваквог званичног тумачења, градом већ круже и многа друга за сада

Много крвавиј изход могао се намме очекивати да је било онако како је испоручилац поклона—бомбе заправо желно: да је погинули Боро Недовић у неко друго вријеме током дана ушао у свој аутомобил. Безобзирни жестоки момци, ако је о њима ријеч, паклену направу су смишљено смјестили испред веома прометног, изузетно посјећеног и познатог хотела. Свирепа одмазда, у којој су могли stradати недужни цивили, жене и дјеца, само показује да часних изузетака више нема.

Пише: Бранка ПЛАМЕНАЦ

непотарђена, као и оно да се ради о обрачуну двије струје у београдском МУП-у.

Постоје и двије верзије самог догађаја, двоје очевидаца. Млади ноћни портир, тврди наиме, да је Недовић страдао док је откључавао свој аутомобил, и да је са њим у том тренутку била и дјевојка, о којој нико ништа не говори, а која није имала никаквих шанси да експлозију преживи.

Своју причу испричали су и Бањалучани у котарској болници, гдје им је указана прва помоћ, а коју су иначе напустили дан касније и отпутовали за Босну. Према казивању Михаила Ђурића, њима је тога дана летовање приведено крају и намјеравали су да поране на пут за далеку Бањалуку. Њихова кола била су међутим блокирана на хотелском паркингу, управо колима сада већ погинулог Недовића. Затражили су помоћ код ноћног портира, који је опет послао чувара хотелског паркинга да власника пронађе. Боро Недовић је био у хотелском бару, љубазно се одазвавши позиву напустио га

је у друштву своје плаве дјевојке. Пришао је колима, пожелио сретан пут Бањалучанима каже Ђурић, отворио врата, ушао унутра, и од тог момента они се више ничега не сјећају будићи да су и сами излетјели из свог аутомобила у који су били већ сјели.

О каквој је разорној експлозији била ријеч, довољно говори страхан податак да су се комади људског тијела обрели по околним ресторанима и трговима, прелетјевши двоспратни хотел и околне виле. Горњи дио тијела одбио се о прозоре најближе куће, па се може замислити каква би то сцена била да је прозор којим случајем био отворен!

Иако сам и сама сведок онога што је потом услиједило, јер станујем у непосредној близини хотела „Авала“, тешко ми је на прави начин описати тај стравичан приказ налик онима из пакла, у коме у дотад мирној будванској ноћи, одједанпут одјекују експлозије и гори петнаестак аутомобила—бутиња. Пламен захвата и фасаду бијелог хотела, а црни густ дим се у виду огромне печурке полако вије у небо, праћен спорадичним експлозијама резервоара и залиха горива, па чак и муниције којом су изгледа била прилично снабдијевена возила будванских туриста. Сав тај ужас праћен је и завијањем великог броја различитих алармних уређаја, па није никакво чудо што је преко 460 гостију гранд хотела „Авала“ као и околно становништво захватила права паника.

УПЛАШЕНИ ГОСТИ

Кроз густ дим гости су искакали из овојих соба разбијајући врата и прозоре, трчећи преко кровова или чак скачући са првог спрата, из оног челног дијела хотела, испред кога се несрећа и догодила. Већ након краћег времена низ хотел се забијелио везани бијели чаршав, низ који су се гости спуштали на земљу. Припадници специјалне јединице МУП-а убрзо су се нашли на мјесту догађаја и пружили помоћ престрављеним гостима. Сви су експресно евакуисани из хотелских соба, па је било и трагикомичних ситуација у којима су се изненада нашли.

Једном од хотелских гостију потпуно је изгорео аутомобил, марке „ауди“ вриједан 100 хиљада динара, у којем је изгорело додатних 85 хиљада ДЕМ у кешу. Док се он није видно нервирао, говорећи да је срећан што је жив,

дотле је извјесни музичар из Подгорице кукао за својим „југом“ вриједним око 2.000 динара.

И многи Будвани који користе хотелски паркинг, због чије претрпаности ватрогасна кола су врло тешко могла мјесту пожара прићи — изгубили су своје аутомобиле. На околним кућама попуцала су прозорска стакла а дјелови разнесеног гвожђа падали су преко кровова кућа.

У тренутку експлозије аутомобила-бомбе, у хотелу „Авала“ боравила је екипа глумаца Југословенског драмског позоришта из Београда, која у Будви гостује на фестивалу „Град театар“. Међу њима, као и међу осталима од 460 гостију хотела, причају се разне приче о томе ко је како доживио тренутак експлозије и великог пожара који је пријетио да захвати хотел у цјелини.

Директор ЈДП, Јован Ћирилов, истиче да се спаковао на инсистирање специјалца за само пет минута. Најприје је купио своје књиге и мали фотоапарат. Међутим, у хотелском холу појавио се са кофером, али у пиџами, па је направио снимке хотела у пламену!

Гумац Воја Брајовић појавио се који тренутак након експлозије, док је већина глумаца била још по кафанама, након заморних проби представе „Троил и Кресида“, обављаних до раних јутарњих сати.

Редитељ, Вида Огњеновић, каже да су јој већи проблем правили успаничени људи и жене, који су трчали низа степенице и све нешто остављали за собом, и вриска жена у шоку, него сам пожар, и остало. Међутим, оно што је доживјела балерина и кореограф Соња Лапетапов по својој бизарности превазилази све остало. У тренутку погибије Бора Недовића, његова фотографија са плавокосом дјевојком улеће кроз прозор у собу балерине Лапетапов!? Како је била смјештена у крилу којем је пријетио пожар, Соња је спас потражила скакањем са првог спрата хотела „Авале“!

Сликар Никола Гвозденовић-Гвоздо, описује своје изненађење када су му изненада у собу банули специјалци са гас-маскама на лицу, тјерајући га напоље. Једва је успио, каже,

да нешто обуче, да у гаћама не излети међу унезверене туристе.

У страховитом пожару знатно је оштећен и хотел. Из предњих 30 соба, уништених од дима, гости су привремено преселени у хотел „Фјорд“ у Котору. Хотел дјелује некако сабласно. Челни улазни дио поцрнрио је од прохујалог пожара. Том приликом, испод аутомобила-бомбе, пробијен је дупло армирани бетонски плафон гараже!

ТЕРОРИСТИЧКИ АКТ

Гранд хотел „Авала“ претрпио је овом приликом и знатна конструктивна оштећења. Начети су конструктивни елементи носивих стубова на улазу у хотел, у близини мјеста експлозије.

„Авала“ је пројектована и обезбијеђена за заштиту од земљотреса на 9 степени Меркалијеве скале — истиче пројектант хотелског комплекса „Авала“ и „Могрен“, архитект Владислав Пламенац. Не може се сада санирати хотел, а да се пољуљана статичка равнотежа не поврати, сматра он.

Треба свакако нагласити да је трудом и присебношћу запослених у овом познатом хотелу, сав тај хаос, крш и лом за кратко вријеме некако доведен у ред, само мањи број гостију напустио је хотел и прекинуо започето љетовање, док су већ истога јутра, многи гости мирно одшетали на плажу.

Сумње да је у овом несвакидашњем злочину погинуло само једно лице, потхрањују се ћакулама да су љекари евидентирали „вишак“ дјелова људског тијела. Истражни органи међутим не дају никакве нове информације о овом терористичком акту који је изазвао медијску пажњу у земљи и свијету.

Много крвавији исход могао се наиме очекивати, да је било онако како је испоручилац поклона-бомбе заправо желио: да је погинули Недовић у неко друго вријеме током дана ушао у свој аутомобил! Безобзирни жестоки момци, ако је о њима ријеч, паклену нараву су смишљено смјестили испред веома прометног, изузетно посјећеног и познатог хотела у центру црногорског туризма, у Будви у јеку туристичке сезоне.

До скоро смо наивно вјеровали, да и међу њима постоје нека неписана правила, да се поштују мјерила витешког морала по којима су били заштићени они невини, баш као и жене или дјеца. Свирепа одмазда у Будви, ма одакле долазила, само показује да часних изузетака више нема и да смо сви, на сваком мјесту стално угрожени.

НАРУЦБЕНИЦА НАРУЧУЈЕМ КЊИГУ

„СРПСКА ЕМИГРАЦИЈА“
АУТОР: РАДОВАН КАЛАБИЋ;
300 стр. пластификовани колор повез.
ЦЕНА: 25 ДИНАРА

ИМЕ _____

АДРЕСА _____

ТЕЛЕФОН _____

Књигу можете наручити поузданом на адресу:
Милан Јокић, Вишњачка 16, 11000 Београд,
или телефоном на број: 011/767-167

- По први пут код нас у једној књизи историја српске политичке емиграције.
 - Који су били методи обрачуна комунистичке тачне полиције са емиграцијом.
 - Другиша Кашинковић, најоштрији противник Брежневог режима у САД.
 - Убиство Кашинковића, историски чин за који се верује да је дело ФБИ и Удбо.
- ИСТОРИЈА „СРПСКЕ ЕМИГРАЦИЈЕ“ ЈЕ КЊИГА КОЈА ГОВОРИ О БУДУЊНОСТИ.
Књига се може купити и у редакцији „Српске речи“

ДРАГАН ЂУРИЋ, ПРЕДСЕДНИК СПО ЗА ФРАНЦУСКУ

ПОСЛА ПРЕКО ГЛАВЕ!

Од почетна рата на просторима бивше Југославије, Париз се веома често помиње: у Европи ваљда не постоји град у коме је више различитих скупова на ту тему одржано. Много мање се, међутим, зна о нашој, иначе веома бројној емиграцији овде.

У Паризу постоји један омањи српски град од преко 60.000 становника, легално пријављених. Шездесетих година, када је талас економских емиграната из Југославије кренуо, Француска је била једна од последњих земаља у којој су се наши људи доселили. Реч је, претежно, о људима са села или онима слабије образованим, који су дошли са идејом да нешто на брзину зараде и врате се. У Француску и Париз они су стигли са свешћу о француско-српском пријатељству, због чега су бројни, а добрим делом били су већ и довољно индоктринирани од Брозовог режима — тако да је наш свет овде углавном чисто економска емиграција без већег политичког обележја. Наравно, у Паризу живи и велики број наших интелектуалаца и уметника, али они, што због некадашње официјелне југословенске политике, што због других ствари, нису узели озбиљније учешће у српској колонији. Откако је почео рат на просторима ех-Југославије, Париз је заплуснуо и други талас српских емиграната, углавном младих и огорчених на режим, али пре свега притиснутих egzистенцијалним проблемима. У Паризу сада живи око 100.000 Срба. Српска емиграција у Паризу је, тако, најбројнија, али можда и најслабија у смислу праве политичке емиграције у дијаспори.

Како је било њихово реаговање након избијања рата у бившој Југославији?

Ја мислим да се ту догодио један врло занимљив феномен. Рат је почео; наши Срби, који овде пре рата нису имали посебно национално обележје и у великом броју се декларисали као Југословени, одједном су на француској телевизији почели да слушају једностране коментаре где се по Србији жестоко плувало. Нашли су се у чуду, почели да имају непријатности због националног порекла, нису знали шта се догађа. Онда се појавио сателитски програм РТС, па су они одјурили у продавнице, куповали сателитске антене и француске медијске лажи заменили за лажи ТВ Бастиље — верујући у ове друге из све снаге! Овде нас је најви-

„Дезинформације и неинистирање на свепрпском помирењу овде су дали погубне резултате. Међу Србе је ушло зло: људи су прилично обезглављени, без обзира на истински патриотизам који имају. Свака кафана је политички фронт, до конфликта долази у породици, туче између поборника политичких лидера су приметне. Овде се сви баве полтиком, или барем тако мисле, што заправо само потврђује колико су људи далеко од могућности политичког утицаја. А о дезинформисаности је боље да и не говорим: до пре три године овде је био смртни грех видети неког са кокардом. Сада је сви носе — и још се, при том, куну у Милошевића! Људи, једноставно, живе у великој конфузији и ништа не схватају...“

ше у дијаспори, овде си могао да направиш највеће зло. Невероватно је било гледати и старе емигранте како су наседали пратећи сателит, сматрајући опозицију издајницима српства а Милошевића јединим родољубом.

Тешко да је режиму у Србији ико могао да толико помогне као што су то учинили пристрасни француски медији, нарочито у тренутку када се појавио сателитски програм са РТС.

Како се СПО сналазио усред те две ватре?

Било је језиво тешко, ни Срби ни Французи нису могли очима да нас виде. За прве смо би-

Драган Ђурић припада типу људи какви се од СПО у иностранству и очекује: млад човек (рођен 1961.) пуне 22 године живи у Француској. Патриотски васпитаван од родитеља, завршава у Француској електротехнику. Један од шефова у париском „Генерал Моторсу“ постаје пре тридесете године, а сада је власник грађевинске фирме која не предузима послове изградње испод хиљаду квадратних метара. У СПО се учлањује у лето 1990. године приликом посете родном Књажевцу. У програму СПО-а проналази идеалну комбинацију демократског и патриотског. Са истомишљеницима, у јесен прошле године, оснива Одбор СПО за Француску. Упорно истиче неизмерну помоћ госпођице Мире Трајковић и других у оснивању и раду ове организације. Све ове године ратног метежа у Паризу проводи, како сам каже, у помоћи Србији и доказивању да она може, и мора, да буде другачија, паметнија, лепша...

ли издајници, за друге злочинци и фашисти: како објаснити да су мартовске демонстрације, парламентарна борба, све оно што се догађало са хапшењем и премлаћивањем Вука и Дане Драшковић, заправо били невиђени напори за једну бољу Србију — када их је ТВ Бастиља тотално затрвала. Како Французима објаснити да у Србији постоје изванредни демократски потенцијали — када им је француска телевизија, такође, улила врло једностран став о ситуацији на просторима бивше Југославије. Ја сам се, тако, неколико пута налазио у сасвим ненормалним ситуацијама: иако Милошевићев политички противник, организовао сам и учествовао у цепању плаката на којима су, кроз његову и Хитлерову слику, изједначавали Србе са фашистима. А истих дана ми се догађало да примамо позиве од овдашњих Срба, где су нам говорили да смо издајници! Слична неразумевања смо имали и када смо у Паризу покретали иницијативу за ослобађање Вука и Данице Драшковић, тако да је низ тих ненормалних околности готово постајао начин живота.

На свој срећу, овде ипак постоји одређени број свесних и утицајних Срба и Француза, којима је јасно да демократска Србија има шанси; и да би свима била од великог интереса. Тако смо, захваљујући неким познанствима, успели да дођемо до Данијел Митеран прошлог јуна када је ово са хапшењем било актуелно; недавно смо успели да СПОНИ пошаљемо хуманитарну помоћ у вредности од преко 100.000 марака, а у плану је још неколико хуманитарних акција.

Чини ми се да нам, ипак, предстоје бољи дани и да истина о СПО има све мање алтернативе, упркос сликама које наши медији пласирају са једне стране а француски са друге.

Какве је последице на наше људе у Паризу оставила тако формирана медијска слика?

Дезинформације и неинсистирање на свесрпском помирењу, овде су дали погубне резултате. Међу Србе је ушло зло: људи су прилично обезглављени, без обзира на истински патриотизам који имају. Свака кафана је политички фронт, до конфликта долази у породици, туче око поборника лидера су приметне. Овде се сви баве политиком, или барем тако мисле, што заправо само потврђује колико су људи далеко од могућности политичког утицаја. А о дезинформисаности је боље да и не говорим: до пре три године овде је био смртни грех видети неког са кокардом. Сада је сви носе — и још се, при том, куну у Милошевића! Људи, једноставно, живе у великој конфузији и ништа не схватају.

Овде постоји доста наших организација, попут Свесрпске, која до душе мало стреми левици — што је, уосталом, њихово право — али која јесте до сада пружала помоћ. Став СПО-а Француске је да се политика треба водити у матици земље, а наша основна улога се базира на помоћи људима у Србији, без обзира на њихову страначку припадност.

Колико су наши људи спремни да инвестирају у Србију?

— Наши људи прилично помажу на некој глобалној равни. Међутим, богатих Срба у Француској има пуно, што није реципрочно инвестирању у српску привреду. Не желим да именујем, али знам пуно људи који не желе да у Србији било шта инвестирају, док не постоји правна сигурност која може да чува њихов уложени капитал. Многи су, услед свог истинског патриотизма, покушали да улажу — па су се сломили управо у својој Србији; бројне су преварене штедиште, пуно је преварених и покрадених. Док се такво стање не промени, док не завлада пуна демократија, док се центар одлучивања не врати у парламент — Србија ће и у духовном и у материјалном смислу бити знат-

но сиромашнија него што би требало да буде.

Колико би истинска демократија Србији допринела у свету и шта СПО у Паризу ради на томе?

Без обзира на то што смо ми парламентарна земља центар моћи је далеко од парламента. СПО се у Француској на сваки начин труди да нашим људима објасни ову потребу, која би у свету имала изванредан одјек: Србији историјски привржен део Запада би у том случају имао више, знатно више оправдања и разумевања да стане иза нас. Зашто би Французима сметало то што се ми зовемо Срби? Не, него је потребно уместо обмањивања свог народа на ТВ Бастиљи, убедити свет у њиховим медијима да нисмо фашисти, да правда и истина нису монопол Хрвата и Муслимана у овом језивом рату; затим иза таквог става имати људе којима се може веровати — па би све било другачије и боље. Наравно да је сада овај део Балкана попримате великих геостратешких интереса, наравно да нам ни у том случају не би било лако. Али би иза нас стајао легитимитет истински правне државе и много енергије у нашу корист би било ослобођење. На страну то што Хрватска крши људска права, на страну што Изетбеговићев режим ни изблиза није синоним за демократију — они имају другу врсту потпоре. Нама је у демократији и минимуму заједничког интереса једини спас — само се плашим да то не буде прекасно схваћено.

Какви су даљи планови СПО Француске?

С обзиром да постојимо релативно кратко, посла има преко главе. Пред оснивањем смо градских одбора СПО у Лиону, Марсеју, Бордоу и другим француским центрима. Организовали смо већ гостовања неких од водећих личности СПО-а, у Паризу су недавно били Милан Комненић, затим и председник градског одбора СПО за Београд Бранко Васиљевић. Након великих убеђивања и доказивања критичног стања у Југославији, када је у питању људска егзистенција, успели смо да дођемо до неког

компромиса са Црвеним крстом Француске, једног од најутицајнијих у свету, тако да ће помоћи за нашу СПОНУ и људе у Србији бити још више. С тим у вези, како знам да „СРПСКА РЕЧ“ налази пут и до Срба у Француској, замолио бих наше људе у овој земљи да се јаве СПО-у у Француској (телефон: 48.39.02.10/факс: 48.39.32.13) и помогавши СПОНУ, помогну наше људе у Србији, сада када им је то најпотребније. Будућност СПО-а у Француској је да нашим људима у матици земље помогне без икаквих обзира на страначку припадност, као што то ради СПОНА, а многи ће и на тај начин, врло брзо уверити ко Србији заиста жели добро.

На крају, каква је будућност СПО у Француској?

Сва срећа да бар са те стране ствари теку, рекао бих — логично добро. Након изиграних националних идеја којима у последње време присуствујемо, народ све мање наседа на лажи о нама и увиђа озбиљну политику патриотизма и грађанске демократије коју водимо. СПО окупља политички зреле и, што ми је посебно драго, младе људе. Ви не знате колико је сјајан тај млади српски свет овде у Паризу: француски говоре барем као матерњи језик, компјутерска су генерација у потпуности, а моравац играју боље него што би то ико у Београду могао! Не постоји национална песма коју не знају. То је патриотизам за XXI век.

За разлику од старијих генерација, које су населе на национализам са предзнацима комунизма — млади Срби који нам припадају љубоморну чувају понос на своје српство, али га доживљавају у равни савременог, демократског друштва и врхунских цивилизацијских норми. Ето такви су наши чланови, и они који ће то тек постати, па сад ви видите каква је будућност СПО-а у Француској.

ИЗ ДНЕВНИКА СПОНЕ

СВИ СМО МИ ПОМАЛО СИРОТИЊА

ПОНЕДЕЉАК 25.7.94.

Врело јулско јутро. Једно од оних када осећате да ће вам, и у раним преподневним сатима, крв у жилама проврети. Лекари упозоравају старе особе да не напуштају своје домове. Ипак, у СПОНИ стотинак особа, углавном пензионера, чека хлеб.

Пшеница је добро родила, жетва је богата. Држава би могла да смањи цену хлеба и на двадесет пара. Мени, а и другима који познају карактер ове наше државе, чини се да од овог дара с неба нико вајду видети неће. Ми ратари, којима постојећа цена не покрива трошкове, ни држава, која ће штампањем новца за исплату пшенице сама себи зарити нож у леђа, а понајмање градска сиротиња (а сви смо ми сиротиња по мало) која ће и даље плаћати високу цену хлеба (док има да плати).

ЧЕТВРТАК 28.7.94.

Време је када породице увелико треба да испланирају своје годишње одморе. Ипак, време је, за дефинитивно прихватање сазнања да ни овог лета већина од нас неће моћи да оду-

ван свог места.

Болеснима је социјално ускратило новчана средства за опоравак у бањама, на мору, планинама. Лечиће се они који могу да плате — СПОНИ се обраћају мајке чија су деца хронични болесници и којој само боравак на чистом ваздуху може да обезбеди мирнију јесен и зиму. Моле за новчану помоћ. Обраћају нам се и пензионери.

Помозите, молим вас. Оно што сам могао својим радом и трудом да урадим, урадио сам. Мождани удар везао ме је потпуно за кревет. Изгубио сам и моћ говора. Сада, видите, говорим и крећем се. Само ми је лева рука непокретна. Без одласка у бању, таква ће и остати.

То ми је сада животни циљ. Да умрем смећећи се кад они оду! Новац који су донатори уплатили на рачун СПОНЕ, користимо да овим људима уплатимо за лечење.

И ми, радници СПОНЕ, одлазимо на одмор од првог августа до првог септембра. Осећам да немам више снаге да се носим са овим тешким судбинама око себе. Када год нам се неко обрати за помоћ, прво саслушамо причу, схватимо муку и поделимо њихову недаћу са нама.

И тако из дана у дан. Месецима. Судбина по судбина. Приче се нижу једна за другом. Мука за муком. Одмор нам је неопходан.

УТОРАК 2.8.94.

На одмору сам. Као и да нисам. СПОНА ми стално у глави. Налазим се у једном селу у близини Сокобање. Наши људи из Сокобање обратили су нам се за помоћ. Десетогодишњем дечаку су потребна специјална стакла за наочаре која се могу набавити само у Београду. Стакла је СПОНА набавила. Понела сам их са собом јер одмор проводим у њиховој непосредној близини.

У разговору са људима из овог краја схватам да не знају за нашу хуманитарну организацију, или још горе, знају оно што су чули на првом програму РТС-а у коментарима Стефана Грубача. Такви беже од мене као авет да су угледали. Покушавам да оживим СПОНУ овом крају.

Марија Карлеуша,
Спона

ЉУБО ЈЕВРИЋ, ПРЕДСЕДНИК СПО У ЈАДРАНСКОЈ ЛЕШНИЦИ

"ПАСТИР" ЧУВА ЧИЧУ

У Јадранској Лешници постоји једина улица у Србији која носи име Драже Михаиловића. Због тога Љуби Јеврићу, уз друге непријатности, прете и ликвидацијом.

Пише: Александар ЧОТРИЋ

Пре годину дана успео је да се избори за то да се улица у којој станује назове по генералу Дражи Михаиловићу. То је, без сумње, прва улица у Србији која носи име славног српског Чиче.

Како Вам је то пошло за руком?

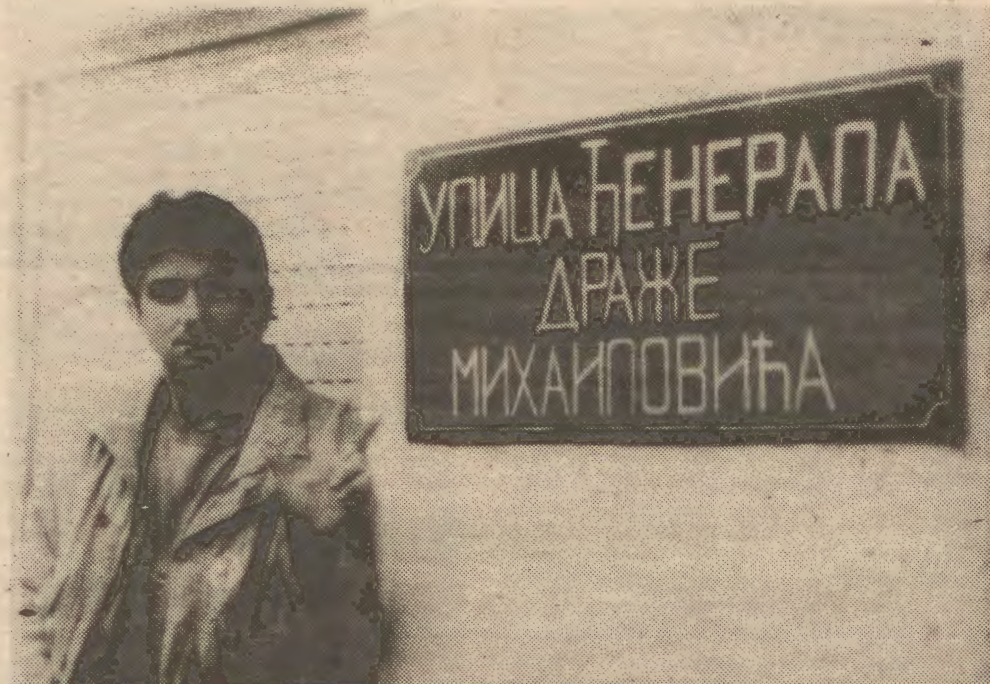
Потписе за петицију којом смо тражили промену имена сакупио сам у мојој улици. Већина становника улице сагласила се са захтевом да улицу назовемо по генералу Дражи Михаиловићу. Списак са њиховим потписима предао сам председнику Месне заједнице Јадранска Лешница и истовремено сам га обавестио да је улица променила назив.

Многи људи, чак и из удаљених места долазе у Јадранску Лешницу да виде таблу са називом моје улице. На Радио Подрињу из Лознице они су чули да таква улица постоји, али не верују својим ушима, па долазе да то провере на лице места. Један старији човек, Милорад Ђукановић из Бадање, препешачио је због тога двадесет километара. Он је, иначе, био у четницима под командном мајора Драгослава Рачића.

Месни социјалисти због тога негодују на сав глас. Говоре: „какво национално помирење, Дража је издајник народа, нема са таквима помирења!“

Због њих сам морао да на таблу прикључим струју. Табла је од лима и када је неко додирне, стресе га струја. Најпре сам прикључио струју од десет хиљада волти, али је то било недовољно. Касније сам укључио струју од шестнаест хиљада волти преко Теслиног трансформатора. Користио сам такозваног „електричног пастира“ који се користи за чување стоке. На тај уређај уградио сам још неке трансформаторе који дају већи напон. Пошто такав напон може да изазове и опекотине, социјалистима више не пада на памет да ми скидају таблу.

Морам рећи да сам шесторицу до сада пронашао ожарене у оближњем каналу. Желели су да скину таблу, а струја их је одбацила по неколико метара у страну. Летели су као жабе.

Љубо Јеврић поред спорне табле: „Дражу Михаиловића су убили, али његову улицу не могу“

Међутим, преко дана морам да искључим струју јер има људи који пролазећи путем пожеље да пољубе таблу.

Када на ливади затекнем социјалисту да помаже ја му помогнем да се придигне и понудим га водом и медом.

Да ли су надлежни државни органи прихватили име Ваше улице?

И из суда, и из општине добијам пошиљке адресиране на улицу Драже Михаиловића број 1.

А каква су Ваша искуства са полицијом?

Један милиционер је виђен како са обе руке, и користећи пајсер, покушава да одвали таблу са оgrade. Тај милиционер је одлетео до пола улице. Био је у несвести пуних пет минута. Када је то видео други милиционер који је био с њиме, изашао је из кола и опсовао Бога. Онда је рекао: „Ово не само што је улица Драже Михаиловића, него је, изгледа, и улица Николе Тесле. Пустите то у божју матер, јер видиш да имамо посла са незгодним људима!“

УЛИЦА СЕ УБИТИ НЕ МОЖЕ

Недавно Вам је неко погазио детелину. О чему се заправо ради?

Члан руководства месног одбора СПС-а је дошао у рано јутро да скине таблу, рачунајући да га тада нико неће видети. Он је тако јако одбачен да је прелетео и асфалтни пут и упао у

детелину влажну од росе. Тада је наишао један случајни пролазник који није могао да се начуди да се неко у то доба дана ваља по детелини, па га је упитао:

„Зашто се сада расхлађујеш када није велика врућина?“

Социјалиста му је одговорио:

„Ма, пусти ме! Дрхтим од пета до увета!“

Међутим, има и супротних примера. Некима се допада назив?

Да! Један човек је толико срећан што се улица тако зове, па по неколико пута дневно пролази улицом, само да би видео таблу. Наравно, да нема потребе да иде путем горе-доле, али ето човеку је веома драго, па га потпуно разумем.

С обзиром на чињеницу да имате много противника, шта мислите да ли ће се одржати име улице?

Овај назив постоји већ годину и по дана. Још увек је то једина улица са таквим именом у целој Србији. Сигурно ће и даље остати овај назив! Генерала Дражу су убили, али његову улицу не могу.

Чули смо да у Републици Српској постоји улица са истоветним називом?

Отишао сам у Бијељину само да бих видео ту улицу. Пољубио сам таблу и похвалио сам људе који су је ставили.

Станари Ваше улице су Вас подржали у иницијативи за промену назива. Шта би се догодило да је та подршка изостала?

ЛОЗНИЦА

СПОМЕНИК ДРАГОСЛАВУ РАЧИЋУ

Месни одбор Српског покрета обнове из Јошеве код Лознице покренуо је иницијативу да се на обронцима планине Цер, на локалитету Широка равана, постави спомен—обележје у знак сећања на почетак устанка у Подрињу против нацистичког окупатора.

Двадесет трећег јуна 1941. године мајор Југословенске краљевске војске Драгослав Рачић повео је са тог места четири хиљаде својих бораца у битку против немачких фашиста и хрватско—муслиманских усташа.

Председник МО СПО Јошева Пантелија Петровић каже да је мајор Рачић пуних петнаест дана пре партизана отпочео борбу за слободу српског народа.

„Зато желимо да од заборава отргнемо то недовољно познато име наше историје. Да бисмо у томе успели потребна нам је помоћ чланова и симпатизера Српског покрета обнове. Финансијска средства којима располажемо су скромна. Да би обележје било постављено у јуну идуће године, молимо читаоце „Српске речи“ да материјално помогну нашу иницијативу.

Више од свега волели бисмо да председник СПО г. Вук Драшковић буде наш гост и да он открије споменик храбром српском четнику Драгославу Рачићу који је дао свој живот за Србију, слободу и демократију“, каже Петровић.

Сви ти људи направили су куће на имању које је некада припадало мојим дедовима. За време владе Николе Пашића постојао је закон по коме су називи улица давани по именима оних личности које су имале извесне заслуге, а из тог су краја. Моји дедови јесу били у краљевској војсци, али били су каплари и нису они заслужили да се улица зове по њима. Име улице сам дао по човеку који је био вођа Трећег српског устанка, први герилац у Европи и велики патриота и мученик.

Чак и да станари нису били за то име, ја бих их врло брзо убедио.

НЕЗГОДНО ОГЛАШАВАЊЕ

Недавно сте могли да постанете и власник једног „фиће“?

Пре неколико дана неки мангупи су почели камењем да гађају таблу. То се догодило после поноћи. Пробудила ме је бука. Онако љут и нервозан, подвикнуо сам колико ме грло носи: „Бежите, или ћу пуцати!“

Тог трену они су се разбежали кроз оближњи шумарак, а „фићу“ су оставили поред пута. Тек после два три дана усудили су се да дођу по кола. Где су се дотле крили, не бих знао да вам кажем.

У редакцији Радио-Подриња имали сте великих проблема због огласа у коме сте обавестили људе да продајете фотографије истакнутих четничких команданата?

Они нису веровали да постоји улица генерала Драже Михаиловића. Уверавао сам их показујући им званичне дописе.

Живан Лечић који ради на пријему огласније хтео да прихвати текст мога огласа, па сам морао да идем у редакцију код главног и одговорног уредника Радио-Подриња. Када је прочитао текст, уредник је рекао:

„Уууууу! Ово за слике некако и да превалимо преко језика, али то за улицу не може да се чита.“

Сат времена сам се убеђивао са њим. Он ми је предлагао следеће:

„Тебе, Љубо, сви знају у Јадранској Лешници, па нема ни потребе да се чита име улице.“

Онда сам ја, на његов предлог, пристао да преформулишем текст огласа који је до тада гласио:

„Продајем уметничке фотографије са ликом генерала Михаиловића, мајора Рачића и мајора Ђуришића и осталих четничких великана у Јадранској Лешници у улици Драже Михаиловића 1.“

Нови текст је гласио овако:

РЕАГОВАЊА

На седници ОО СПО Косјерић, одржаној 19. јула 1994. године, поред осталог, расправљало се и о чланку објављеном у листу „Српска реч“ од 18.07.1994. год. (број 102), на страни 53, а под насловом „Мандат за авантуризам“, аутора ИЗВЕШНОГ новинара Војкана Ристића. Једногласно су донети следећи

Закључци:

1. Чланак је нанео непроцењиву штету ОО СПО Косјерић;
 2. Сви наводи у чланку су НЕТАЧНИ;
 3. ОО СПО Косјерић захтева пријем издиректора и главног и одговорног уредника листа „Српска реч“ у року од седам дана од дана пријема овог дописника како би се све појединости везане за наводе у чланку разјасниле;
 4. ОО СПО захтева пријем и код председника Странке или Извршног одбора где би се анализирао стручна помоћ Странке у организовању манифестације „ЧОБАНСКИ ДАНИ“;
 5. ОО СПО сматра да извесни новинар Војкан Ристић не може даље уређивати тако значајну рубрику у листу „СРПСКА РЕЧ“;
 6. ОО СПО Косјерић ЗАХТЕВА јавно извињење председнику ОО СПО, Општинском одбору СПО Косјерић и господину Мирољубу Косорићу, секретару Туристичког савеза Општине Косјерић;
 7. ОО СПО Косјерић тражи да овај деманти буде објављен у листу „Српска реч“.
- Председник ОО СПО Косјерић
Зоран Живковић
(Следе потписи седам чланова ОО СПО Косјерић)

„Продајем уметничке фотографије са ликом генерала Михаиловића, мајора Рачића и мајора Ђуришића и осталих четничких великана у Јадранској Лешници у улици на којој стоји табла на којој пише: „Улица Драже Михаиловића 1“.

Уредник се тада разбеснео и отерао ме дођавола, али је, немајући куд, пристао да се објави првобитни текст огласа.

Тада сам платио за сто емитовања, али су они емитовали оглас свега педесет пута и затим су престали.

Због тога сам поново отишао у зграду Радио-Подриња да разговарам са главним и одговорним уредником и директором.

Они су ми дали објашњење да су ме третирали као правно лице, а њима се огласи наплаћују по дупло већој цени.

Тада сам затражио да ми писмено и са печатом потврде да ме сматрају правним лицем. На то је директор почео да галами на мене, да ми прети и да ме истерује из радија. На излазу ме је дочекао човек који прима огласе и који, је такође, викао на мене. Када сам га упозорио да се пристojно понаша, он ми је и физички запрећио. На то сам одговорио да га се не плашим и да ћу се бранити, па шта буде!

Тада је он окренуо број телефона полиције и за пет минута пред радио је дошла патрола.

Када су милиционери прочитали, мој оглас рекли су:

„Зар си ово мислио да објавиш? Како си се само усудио? Ово не може да се објави, јер ми држимо Радио-станицу. Ми смо Милошевићева милиција и немој више никада да нешто слично доносиш.“

Народ је почео да се окупља на улици, а они су постајали све нервознији. У безразложном бесу један од милиционера ме је гурнуо због чега сам заузео одбрамбени став.

А њих двојица, курсисти ваљда, уплашили су се и звали су појачање.

Појачање ме је стрпало у кола и одвезло у станицу милиције. Тамо ме је, ради психолошког ефекта, у једној просторији дочекало петнаест милиционера.

Узели су ми податке, а после ми строго припретили:

„Немој више никада да доносиш такве огласе“!

После те претње избацили су ме напоље, уз поруку:

„Наставиш ли овако да се понашаш, бићеш ликвидираи!“

Само, нека они знају да ме нису уплашили! Ја се борим за демократију и слободу српског народа. Иза мене је моћна странка — Српски покрет обнове. Ми ћемо ускоро победити.

А милиционери?!

Њима сам већ опростио јер не знају шта чине!

Оглашавам да продајем плац на Равној гори, у близини споменика. Плац је површине 30 ари, а може и да се издели.

Весковић Крста
тел. 032 739-894
Коштулић
Г. Миливојца

О НАИВНОСТИ И НЕВИНОСТИ, 15

Никад се ништа не догоди човеку изузев оно што је налик на њега", вели Хаксли у "Контрапункту", једном од најзанимљивијих романа идеја нашег века. Ето једне од реченица, запретених у обимним класичним делима велике светске књижевне баштине, савршене са своје једноставности и истинитости, једног од оних универзалних исказа на којима смо и несвесно и хотимично градили себе ако смо их упијали у младости, једног од разлога да се с времена на време, измењени новим знањима и искуствима и утисцима, враћамо добрим старим класицима. Преиспитујући и себе, и њих, своје и њихово време, одрживост њихових идеја у будућности која је наша садашњост, као и вероватноћа да буду релевантне у нашој будућности.

Ако је оно што се човеку догађа његова судбина, онда је у питању веровање у предодређеност судбине. А овакво веровање, у крајњој консеквенци, ослобађа од одговорности за избор сопственог животног пута, или барем не рачуна са могућношћу акције која мења животни ток, не подразумева чин узимања судбине у властите руке, јер и велики заокрети били би заправо нешто што личи на нас, а изненађења због њих била би само доказа да свој прави лик, своју праву природу, нисмо познавали и увиђали. И, конечно, ако се сваком појединцу догађа само оно што је на њега налик, онда се и у свакој широј скупици (породица, било која врста заједнице, па и народ) догађа исто, дакле судба (за)дата одређеној породици, скупцици, заједници, народу као таквом.

Фатализам никада није био мој поглед на свет, премда познајем многе људе који ми личе на своју судбину. Пре бих, међутим рекла да људи временом почињу да личе на своје поступке, одлуке, опредељења, идеје, мисли — да им се и личност и лик лагано вајају у складу са одабраним животним путем. Захваљујући данашњим визуелним медијима те с почетка дискретне а затим све израженије промене могу сасвим прецизно да се региструју; пажљивији посматрач ће лако запазити да свакидашњи гости наших малих екрана (и ноћних мора) постају све израженији власници згрчених вилица, истурених брада, циничних бора око усана, надмених погледа, сегова самољубља, мржње и грубости из очију, власници љутитих, претећих, хрпавих гласова без мелодиозности коју овај језик иначе омогућава, власници одсечних и нервозних покрета рукама које радо заврша-

вају лупањем песнице о сто. А неки су од њих лечили, писали, преводили, бавили се наукама и живели обично, анонимно, у уским круговима, у свом свету, док се свет није окренуо толико наопако да су му баш они дошли на уста-ласану површину!

Наука којом се код нас, барем колико ја знам, најозбиљније бави господин Владимир Адамовић, ускоро ће постати најтраженија и најзапосленија област за коју бисмо већ могли озбиљно припремати стручне и непоткупљиве младе кадрове. Јер многи ће ускоро нацифрати и нажити своје бурне и значајне биографије које ће сведочити о заслугама и победама, доследности и величини, улези и значају. Никакве користи од тих биографија, до мука неких будућих школараца, али би зато од темељних психобиографија, као неке врсте пандана и равнотеже овим нарученим биографијама и самоуким аутобиографијама, могло да буде вајде. Премда у већини случајева не спадамо у оне који умеју да уче на грешкама.

ЦРНИ ПЕТАК

Ни умнији људи од аутора ових редака, који поседују разноврсна знања потребна за стварање тако сложених закључака, данас не би могли — трезвено и објективно — да одговоре на питање догађа ли нам се, као народу, све ово што нам се догађа зато што је то налик на нас, или не личимо ни на шта па нам се стога може догодити баш све. Јуче је Савезна влада донела одлуку да прекине политичке и економске односе са Републиком Српском, и данас ми све новине, ма како пласирале ову вест (а све то чине махом на исти начин, преносиће саопштења и прве реакције на њега), личе на неку велику комеморацију. Огромна црна слова, крупни и драматични наслови, црни антрафили. Црни петак, и буквално и метафорички када би икоме било до метафора. А никоме већ поодавно није ни до стварности, а немоли до црне симболике и терета метафоричког вишезначаја.

После уходаних и познатих механизма вишедневног давања општенодрожне подршке новом Вођином путу, по знаном и мучном принципу да је све бело што је црно а црно што је бело ако Газда тако каже, ако не каже другачије, ако се не предомисли или ако нареди да се други предомисле, после ударничког рада

Догађа ли нам се, као народу, све ово што нам се догађа зато што је то налик на нас, или не личимо ни на шта па нам се стога може догодити баш све? — Црни петак Срба с обе стране Дрине. — Будванска разгледница, 2

Пише: Љиљана ШОП

вредне нам телевизије која нам је довела све врле директоре, колективе, месне заједнице и сличне „мислеће“ институције да аминую одлучно да у одлучно не (или обрнуто?) — било је јасно да чекамо велику, најтежу, нову новцијату, историјску одлуку којом ће Он опет (п)остати Он, а све друго ће бити другачије. Што је било било је, што ће бити бити ће, све то Тако Треба. После мира рат, а после рата мир, све је добро само ако знамо ко нас је ујединио, ослободио, одбранио, помирио, једном речју усређио у великим потезима. Ако знамо коме ћемо бити захвални на санкцијама док су нам обогаћивале, окретале властитим ресурсима, својој фиктивној нафти и хлебу без пшенице, док су нам дизале достојанство, главе и несавитљиве кичме (ако затреба и пет следећих векова), али и коме ћемо бити захвални ако нам их укину па истог часа потекну мед и млеко невиђеног квалитета, са заштитним(чи)м знаком ЈУЛосоцијалиста.

Све досадашње велике и тешке одлуке које је доносио Председник смењивале су, уздишале и скидале неке појединце и „гарнитуре“ (када се сада виде имена тих људи могло би се одиста рећи да им се догодило оно што је лично на њих, најчешће) и водиле су народ у лавиринт трогодишног безизлаза. Привид уједињавања одигравао се у бесконачним драмама цепања; психолошких и иних размимоилажења, подертавања разлика и налога, природан ход или бег ка матици умножавао је несагледиве избегличке муке, драме, комплексе и незадовољства (придошлица колико и затечених), добровољни и приморани борци временом су се изједначили у свом безглављеном статусу ратника који то нису били (јер до дана данашњег ми заправо нисмо ни ратовали, вели ова политика, па шта тек онда да одговори онима који се питају како и зашто су чинили оно што ни рат не може разумети а камоли мир именовати). Нову и најновију емиграцију ова политика је отписала перфидним прећуткивањем, видећи у њој режимске непријатеље а не младост нације, чак и да сви пронађу материјалну egzистенцију (што с обзиром на ону из које су утекли није тешко) они не могу тако лако да забораве како су и зашто отписани. Ако због младалачке виталности и младости примереног интернационализма и нису драматизовали моменат власите божаније, драматизоваће га, у времену зрелости, још енергичније и утемељеније него што би дијагностицирали своју пропаст да су остали у отаџбини. Јесмо ли понизни ако верујем да је у овом најновијем расојанију толико младих интелектуалаца и таквих, да ће са нарастањем самосвести задати више главобоље овом неуништовом режиму у расулу него што су то чиниле генерације оставших, а различитим збитима и акруглама обеснажених и изолованих (попут вируса интелектуалаца овде)?

Море страха које у овом рату доживљавају људи у Босни, и које нормалан ум не дели у процентима и другим цифарским одредницама на страхоте национа и вера, море заталасано и запаљено одсвуд, споља и изнутра, из прошлости и незнања, из знања и глупости, због погрешних, олакхих и личних рачуница, то разбуктало пламено море сада би (друкчијим методама но први пут) да угаси један од палилаца

и вишегодишњих дувача у ту кобну ватру. Творац распомамљене врхушке ратом прослављених Срба управо је формулисао свој ватрогасни програм који обесмишљава причу оних који су били за мир, а радикализује причу оних који су за рат јер се досадашњим нису постигли, а камоли осигурали, магловити омамљујући циљеви на чијим су мегаломанским обрисима засновани њихови морбидни ауторитети.

Одавно нисам прочитала нешто трагичније од одговора Народне скупштине Републике Српске на писмо Владе Србије. Не заборављам, наравно, ни једног тренутка да се то дописују владе, такве какве су, народа таквих какви су, у историјском тренутку, таквом какав је. Босанска влада је, вели у писму, увређена и растужена. Избор речи увек казује више него што то један допис, чак и у пресудном историјском тренутку, допис који обавезује и захтева одређени стилски код, у овом случају дипломатски, може да каже. Народ не може бити увређен и растужен, па ни владе — светски државнички дописи не баратају тим приватним категоријама карактеристичним за појединачне емотивне системе. Мада смо ми довољно специфични да верујем како је и људство скривено иза флоскуле политичара која увек гласи **народ**, истински увређено а вероватно и растужено. Само, не на народ с ове стране Дрине, већ на вођу коме су веровали и који сада напушта њиховог вођу у кога су, по логици више и ниже политике, далеког центра и ближе испоставе, такође веровали. После овог емотивно-приватног увода, следи историјска драмска разрада с примерима вековне борбе за општу слободу и еа посебним освртом на патетичне и „културне“ особености те борбе.

Величанствен пример владајуће дописивачке патетике читам у реченици „Већ вековима ми западно од Дрине живимо и умиремо са Србијом у мислима и на уснама“, док се културни елементи те вековне борбе сасвим лело и тачно оцртавају у страшним мукама када је потребно ко чита „Политику“, навија за „Звезду“ или му је Андрић дражи од Крлеже. (Овде ми је над трагичним писмом у име народа одиста пукао филм: аман, народе, ако си се тукао због квазиобележја која су биле новине,

фудбалски клубови, певачи и сличне „културне“ атракције (а знам да јеси), барем поштено рећи да ниси читао ни Андрића ни Крлежу, а и када јеси ниси тако, јер тако се ништа не чита и ништа прочитано не памти и не тумачи. Владина Владина писма то злоупотребавају с намером да обоје и поделе чак и твоја приватна, самотна, нешколска и неусмерена читања.)

„Разумећемо ако не можете и не смете, и нећете да нас даље помажете, али ћемо тешко разумети тон и садржај вашег писма“, пише Карацићева влада Милошевићевој влади а ја сад то лично кукумавчење и породични разлаз који су обојица лидера подузели у своју корист а на народну штету треба да схватим као бригу за општенародни интерес. Прво су ме убеђивали да не дајемо, не помажемо и да се не можемо, онда да морамо давати и помагати и мешати се, а сада хоће да поверујем како је излаз у разлазу! А ја одувек само верујем да је јадан, изманипулисан и преварен кукавни народ с обе стране Дрине. То што истраживање јавног мњења показује да је господин Милошевић личност од поверења бр. 1. недвосмислено указује да све више лично на своју судбину ил она на нас, како вам воља.

БУДВАНСКА РАЗГЛЕДНИЦА, 2

У Будви је, хвала на питању, добро таман толико колико то једном обичном смртнику на одмору може да буде. Јест да се лети у ваздух пред најексклузивнијим хотелом, и мало пуца и маше пиштољима, али сви раде свој посао. И свети Илија, и мафија, и полиција, и песници и певалке, и кафеџије и председник Владе који нас уверава да поред материјалних воли и културна добра, те је ових дана након доделе књижевне награде отворио и једну изложбу на коју се сјатило све што држи до себе у смислу потребе да види и буде виђен — изложбу Оље Ивањици.

Да црногорска врхушка може све, овога су пута на својој кожи осетили радикали. Али да и ми можемо прогутати апсолутно све док се догађа другима, да смо огулили, равнодушни, рајетински помирили са пословицама типа „ко је јачи — тлачи“, то никада нећу разумети и никада се нећу навићи. Не марим господина Шешеља и многе његове ставове, али ми не може бити свеједно или смешно (чак нам се и смишао за духовитост искривио) што је спроведен из једног у други део ове тобоже једне земље у којој нема ни суда, ни закона, ни правде, ни памети, ни стида. Господину Тирнанићу је, на пример, важније да размишља о медијској спретности и политичком махерају Војислава Шешеља него да се запита каква је то држава и каква јој је власт када се у њој могу дешавати отмице, саслушања, депортовања грађана без последица по било кога. Имам утисак да су ову групу људи уместо у Београд одвели на неки црногорски голи оток да се опет ништа не би десило. Једни би мислили да тако треба, други би ћутали, трећи настојали да забораве. А таквим су „ситницама“ на очиглед равнодушне, збуњене и уплашене масе, почињали сви велики историјски ужаси.

ОБАВЕШТЕЊЕ

ПОРУЧБЕНИ КУПОН

НАРУЧУЈЕМ

„СРПСКУ РЕЧ“ ОД БР. 1 ДО БР. _____

(упишите који број поручујете)

(име и презиме)

(улица и број)

(место и поштански број)

Редакција
„Српске речи“
обавештава
читаоце да
располаже
комплетом
бројева.
Комплети или
појединачни
бројеви могу се
наручити
уплатом на
жиро рачун
40801-603-4-27562

ЈУЛСКА КОШАВА

Пише: Донка МИХАНЛОВИЋ

Момци из „треће смене“, специјално обучени за вучење, шутирање и премлаћивање посланика нису добили заслужену ТВ промоцију. Њихово деловање svelo се тек на новинске коментаре и кратке, лоше снимке на НТВ Студију Б и ТВ Политици. Мира и Слоба, од детињства одани комунизму и чисткама у име народа, схватили су да је много лакше утерати страх у кости ако српско ТВ гледалиште схвати да и даље може бити тучено и убијано, а да то нико не сазна. Сем Вучелића наравно, спремног да и сажваће видео траке поверене му на чување...

Парламентарна борба методом десетоминутног ћутања, па проналажења себе у истом и поновног ћутања није изазвала неке веће реакције. Али је зато пуштање иранске музике препеване на српски за скупштинском говорницом дало резултате у мешкољењу СПС-овских трубушчића уз зачетак идеје да не би било лоше позивати „фолк-лопове“ да у паузама заседања са те исте говорнице забаве уморне посланике. Реакција и ерекција тада би било на претек. Вучелић, као шеф посланичке већинске групе, преко везе могао би да доведе Весну Змијанац, за почетак...

Иначе, његова телевизија полако почиње да нас припрема за повратак комунизма, уз убеђивање да јул, иако смо у њему скапавали од несносне врућине, мора трајати дванаест месеци у наредних хиљаду година. Репризирање серије о Димитрију Туцовићу само је увод у деловање ЈУЛ-а, који је стигао отворити и радиостаницу „Кошава“, са простом симболичком имена — све ћемо вас одувати! Мама Мира као глодур „Кошаве“ поставила је милу јој кћер Марију. А Марија, срећна због свог места у породичном клану пристала је на гостовање у НТВ Студио Б. Од свега што је, као, испричала, најинтересантније је то што није знала рећи ко је власник „Кошаве“. Можда власничко име садржи доста слова С и Ш, а она (слова) праве извесне проблеме мама Мири и њеној деци...

Када се у ЗИП-у више мртвог него живог Симе Гајина гласно и јасно чула реченица „није сваки Муслиман истовремено и фундаменталиста“, дало се наслутити да ће српски национални интерес од свих Срба у једној држави нагло прерастати у — мир одмах! Слоба је решио да прекодринске Србе пусти низ воду. Чим је изгласан референдум, Вучелићев „Дневници“ почели су се пунити саопштењима и писмима упућеним директно „издајничком“ вођству босанских Срба. Вучелићева ударна информативна емисија претворила се у дугометражну анкету са само једним одговором „хоћемо мир, Слоба је у праву.“ Пред ТВ камерама државне телевизије појављивали су се масовно они који су до јуче тврдили да нам санкције, ма какве биле, не могу ништа, одједном озбиљно тврдећи да поштравање санкција, једна, налаћена Србија не би издржала ни дан. Слободан Милошевић није нашао за сходно да објасни шта би са оном његовом чуве-

ном изјавом: „Санкције могу да трају и хиљаду година?“

По Вучелићу и његовим профи репортерима, ни Караџић, ни Скупштина Републике Српске нису ни одговорили, ни отписали Слоби и Савезној влади, а то што нису нашли за сходно да макар натукну вест о бомбардовању српских положаја око Сарајева злогници могу довести у везу са неким договором између Слобе и мрске Америке. Ти исти злогници са невероватном страшћу чекали су суботњи „Дневник“ и коментар друга Штефа Грубача.

Нико не би знао да опали прекодринске Србе као он. Но, разочарење је било огромно, како је друг Штеф, тако одан мислима свог вође, могао отићи на „одмор“ онда када је његова испрена критика најпотребнија?!

На жалост, само су гледаоци НТВ Студио Б могли чути Шешелеву верзију о преокрету Слободана Милошевића. Као његов најбољи познавалац, а до скоро и једини савезник, Шешел рече да је друг председник „у очајном стању, да дневно пије по три, четири влаше вискија, да је пред самоубиством и да сва саопштења пише мама Мира.“ Шеф радикала само није прецизирао ко Слоби купује толики виски и

ко му ту текућину сипа у чашу. Да ли председник зна да пије из флаше, да ли гутљаје размењује са Сентом, да ли мама Мира пристаје да се љуби са супружником коме из уста базди на алкохол, да ли га породица тера да састави тестамент, или је сва приручна средства за самоубиство уклонила из куће.

На светог Илију само су гледаоци већ поменуте ТВ станице могли чути причу владике Атанасија Јевтића о хазјајину са Дедиња: „Дедињски ПАПА је проговорио... његово несретно, клеветничко писмо исто је као да је са Запада стигло Србима... са политиком председника Милошевића, ево већ три године, Србима је метнута омча око врата и омча ће бити, потписали или не потписали ... главна кривица наше трагедије је на Дедињу...“

У „Блиском сусрету“ ТВ Политике наступила је марионета заљубљеног пара Марковић-Милошевић и са видљивим ђоном на образу објаснила: „У основи су постигнати СВИ ЕЛЕМЕНТАРНИ циљеви за које се српски народ РАТОМ борио и светска заједница ПРАКТИЧНО је признала његова права... ПРОЦЕНА је сада НАШЕ ПАРТИЈЕ да је овим методом борбе, који смо ми СВЕСРДНО подржавали до сада, постигнуто у основи оно што је објективно било могуће и да би сада настављање рата било бесмислено ЈЕР ОДНОС СНАГА НА ТЕРЕНУ НИЈЕ КАО ШТО ЈЕ БИЛО... од сада па надаље више се може постићи миром...“

Процене поменуте партије и свесрдно подржавање, односи се, за оне који нису провалили, на, гле чуда, СПС, а гласноговорник маме и тате је нико други до фантом Бора Јовић. Само он је могао на тако једноставан начин све приче о константном српском залагању за мир, оголити чињеницом о сазнању да се „однос снага на терену променио“ и да рат више не може да се води. Бора Јовић дефинитивно је укаљао и СПС и Слобу, но, то можда није из његове глупости, то је можда Мирино дело, која је решила да Слобу врати у спаваћу собу и да она, са врелим ЈУЛ-ом, преузме ствар у своје руке.

МАМИНА СЛИКА И ПРИЛИКА: УРЕДНИЦА МАРИЈА

ОД ДУГМЕТА ДО ДАНЕ

Да је ТВ Бастиља одавно формирала схватање и свест југа Србије, свакоме је познато. Све коментаре дневника и специјалних емисија Југ гута онако сажвакано, да се не би мучно. Међутим, понекад и Југ скине ту кутњу са главе и почне да размишља. Као плод тог размишљања настају разне теорије, које се брзо шире, дуго трају и што је најважније опште прихваћене су.

Прва и најстарија теорија, позната је под именом „Најјачи смо и најбољи“ или теорија о дугмету. У основи ове теорије стоји чињеница да би нас Американци давно бомбардовали да није фамозног дугмета, које ми имамо. Наиме, у Београду имамо такво дугме, да чим би Амери кренули на нас ми би га активирали и Њујорк би одмах у ваздух. Све је то наравно давно програмирано. Руси програмирали и само је питање тренутка. Теорија је владала пуне две године и била је наравно опште прихваћена. Само је мали број људи исмејавао ову теорију и покушавао да већини објасни непостојање ове теорије. Дугме је ипак опстало. Из ове теорије настале су касније разне теорије о специјалним авиончићима нашим и неуништивости нашег наоружања. Међутим, ове теорије ни издалека нису достигле популарност дугмета. Стога пажљиво, кад копцате кошуљу, никад се не зна о каквом дугмету је реч. Штета би била срушити Кип слободе или Ајфелову кулу.

Друга теорија позната је под именом „Издаци ме пријатељи“ или теорија о свим нашим издајима. Главача теорије је, наравно Вук Драшковић. У основи ове теорије стоји став да све што он чини чини за Америке, у намери да нас прода њима. Први покушај био је 9. марта. Све је било спремно. Да је освојена телевизија, Амери би заузели главне окоснице наше. Али Слоба је све то спречно. Шта бисмо ми без њега. Други покушај, такође безуспешан био је 1. јуна. Да је освојена Скупштина, Амери би долетели са Сицилије и срушили нашу легитимно изабрану власт. Али све је добро што се добро сврши. То показује и аболиција, која је успела не због претњи нашем председнику, већ као доказ наше демократије.

Трећа, такође занимљива теорија позната је под именом „Што си мала мршава ко грама“, или теорија о српској књижевности. У основи теорије стоји чињеница, да Србија тек сваки четврти хлеб оставља себи, а да остали иду пут Крајине, те да је спремна да чак сваки пети хлеб подари својим Србијанцима, а остале препусти нашој браћи ваши. Теорију је лансирао наш домаћи посланички кандидат, који је после тога наравно добро награђен. Лансирана је у време када је цео Београд стајао у СПОНИ-ним редовима, када су доктори, професори и глумци превртали контејнере, а пензионери просили на улици. Додуше, теорија је касније оправдала своје постојање. Наиме на Југу је заиста било вишка хлеба, пошто су га бесплатно добијали сви који би пољубили руку председнику општине, или барем његовом заменику. Добијао се хлеб у енормним количинама. Стога су се Јужносрбијанци сетили и својих домаћих животиња, те су их даровали бесплатним хлебом. Што да се баци? Све што држава цаба даје треба узимати. Ех, слатко предизборно доба, када нисмо знали шта ћемо с хлебом.

Ипак две последње теорије обележиле су половину јуна и почетак јула.

Једна теорија позната под именом „Када лето дође, воду не пијем“ или теорија о добротини нашем. У основи ове теорије лежи став да бисмо се дуго патили без воде да нам није добротинице нашег, брагод

нам председника. Пошто је примио наше тужно писмо о томе како се нисмо туширали месец дана, одмах се реаговао. Наиме, запретио је општинарима да ће остати без удобних фотељица, уколико не реше овај проблем. Наравно заплашени општинари решили су проблем преко ноћи. Воде ево имамо већ два дана и све нам је потапан. Додуше има ту још увек неких који сумњају у ову теорију, али увериће се и они. А кад се увере, гласаће за СПС. Самм су рекла.

Друга теорија много је распрострањенија. Позната је под именом „Ја враголан и мој деда“. Реч је наравно о златном динару и супер деки. Међутим главна личност теорије није деда Аврам већ Дана Драшковић. Како? Једноставно. Последњи хаос у Савезној скупштини њено је дело. Није крив ни Божовић, а ни Шешаљ, јер га је она искористила у својој прљавој игри да би срушила Милошевића. Како? Тако што би уз његову помоћ срушила програм господина Аврамовића, (кога је иначе Милошевић открио) који има огромну подршку у народу. Планирала је да штампа динаре без покрива и поново врати инфлацију. Њој смета све што долази од стране СПС, па макар то било најбоље; она је агент ЦИА. Они је плаћају, то се зна.

Тако ето настају, развијају се и ретко кад умиру наше теорије. Искрено се надајући да ова теорија неће ући у коментаре дневника и специјалних емисија, предлажем Дани да већ узме адвоката, за случај да Аврамов програм пропадне, јер табак је већ пресавијен. Тзв. опозицији предлажем да дође, и одржи митинг подршке овој теорији. Успех загарантован.

У ишчекивању нових теорија предично Вас поздрављам. Х. ВЕЛИ.

Д. Крстић
Власотинце

ПАЛАТА ПРАВДЕ
— ЦИРКУС ШАТРА

Уважењем Закону о кривичном поступку СФРЈ има два основна начела са којима нема случаја који наши разни органи кривично гоњења не могу да реше — како им је по вољи и жеђу, а докази, чињенице, аргументи — све то мачку о реп. Начела су: ССУ (слободно судијско уверење) и СОД (слободна оцена доказа). Треће и најважније начело је: „Па, богаму, не мора судија да се држи закона к'о пијан плота!“ — Тито.

Варају се и то грдно сви они који мисле да наши органи репресије немају велику власт и моћ. Огромна је власт у њима почев од милицајца позорника до врховног жандарма, агронома, који милује пендрек уместо држалицу мотике. Ствар је подобности.

За овакав наслов да је београдска палата правде — циркус шатра, имам стотину дока-

ИСПРАВКА

У броју 103 „Српске речи“, на страни 54 (уоквирен прилог под насловом „Снајперисти“), техничком омашком битно је измењен смисао текста. Наиме, изостављена је напомена из које се види да је поменути антрофиле пронет из „Српске речи“ бр. 74 и односи се на јунска збивања из 1993. године.

Извешавамо се читаоцима због овог пропуста.

за, а сви потику, у писменој форми, од многих судија другог општинског суда у Београду, Округног суда у Београду, као другостепеног, од јавних тужилаца тих судова, а, богами, и од три-четири београдске адвоката, од којих морам истаћи Илију Дукића, једно време секретар ОО СК адвоката-комуниста.

Један од доказа је и садржај текста у „Юлитици“ од 13. јула 1994. а под насловом: „ТРИСТА ХИЉАДА ТИЈАНИЋУ И ТИРНЕНИЋУ“ и са наднасловом: „Даница Драшковић изгубила прави спор“. Текст је криминалан од А до Ш. Уздуж и попречно и са обе дијагонале. Нема потписа аутора (али то не смета, њега су потписали сви СС (српски социјалисти); нема зашто је окривљена осуђена и кажњена. Има само јад и беда СС: „Судија Трећег општинског суда у Београду Весна Радовић донела је пресуду којом обавезује Даницу Драшковић, директора „Српске речи“, да новинарима Александру Тијанићу и Богдану Тиρνенићу, на име накнаде штете, плати триста (300.000) хиљада динара. Рок за плаћање је петнаест дана под претњом принудног извршења. Уредници РТВ Политика тужили су Даницу Драшковић због низа клевета, уверда и лажи које је тужена изречла у емисијама Студија Б... Тијанић и Тиρνенић су изјавили да су задовољни пресудом и да ће, одмах по уплати триста хиљада динара, одржати обећање и поделити новац малим штедишама Дафинмент банке који су општењени нелегалним подизањем новца“.

Откако постоји, Балкан овакав циркус од суда, пресуде и новина није видео. То се само догађа у „правној држави“ СС. Са изнета три начела су СС пресудили да читаоци „Српске речи“ плати читање свог листа. СС су усред Београда себи продавали и од себе куповали станове. Неке су купили и продали за 30 дојч марака. Значи, од досудбених пара могу купити 10.000 станова.

Средином осамдесетих година, види грађани да се Исток са социјализмом нагиње на Запад, тако се нагиње и берлински зид; спрема се и изводи заседање Осме седнице ЦК СК Србије на челу са... (и шире), па се, јадничак, осилио и од свог кућног савета тражио да се купи републичка (ни тада није смео да каже: српска) застава за зграду у којој станује. Захтев дошао до ока и ува председника Акционе конференције СК за целу МЗ Беле воде у Жаркову и уједно председника Комитета за ОНО и ДСЗ на МЗ, генерала Милутина В. Лутовца. Генерал у захтеву види национализам из чл. 134 КЗ Југославије и јавном тужиоцу подноси кривичну пријаву за то дело. Тужилац, уместо да генерала пошаље лекару, скуља поене, пише, брише и одбацује пријаву. Генерал се, затим, оптужним предлогом обраћа председнику суда Братимиру Точанцу. Точанац предлог претаче у кош. Али, генерал се не предаје, него у жалби окружном износи да је Точанац погрешно, јер није узео у обзир чињенице да је генерал борац и руководиоца НОР-а, и да је тако морало да се преточи. Генерал не зна да су грађани пред законом једнаки.

Генерал са још свега четири пајташа оптужи грађанина за клевете и увреде. Али их жртва противужи. Точанац одржи четрнаест (14) рочишта. Жртву да осуди не може, а тужиоце неће. Жртва одговара судији да мора да се мири, иако није крива. Али, генерал се противи и каже: „Шта он х-оће. Он хоће, као дете кад хоће да каки. Сад хоћу да каким, сад нећу да каким!“

Вера Сокић, председник Мираног већа МЗ Беле воде у Жаркову неос-новано и злонамерно, фалсификујући службене списе, пред судом оптужи грађанина. Овај је противужи. Судија Живота Бојинче-вић предмет „вуче“ пет година и доноси пет различитих решења, а све у корист окривљене.

Суду врло позната жена по својим кривичним делима, септембра 1992. г. грађанину

нанесе лаке телесне повреде и овај је тужи суду. Само лекарско уверење тада је коштало 12 долара, док је лечење пало на терет друштва. Судија Радмила Чичић неће да суди, него позива и малтретира жртву, а виновницу није ни видела.

Другови СС, када ћете и како да решите изнете случајеве? Ко ће и колико да плати физичке и психичке боли учињене жртвама? Утувите у главе да сте дужни прво да решите ово, па тек онда, сада настале ваше тужбе против оних који су „криви“ само зато што их ви мрзите, па тек онда, последњу тужбу 109 становника Лазареваца „због разбојничког акта лазаревачке милиције, која је нашег грађанина Душана Бушића, електротехничара, претукла и избила му једно око пред његовом кућом... Милиција је истом приликом претукла и два његова рођака који су се речима ставили у његову одбрану, захтевајући од милиције да га не злоставља физички без потребе“ („Политика“, 18. јул 1994.)

Другови СС, колико вреди једно око ове жртве?

И на крају. Подсећам и обавештавам цене читате, да је за скупштинском говорницом лепо и за грађане Србије корисно рекао адвокат Боривоје Боровић, посланик, да, ако милицијац пендрком замане да вас удари по глави, ни-уком случају не покушавајте (инстинктивно, ни вољно) да своју главу заштитите рукама, јер тиме спречавате службено лице у вршењу његове дужности, и бићете кажњени ужасном казном.

С поштовањем и захвалношћу
Милован Радисављевић
Жарково

ОТВОРЕНО ПИСМО БИВШЕМ ПОТПРЕДСЕДНИКУ СПО-а г. МИХАИЛУ МАРКОВИЋУ

Одговарајући на пола странице листа „Борба“ од 20. јула, на њему посвећених „само“ девет редова у уводнику „Српске речи“ од стране „необизрног, недоговољно правилно освртљивог и крајње некоректног уредника“ господина Богољуба Пејчића, који се „дрзнуо“ да „нашем Микици“ не посвети целу рубрику, већ поменути бивши потпредседник Српског Покрета Обнове износи низ крајње двосмислених, иневидентних и, у благу руку речено, чудних инкриминација и теза покушавајући, ваљда, да њима пронађе излаз из ситуације у којој се он, свесно или несвесно — то је већ друго питање, нашао. Међутим, ово писмо представља мистерију само за оне неупућене који су веровали да „Микицин прометејски дух“ неће моћи купити нико. За нас остале (могу са осећањем поноса да напишем нас) ово не представља никакву ударну вест. Јер, што се тиче господина Марковића, није све почело данас, скоро ништа... Постоји мисао да „све што јесмо, последица је онога што смо мислили“ а има више од годину дана од како су господину Марковићу почеле да се руше цигле сопственог самољубља а да он то није видео или није желео да види. Наиме, трибина одржана 9. маја 1993. у Крагујевцу била је посећена од тачно 47 њих, и то је половина (ако не и већина) од овог мизерног броја дошла а у њих убрајам и себе, не због њега, већ због г. Вукчевића и г. Симића. Остали чланови и симпатизери СПО-а, огорчени због неодговорности а с тим у вези и због запостављања од стране

њиховог, понављам њиховог а не београдског, посланика нису се појавили. Међутим, нико није толико слеп као онај ко неће да види, тако да господин Марковић тада то није признавао као сопствену грешку и сопствени пораз, већ као „слабу организацију општинског одбора“.

Прошло је годину дана, од г. Михаила за странку је то било 365 дана без икаквог значаја... празних... без икаквог доприноса. И за тих годину дана он није схватио ништа, само се још дубље заглибио у фикс-идеју да би други требало да му придају ону вредност коју је сам себи приписао, а на први знак неслагања са њим, реаговао је осветнички на све оне који су такве знаке испољили. А у овом писму обрушио се на потпуно погрешну особу. Требао је господин Марковић да се обрати нама, чланству које га бира и на које се тако често позива, као и људима који су гласали за њега на Сабору. Али, гласали су пре две године а „оно што је прошло представља провалију у коју све пада и ту нема више ништа, не можемо више натраг“, а у међувремену, од задњег заседања Сабора до данас, прошла је занесеност панегиристичким говорима тако да су шансе г. Марковића да се тако нешто догоди и на следећем сабору биле минималне.

Господин, бивши високи функционер странке, је изгледа одавно изгубио семе из кога је никао, заборавио је корене, заборавио и у којој страници и у ком граду је потекао и добио ово високо звање, па отуда он никако и не сазнаје куда га све ово води.

Огледало, господине Михаило Марковићу, никог од нас не воли. Покаже и оно што би да сакријемо. А ситуација у којој се данас Ви налазите, истину од које зазирете, Ваше је огледало. Али, њега Ви не можете да разбјегете нити лажно да представите и једноставно чланство натерате да све види Вашим очима. Чланови Српског Покрета Обнове нису, драги господине Михаило Марковићу, трава, трава која нема моћи кретања, нема средишта, нема чула, а од бескрвности не види, не чује, не уме да виче него јој је лакше да се савија на ону страну на коју дува ветар. Чланови СПО-а за Вас би требало да су светиња а пљунете ли на ту светињу пљунули сте на себе. Па, захваљујући њима, Ви сте г. Марковићу, били оно што сте били, а ово сада Вам се Ваше, не туђе, грешке свете и нико Вам самим тим не одузима ни власт ни част, јер се ни част ни власт не могу одузети — они се могу само изгубити. И зато се ја, као Ви, не питам шта је са чашћу и влашћу код Вас данас (јер обоје знамо да је ово писмо само Ваш начин да избегнете оно што би се десило у нормалној процедури за месец, два, пет...), већ ко је за то крив, а г. Пејчић то сигурно није.

У даљем тексту г. Марковић каже: „Посеђујем довољно лично ангажовања и давања свих ових година у странци и парламенту да је неопходно и неукусно да г. Пејчић даје оцене и квалификације о мени кад може себе доказати радом и оданошћу. „SANKTA SIMPLICITAS!!! Онај ко, господине, бивши високи функционеру СПО-а, тражи одликовање није га заслужио, а ко га је заслужио није му ни потребно. Тражећи личну сатисфакцију и оспоравајући заслуге другог, Ви не схватате да је живот исувише краatak да бисте Ви били оно што желите. Вама би, г. Михаило Марковићу, као и Вашем куму требао читав светлосни век да постанете оно што желите, зато је и по Вас и по СПО најбоље да будете оно што јесте — „мади, лепи и познати“ тј. другим речима ЕЛОКВЕНТИНИ ЈЕЗУИТИ СКЛОНИ ИДОЛАТРИЈИ И ЕГОИЗМУ.“

Критиковати, господине Марковићу, значи доказивати аутору да не ради онако како би Ви радили кад бисте то знали и умели, стога је Ваша жеља за самопотвривањем заиста вулгарна. Ви сте лако прошли кроз мала врата али сте се изгледа заглавили на Тријумфалној калији.

И запамтите само још једну ствар. г. Михаило, „Every trip is trip in one Way“. И артоглави услови и још бржи падови су то, једносмерна, улица која може да води само тамо куда води, никауда више.

Купујући Ктитор — столице и раскошан намештај не купује се, господине Марковићу, ни памет ни част ни образ. А понављање СПО.

Јелена Урошевић
Крагујевац

ПУСТИЊСКА КИША, АРКТИЧКА ЖЕГА И ТРОПСКИ МРАЗ

Наслов је који би највише одговарао тексту из ума и пера професора универзитета који се ни мало не устручава да своје више него скромно опште образовање ставља на увид нашој јавности у сваком броју свог омиљеног часописа. „Само путање је моћно, све остало је слабост“, говорио је још у XI веку персијски песник Абу Саид. Слободан сам да предложим нашем професору да, по угледу на свог супруга, прихвати ову стару мудрост и на тај начин од подсмеха јавности сачува и себе и своју породицу и установу у којој ради.

„Пустинска киша над Србијом“ и „Ноћна киша из Сахаре“, ако у себи не садрже неко метафорично значење, несумњиво говоре о ужасавалјетем непознавању чињеница. Пустинска олуја је природни феномен који често претходи обојеним кишама. „Пустинска киша“ је изузетно редак феномен (јер пустиња иначе не би била пустиња), али јој можда месно одређење („над Србијом“) пружа извесне шансе на већу учесталост. „Ноћна киша из Сахаре“ такође ништа не значи пошто се над Сахаром никада не формирају кишни облаци који у наше пределе углавном долазе са запада сакупљајући уз пут ситне честице песка које су висински ветрови донели из Сахаре. Према томе, уважена госпођо професор, песак јесте из Сахаре, али киша заиста није.

По ономе што нам ауторка даље пише, испада да се одлуке о свему доносе негде и од стране неких (неперсонализованих) особа. Поред рата и мира, ове одлуке се односе и на границе, инфлацију, штампу, инвестиције и скупштинске седнице. Просто да човек не поверује! Зар је могуће да власт која је у Србији већ више пута изабрана уопште не учествује у доношењу ових одлука? Обичан човек заиста мора да се упита због чега смо уопште и бирали било какву власт када о свему одлучују интереси других држава?

„Склоност да за свој живот прогласимо надлежним неког другог“, која је — како ауторка каже — „у директној зависности од степена човекове слободе“, заиста „полако испуњава психолошки и социјални простор у коме живимо“ и несумњиво говори (што ауторка не каже) о степену наше слободе.

Као што не постоји „пустинска киша“, тако исто не постоји ни облак који је пре 4 до 5 година „однекуд издалека“ донео национализам, мржњу, насиље и рат. Тај облак је уз помоћ ТВ Бастиље и других тзв. патриотских медија стваран на нашим просторима, јер је то одговарало интересима наших политичара и ту нема никаквих космичких утицаја, па се на тај начин не можемо тешити. Космички утицаји би могли да унапред амнестирају све за све, а то се у пракси не може и не сме прихватити.

Полемисање са синтагмом „вековно огњиште“ требало би да буде научни прилог нашег професора, али се стварање нове синтагме која би гласила „вековни електрични шпо-

рет" још увек не може предложити из простог разлога што употреба електричне енергије нема тако дугу традицију. Слично је и са полемиком и наводном дилемом између „господина“ и „друга“. Ми знамо ко је и када племенити однос међу људим који се називао другарством претворио у званично опкођење, опкођење од којег се често ледила крв у жилама.

Да писање ових текстова има смисла, највише сведочи еволуција ставова господје професор која сада оним Србима (ван Србије) који мисле да је рат њихов једини избор одговара да „не би смели да тај избор припишу целом српском народу, поготову овом у Србији“. Аутор овог текста је пре извесног времена убеђивао господу професору да безрезервна помоћ Србима ван Србије није и не може бити заједничка одлука свих грађана Србије, па му је сада мило да су ови ставови најзад прихваћени и нада се да ће бити прихваћен и став да осветничка природа појединаца не може бити мера за српски национални интерес.

Што се тиче дефинисања српског националног интереса и побројаних особина оних Срба који су га штитили, највећи део јавности се може сложити са господом професором, али је трагедија у томе што у читавом политичком врху Србије таквих људи нема.

Закон о заштити приватног живота појединаца од злоупотреба у штампи дошао је на рад тек сада када је почело да излази дело на видело, пре свега захваљујући „Српској речи“, и када народу постаје јасно да су сви они који наводно штите српске националне интересе пуни прапа и да у суштини штите личне интересе. Господи професор нема нарочитих разлога да се за овај закон залаже пошто на ТВ Бастиљи располаже добро плаћеним екипом плувача који за сада у слабашином независним медијима немају готово никакву конкуренцију, па отуда, и њена брига што је народ незаштићен од овог „грубог психолошког насиља“ звучи цинично.

Сага о пустињској киши, тропском мразу и арктичкој оморини могла би се још коментарисати, али би било најбоље да се такве приче у нашој штампи више не појављују.

Милош Ивковић

И ТО НАМ СЕ ДОГАЂА

Видовдан, лета господњег 1994. Литургија у свим нашим православним храмовима. У београдској Саборној цркви такође. Да не дужимо причу: данас смо били сведоци још једне срамоте (злоупотребе) која се све чешиће збивају пред нашим очима последњих година „оправослављања“ српског народа.

Наиме, одсуство Његове светости Патријарха српског господина Павла искористио је извесни г. Душан (који се иначе често виђа у овој цркви), и у самом храму, на месту где се дају прилози за богословије, марљиво је делио свима који су пролазили најновији број часописа Странке српског јединства. Замислите, такорећи усред храма! И то човек за кога многи кажу да никако нису могли да очекују овако нешто. На питање зашто то чини и ко му је то наклоњено, рекао је да му се часопис свиђа и да му је донела нека жена да га раздели. Дакле, без икаквог (надам се) знања надлежних црквених старешина. Значи, такав би човек сутрадан, у истом храму хладнокрвно делио брошуре разних верских секти, атеистичке часописе или књиге других вероисповести само зато што му се то тако свиђа и што му је неко донео да раздели. На упозорење једног нашег колеге да се овакве ствари ни пошто не смеју радити у православном храму, дотични г. Душан је запретио физичким обрачуном (да ли би сам учествовао или

би ангажовао Арканове гориле — не знам). Сирото наше Православље! Нико нам не наноси више штете од самодекларисаних православлаца који се увлаче у црквене кругове и повлаче економске, политичке и друге концје по вољи оних којима Црква смета. И како да нас верници после не критикују и за ствари које нисмо урадили, али које су нашом немарношћу или неопрезношћу учињене и мисмо нас?

Надам се да ће свештенство Саборне цркве у Београду предузети потребне мере да се овакве ствари више не понављају. Надам се да ће се и у другим храмовима повести мало више рачуна. О „Аркановој“ (православног ли имена!!!!????) религиозности не бих да говорим сада. Вероватно ће његова дела историја забелжити у рубрици „не поновило се никад више“. А господа типа дотичног Душана често нам се, на жалост, понављају, и није много чудно што нам је стање у Цркви овако јадно.

Р. Вукосављевић,
студент Богословског факултета

КО СУ ИЗДАЈНИЦИ СВОГА НАРОДА

Пратећи изјаве лидера странке СКПЈ, и појединих из владајуће странке Црне Горе — „ко неће брата за брата, хоће туђину за господара“, питам се ко је комунистима био господар 50 година, а за кога ни данас не знају ко је био тај увезени Цар. Нарочито је велико и запањујуће изненађење када ти исти лидери говоре да су поносили на рад комунистички и њиховог Цара у Црној Гори од 41 године. Вјероватно да нијесу упознати довољно са том прошлосту, или пак не желе да ту и такву прошлост знају.

Био сам дванаестогодишњи дјечак, када су почеле ратне несреће и трагедије, а које су дубоко урезане у моје памћење. Памтим многе догађаје, а навест ћу неке од њих. Јуна 1941. године, када су усташе бациле масу српског живља, у Корићку јаму. Тада су, у року од три дана, формиране црногорске чете из Голје, Ливе и околине Никшића, које су већ 6. јуна 1941. године, повеле битку са усташама, где су погинула четири Тепавчевића и један Гардашевић, у првом окршају. Те исте чете, су назвали комунисти четницима, и говорили да се бију са браћом Муслиманима и Хрватима. Такође добро се сећам општег народног устанка 41 године 13. јула а неизбрисиви су ми из сјећања дани када су вршили походе у Црну Гору Милован Ђилова, Мошо Пијада и Душан Недељковић, и када су постављали комунистичке штабове на црногорским просторима.

Формирање малих чета, била је формација по 3, 5 и 7. скојеваца и у сваку чету по једна скојевка, а служиле су за посебне задатке, убијање Црногораца које су они већ осудили на смрт.

Комунисти су у другој половини 1941. године, наредили стрељачким четама, да тај осудени народ црногорски одводи ноћу од својих кућа и баца у јаме. 1941. године око 20. новембра, бацили су Милоша Перутовића у јаму на Велестово, општина чевска брци Цетиње. Милошу су саломили ноге и руке, извадили оба ока, одсјекли нос и оба ува, што је утврђено приликом вађења после оступања комуниста за Босну. У исту јаму бацили су Шћепана Митрова Митровића и још тројицу. Поред пута код мјеста Милушина Пећина, у Бјелице срез Цетиње, бацили су Вулаш Божану, невесту родом Станојевић са Велестова, и Ђурђу Татар, а у народ се говори да су их чули где запомажу неколика дана, али није смио нико да им пружи помоћ, јер би и он доживио њихову судбину.

На крсну славу Аранђеловдан, 1945. године, дошла је Озна око поноћа у село Броћанац код Никшића, и том приликом одведу од својих кућа, Поповић Николу, Краљевић Блажа и Ђорђију Дамјановића сви из Броћаница, које су моткама убили, масакрирали да се нијесу могла тијела препознати. Брат Ђорђијев Мирко када је видно комаде њихове није знао шта да ради? Узео је пушку и пошао пред цркву у Броћанац и убије се због тога ужаса. А ја лично могу да наведем оваквих и сличних примјера стотине и јама у Црној Гори, око 30. и то да кажем по неколико имена у сваку јаму. Као и где се налазе. Напомињем да су комунисти и њихови комесари вршили атентате на момке који су успијевали да побјегну из нјемачких логора чак из сусједних земаља. Ко је од њих имао срећу да се спаси евакуације морао је у комите, тако су комунисти отјерали десетине хиљада по зломе путу, а данас се залажу за поштење, истину и демократију. Ако и јесу пријатељи народа што му не кажу каква је била прошлост њихових предходника, већ се крије што су хтјели комунисти са разбијањем народног устанка. То је погубно за младе генерације, којима се баца прашина у очи. Ја сматрам да, истину о прошлости треба да каже историја. Нека она донесе суд о родољубима и о издајницима.

Гардашевић Павлов Пано
Никшић

ДРУГАРИЦИ ПЛАВШИЋ

Српски народ је кроз релативно блиску историју плаћао краљу данак политичком незнању, тврдоглавости и амбицијама појединаца. Такав циклус данка се понавља. Грађански рат у Босни односи свакодневно животне недужних грађана увучених безумном политичком акцијом истакнутих људи. Манијаци жељни крви, мириса барута и смрти удобно смештени у београдске хотеле прате збивања на својој, босанској територији преко монитора и акустичких уређаја.

Покренут је у европским и светским оквирима процес откривања ратних злочинаца одговорних и кривих за злочине на Балкану у најразорнијем рату последњих година. Надамо се да суд неће мимоићи највеће цинике и хушкаче на територији Босне и Херцеговине па ни другарицу Плавшић. Некада поклоници титоистичке теорије и праксе сада се љигаво правда за своје битисање у пређашњем времену. Сведоци смо да је другарица Плавшић покреула лавину и сада трује босанске Србе мржњом и осветом. Ближи се сабласни број погинулих које је понудила за остварење својих огавних интереса а скривених под плаштом народне слободе. Сведоци смо и њених изјава које покушава да прикрије о понуди мртвих Срба. То су њене аутентичне изјаве, а не цитати. Постоје видео снимци. Када лавина крене и рат се разбукта нема силе која га може зауставити лако и брзо. У томе цинично ужива и сеири се другарица Плавшић.

Ипак мора знати другарица Плавшић да се крај рата ближи и да долази време када ће морати да положи рачуне за своју крволочност заједно са Изетбеговићем исто онако као што су полагаали рачуне Геринг, Гебелс и други.

Виктор Кранчли
Београд

ГЛАС ЦРКВЕ

ДОСТОЈЕВСКИ

БЕЗ ЦЕНЗУРЕ

Сабрана дела у 35 књига

седам кола — 10.360 страна

У седам месечних рата по 50 д.

После 60 година ћирилицом

I коло (излази у мају 1994)

- Зли дуси I — Зли дуси II
- Зли дуси III
- ЗАБЕЛЕШКЕ ИЗ ПОДЗЕМЉА
- КОЦКАР

II коло

- ИДИОТ I — ИДИОТ II — ИДИОТ III
- ЊЕТОЧКА ЊЕЗВАНОВА
- ПОЛИТИЧКИ НАПИСИ

III коло

- ЗЛОЧИН И КАЗНА I
- ЗЛОЧИН И КАЗНА II
- ЗЛОЧИН И КАЗНА III
- ВЕЧНИ МУЖ И ЧИЧА МАРОЈЕ
- СЕЛО СТЕПАНЧИКОВО

IV коло

- МЛАДИЋ (МОМЧЕ) I
- МЛАДИЋ (МОМЧЕ) II
- МЛАДИЋ (МОМЧЕ) III
- ДВОЈНИК
- НОВЕЛЕ

V коло

- БРАЋА КАРАМАЗОВИ I
- БРАЋА КАРАМАЗОВИ II
- БРАЋА КАРАМАЗОВИ III
- БРАЋА КАРАМАЗОВИ IV
- БРАЋА КАРАМАЗОВИ V

VI коло

- ЗАПИСИ ИЗ МРТВОГ ДОМА I
- ЗАПИСИ ИЗ МРТВОГ ДОМА II
- АУТОБИОГРАФСКИ СПИСИ
- УЈКИН САН И ДРУГЕ ПРИПОВЕТКЕ
- НОВЕЛЕ

VII коло

- ПОНИЖЕНИ И УВРЕЂЕНИ I
- ПОНИЖЕНИ И УВРЕЂЕНИ II
- БЕДНИ ЉУДИ И СТУДИЈА О ДОСТОЈЕВСКОМ
- ЛИТЕРАРНИ НАПИСИ
- ПОЛИТИЧКИ НАПИСИ

Свим претплатницима уз комплет књига додељује се репрезентативна ГРАМАТА саиздавача;

Имена свих претплатника и задужбинара биће објављена на крају 35. књиге;

Екстралуксузно издање — увозни 80-грамски папир — тврди повез са златотиском — штампа и повез БИГЗ;

Репринт издање „НАРОДНЕ ПРОСВЕТЕ“ из 1933. године — уредник Исидора Секулић;

Цена књиге у претплати 10 динара — једног кола 50 динара — комплета 350 динара. По изласку из штампе цена кола ће бити знатно већа;

— Цео комплет излази до краја ове године — сваки месец по једно коло.

Поручбине на адресу: „ГЛАС ЦРКВЕ“ В. Мишића 28, 14000 Ваљево,

тел. 014/35-115; 38-202; 20-597, 00—24 часа

Књиге достављамо поузећем — поштарина купца

НАРУЧБЕНИЦА

Адреса поручиоца _____